

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLER ARASI AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**TÜRKİYE'DE CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK YAPILAN TEZLERİN
İÇERİK ANALİZİ**

Simay KILINÇ

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Ocak 2023**

TÜRKİYE'DE CİNSEL EĞİTİME YÖNELİK YAPILAN TEZLERİN
İÇERİK ANALİZİ

Simay KILINÇ

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Disiplinler arası Aile Danışmanlığı Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Füsun SUNAR

Konya
Ocak 2023

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans/Doktora tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

*Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

*Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... **ayen fazla 6 ay** ertelenmiştir.²

*Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

24 Ocak 2023

Simay KILINÇ

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez/Proje Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Doç. Dr. Füsun SUNAR danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez/proje çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez/proje çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin/projemin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24 Ocak 2023

Simay KILINÇ

Sevgili babam Fikret KILINÇ'a ithafen...

TEŞEKKÜR

Lisansüstü öğrenimimde ve tez çalışmamda desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. Fusun SUNAR' a;

Tez savunma jürisi hocalarım Sayın Dr. E. Gülriz AKAROĞLU ve Sayın Doç. Dr. H. Deniz GÜNAYDIN hocama değerli önerileri için;

Eğitimin ve öğrenmenin yaşının olmadığını bana aşıl原因an ilk öğretmenim merhum babam Fikret KILINÇ' a;

Tezimin yazım sürecinde teknik destek veren, nazımı çeken ve sabırlı olan oğullarıma; Anlayışlarından ve hoşgörülerinden dolayı iş arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Ocak, 2023

Simay KILINÇ

ÖZET

Simay KILINÇ

Türkiye’de Cinsel Eğitime Yönelik Yapılan Tezlerin İçerik Analizi

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2023

Ülkemizde cinsellik konuşulamayan, ayıp, yasak ve mitleri bol bir kavram olarak kabul edilmektedir. Çünkü cinsellik, yalnızca iki insanın fiziksel olarak seks yapması şeklinde algılanmaktadır. Oysa cinselliğin insan yaşamında psikolojik ve sosyal boyutları vardır ve doğumdan başlayarak devam eden bir süreçtir. İnsan yaşamının şekillenmesi, tutumlarının davranışlarını belirlemesi ve kişiliğinin bir parçasını oluşturan cinsellikle ilgili ne zaman konuşacağız? İstenmeyen ergen gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, tecavüz ve cinsel istismar cinsellik evlerde ve okullarda, doğru eğitimlerle desteklenmezse bitmeyecek ya da azalmayacak. Cinsel sağlığın korunması ve cinsel eğitimin öneminin anlaşılması için bilimsel çalışmaların artırılması gerekmektedir. Araştırmanın konusunu oluşturan Türkiye’de cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin doküman ve içerik analizi gerçekleştirilerek literatüre katkı sağlamak ve gelecekteki çalışmalara kaynak sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırma kapsamına alınan 30 tez çalışması, türleri, sayfa sayıları, yayın yılları, üniversiteleri, enstitüler ve anabilim dalları, danışman unvanları, amaçları, araştırma yöntemleri, araştırma modelleri, örneklem büyüklükleri ile örneklem belirleme yöntemleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve kaynak kullanımları açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçları, tezlerde daha çok nicel yöntemler kullanıldığını, örneklem belirlemede basit rastgele örnekleme yapıldığını, verilerin anket çalışmasıyla toplandığı ve verilerin analizinde daha çok t testlerinin tercih edildiği belirlenmiştir. Cinsel eğitime yönelik ülkemizde çok az tez çalışması vardır. Gençlere, cinsellikle ilgili, sağlıklı, saygılı seçimler yapmaları için bilgi ile birlikte güvenli cinsel davranışlar kazandırmak, kendisine ve topluma saygısını arttırmak için, ailede ve okullarda kapsamlı yaşa uygun yapılandırılmış CSE almalarını sağlamak gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik, cinsel eğitim, cinsel sağlık, cinsel eğitim programı, ebeveyn.

ABSTRACT

Simay KILINÇ

Content Analysis of Theses on Sex Education in Turkey

Master's Thesis

Konya, 2023

In our country, sexuality is accepted as a concept that cannot be spoken, shameful, forbidden, and a lot of myths. Because sexuality is perceived as just two people having physical sex. However, sexuality has psychological and social dimensions in human life and it is an ongoing process starting from birth. When will we talk about the shaping of human life, the way their attitudes determine their behavior, and the sexuality that forms a part of their personality? Unwanted adolescent pregnancies, sexually transmitted diseases, rape and sexual abuse will not end or decrease unless sexuality is supported in homes and schools with the right education. Scientific studies should be increased in order to protect sexual health and understand the importance of sexual education. It is aimed to contribute to the literature and to provide resources for future studies by performing document and content analysis of the theses made on sexual education in Turkey, which is the subject of the research. For this purpose, 30 thesis studies, types, page numbers, publication years, universities, institutes and departments, advisor titles, aims, research methods, research models, sample sizes and sampling methods, data collection tools, data analysis methods and analyzed in terms of resource use. The results of the research showed that more quantitative methods were used in the theses, simple random sampling was used in determining the sample, the data were collected by questionnaire study, and t-tests were mostly preferred in the analysis of the data. There are very few thesis studies on sexual education in our country. It is necessary to ensure that young people take comprehensive age-appropriate structured CSEs in the family and in schools in order to provide safe sexual behaviors with knowledge to make healthy, respectful choices about sexuality, and to increase their self-respect and community.

Keywords: Sexuality, sexual education, sexual health, sexual education program, parent.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Kavramsal Çerçeve.....	5
2.1.1. Cinsel Gelişim	5
2.1.2. Cinsel Kimlik.....	8
2.1.3. Cinsel Yönelim	8
2.1.4. Cinsel İstek	9
2.1.5. Cinsel İşlev	9
2.1.6. Cinsel Sağlık.....	10
2.1.7. Cinsel Eğitim	10
2.1.8.Cinsel Tutum	13
2.2. Cinsellik ve Tarihçesi	14
2.2.1. Cinselliğin Felsefe Tarihi	17
2.3. Cinselliğe Yönelik Bakış Açıları.....	20
2.3.1. Biyolojik Bakış Açısı.....	20
2.3.2. Psikolojik Bakış Açısı	21
2.3.3. Sosyokültürel Bakış Açısı	21
2.4. Cinselliği Etkileyen Faktörler	22
2.4.1. Kültür.....	22
2.4.2. Din	22
2.4.3. Toplumsal Cinsiyet.....	23
2.4.4. Mitler	24

2.5. Kuramsal Çerçeve ve Cinsellik Araştırmaları	25
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	32
3.1. Araştırmanın Amacı	32
3.2. Araştırmanın Önemi	33
3.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	33
3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	33
3.5. Verilerin Toplanması.....	34
3.6. Verilerin Analizi.....	35
3.6.1. İçerik Analizi	35
3.6.2. Türkiye’de Tezlere Yönelik İçerik Analizi Çalışmaları	36
4.BULGULAR	38
4.1. Tezlerin İçerik Analizi Bulguları	46
4.1.2. Tezlerin Yayınlanma Yılına Ait İstatistikler	46
4.1.3. Tezlerin Sayfa Sayılarına Ait İstatistikler.....	47
4.1.4. Tezlerin Danışman Unvanlarına Ait İstatistikler.....	48
4.1.5. Tezlerin Bağlı Oldukları Üniversitelere Ait İstatistikler	48
4.1.6. Tezlerin Yapıldığı Enstitülere Ait İstatistikler	49
4.1.7. Tezlerin Anabilim Dallarına Ait İstatistikler.....	50
4.1.8. Tezlerin Amaçlarına Ait İstatistikler	51
4.1.9. Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Ait İstatistikler.....	52
4.1.10. Tezlerin Araştırma Modellerine Ait İstatistikler	52
4.1.11. Tezlerin Örneklem Belirleme Yöntemlerine Ait İstatistikler	53
4.1.12. Tezlerin Örneklem Büyüklüklerine Ait İstatistikler.....	54
4.1.13. Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Ait İstatistikler.....	54
4.1.14. Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine Ait İstatistikler.....	57
4.1.15. Tezlerin Kaynak Kullanımına Ait İstatistikler	59
5. TARTIŞMA	60
6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	65
KAYNAKLAR	71
EK 1. ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN TEZLERİN LİSTESİ	82
ÖZGEÇMİŞ	94

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen tezler	38
Tablo 2. Tezlerin türlerine göre dağılımı.....	42
Tablo 3. Tezlerin yayınlanma yılları.....	46
Tablo 4. Tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı.....	47
Tablo 6. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı.....	47
Tablo 5. Tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımı.....	48
Tablo 7. Tezlerin enstitülere göre dağılımı.....	48
Tablo 8. Tezlerin Anabilim Dallarına göre dağılımı	49
Tablo 9. Tezlerin amaçlarına göre dağılımı.....	50
Tablo 10. Tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı.....	51
Tablo 11. Tezlerin araştırma modeline göre dağılımı.....	51
Tablo 12. Tezlerin Örneklem Belirleme Yöntemleri.....	52
Tablo 13. Tezlerin örneklem büyüklüklerine göre dağılımı.....	53
Tablo 14. Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı.....	54
Tablo 15. Tezlerin veri analizi yöntemine göre dağılımı.....	57
Tablo 16. Tezlerin kaynak sayılarına göre dağılımı.....	58

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Verilerin Toplanması.....	35
------------------------------------	----

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
CSÜS	Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı
CYBE	Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
HIV	İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü
UNFPA	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu

1. GİRİŞ

Her yıl, 20 gençten birisinin cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara yakalandığı (CETAD, 2007) ve yüz milyona yakın genç kızın cinsel yolla bulaşan enfeksiyon nedeniyle tedavi aldığı, HIV enfeksiyonlarının %40'ının 15-24 yaş grubunda görülmekte olduğu araştırma sonuçlarıyla ortaya konmuş olmakla birlikte; her yıl, 15-19 yaş grubunda 15 milyon genç kızın doğum yaptığı ve 18 yaş altında yaşanan bu gebeliklerde anne–bebek ölümleri sayısının fazla olduğu (CSÜS Eğitimi Modülü, 2007), ayrıca her yıl milyonlarca ergen ve genç insanın, cinsel şiddet ve cinsel istismara maruz kaldığı pek çok toplumda özellikle kadınlar olmak üzere genç insanların, erken evliliği reddetme haklarını kullanamadıkları bilinmektedir. Cinselliğin bir tabu olarak algılanması ya da yasaklanması, bekaretin önemsenmesi ve cinsel eğitimin, gerek ailede gerekse okullarda yeterli oranda verilmemesi gibi etkenler, kadınların ve erkeklerin en az üçte birinin, yaşamlarında cinsel işlev bozuklukları sorunuyla karşılaşmalarına neden olmaktadır (İncesu, 2004).

Karabey ve Müftüoğlu, (2006)'na göre cinsel sorunların en önemli nedenlerinden biri eğitimsizlikten gelen bilgisizlik olarak belirtilmiştir. Bunun yanında toplumun cinselliğe bakış açısı, cinsellik hakkında inanılan mitler, geliştirilen tabular ve toplumun gelenekleri de cinsel sorunların oluşmasında önemli rol oynamaktadır (Çetin vd, 2008). Yapılan araştırmalarda gençlerin, cinsel bilgi edinme yollarının, anne ve babadan ziyade arkadaş, gazete-dergi, televizyon ve kitap gibi materyallerin ön planda olduğu görülmüştür (Gölbaşı, 2003). Gençlerin, cinsellik ve cinsel sağlık hakkında ulaşabildikleri kaynakların bazıları kulaktan dolma ve yanlış bilgiler sunmaktadır (Doğan ve Küçüköncü, 2009).

DSÖ, “*Sağlık, sadece hastalık ve sakatlık halinin olmayışı değil, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halidir*” tanımını yapmıştır. Bu tanımdan hareketle cinsel sağlık, “bedensel bir kusurun olmaması ile zorlama, şiddet ve ayrımcılık olmadan, karşılıklı saygıya ve güvene dayanan, eğlenceli, keyifli ve bilinçli uyumla yaşanan bir olgu” olarak tanımlanabilir. Cinsellik ve cinsel sağlık ile ilgili sorunların ortadan kaldırılması, cinsel sağlığın korunması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi kapsamlı ve yapılandırılmış bir cinsel sağlık eğitimi ile mümkündür (Zeren ve Gürsoy, 2018).

Amerika Pediatri Birliği'nin çocuk doktorlarına hitaben yayınladıkları bildiri; Amerika Birleşik Devletleri'nde 15 ila 17 yaşındaki ergenlerin doğumlarının %88'i istenmeyen ya da yanlış zamanlanmış doğumlar olduğunu, Sağlıksız, sömürücü veya riskli cinsel

aktivitenin belsoğukluğu da dahil olmak üzere hepatit, uçuk, insan papilloma virüsü (HPV) gibi cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar (CYBE) gibi sağlık sorunlarına ve sosyal sorunlara yol açabileceği belirtilmiştir (2016). Yine aynı bildiri de, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki cinsel deneyime sahip ergenlerin cinsel sağlık bilgilerini kızların %55'i ve erkeklerin %43'ü için doğum kontrolü hakkında, erkek çocukların %66'sı ve kızların %59'u CYBE/HIV hakkında bilgi kaynağının ebeveynler ve öğretmenler olduğu belirtilmiştir.

Çocukların cinsel eğitiminin ilk öğreticileri anne ve babalarıdır. Cinsellik konusunda doğru bilgiler vermenin yanında ebeveynler, cinsel tutumlarının şekillenmesi, cinsellik ile ilgili değerlerin oluşumu, seksüel riskli davranışların azaltılması gibi bireylerin cinsel gelişimlerinde ve gelecek yaşamlarının önemli bir parçasını oluşturacak cinsellik hakkında etkileyici role sahiptir (Erbil, Orak ve Bektaş, 2010). Çocukların aileleriyle cinsellik de dahil, tüm sorunlarını ve merak ettikleri konuları açıkça ve rahatlıkla konuşabildikleri bir ilişki ortamı bulabilmeleri, gencin kendi kişiliğini geliştirmesinde ve hayata dair bakış açısı oluşturmada önemlidir (Çetin vd, 2008). Nitekim CETAD araştırması (2007), Türk toplumunun cinsel sorunlarının birincil nedeni olarak % 62 ile eğitimsizliği ve bilgisizliği göstermektedir. Yanlış ve yetersiz bilgilere maruz kalan gençler cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, erken gebelikler ve bunların getireceği birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır (Türk Tıp Öğrencileri Birliği, 2019). Dünyada ve ülkemizde genel olarak yaşanan cinsel sorunlara baktığımızda, cinsel eğitimsizlikten kaynaklanan sorunların ciddi bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Geleneksel, tutucu yapılarını koruyan çoğu toplumda cinsellik bir tabu olarak algılanmakta, cinsellikle ilgili konular aile içinde rahat konuşulamamakta, ebeveynler de cinsel eğitim konusunda yeterli ve doğru kanallardan eğitim almadıklarından, çocuklarına verecekleri uygun eğitim için de gerekli bilgiye sahip değillerdir (Gölbaşı, 2005). Bu nedenle her ülkenin kendi koşulları doğrultusunda, cinsel sağlık eğitim programlarını hayata geçirmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın amacını; cinselliğin, cinsel ve üreme sağlığının insan yaşamının doğal ve önemli gerekliliklerinden biri olduğuna dikkat çekmek ve cinsel eğitimin gerek ailede gerekse okullarda kapsamlı olarak verilmesinin, bu konuda yapılan ve inanılan yanlışlara, yaşanan sorunlara çözüm olacağına altını çizmek ve ileride konu ile ilgili yapılacak çalışmalara kaynak oluşturmaktır. Cinsel eğitim hakkında yapılan tezlerin

incelenmesiyle, bilgilerin bir arada sunulması olası hale gelmiş, bulgu ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile yaşanmakta olan sorunların çözümünde, yapılabileceklerin belirlenmesinde araştırmacılara, eğitimcilere ve yöneticilere ışık olması öngörülmüştür. Bu sayede, cinsellik ve cinsel eğitim tabu olmaktan çıkarılıp, yalan yanlış mitlere olan inançların yerini doğru bilgilerle doğru cinsel davranışlar alabilir. Doğru cinsel davranış kazanan bireyler, kendilerine ve başkalarına yönelik saygılarını geliştirebilme, cinsel yaşamlarıyla ilgili bilinçli, risksiz seçimler yapabilme, dengeli ve uyumlu bir yaşam sürebilme becerisini kazanmış olacaktır (Zerenve Gürsoy, 2018). Cinsellik ve cinsel sağlıkla ilgili eğitim alan ebeveynler ve eğitimciler, erken yaşlarda gerekli olan doğru bilgilerle, çocukların gelecekte yaşanma ihtimali olası cinsel sorunlarına çözüm olabileceklerdir. Tez merkezinde yapılan taramalarda, pek çok araştırma konusuyla ilgili olarak yapılmış tezlerle içerik analizi çalışması yapıldığı görülmüş ancak gerek tez çalışması gerekse araştırmamızın önemini oluşturan cinsel eğitimle ilgili içerik analizi çalışmalarına rastlanmamıştır.

Sağlıklı yaşamın bir parçası olan cinselliğin doğru yollardan öğrenilmesi ve öğretilmesinde cinsel eğitimin önemini vurgulamak, cinsel eğitim programlarının gerekliliği konusuna dikkat çekmek ve Türkiye’de “cinsel eğitim” alanında yazılmış yüksek eğitim tezlerinin kapsamı, şimdiki durumu ve ileriye dönü çalışmalarına yön vermek amacıyla cinsel eğitim konulu tezlere yönelik, nitel araştırma yöntemlerinden “doküman inceleme ve içerik analizi” yapılması planlanmıştır. Bu amaçla YÖK Tez Merkezi veri tabanında cinsellik, cinsel eğitim, cinsel sağlık, cinsel bilgi, ebeveyn ve cinsel eğitim programı anahtar kelimeleri kullanarak arama yapılmış ve 1990-2022 tarihleri arasında yazılmış, erişime kapalı tezler dışında, konu ile ilgili toplam 30 adet tez çalışmaya dahil edilmiştir. Konu ile ilgili otuz yılı aşkın süre içinde yapılan tez çalışmalarının beklenenden az olması ve tezlerin bulguları, çalışmamızın önemini göstermektedir. Yapılan çalışmada belirlenen kriterler doğrultusunda tezler incelenmiş ve elde edilen verilen içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Kriterlerin oluşturulmasında, alan yazındaki cinsel eğitim konulu çalışmalar incelenmiş, veriler bir araya getirilerek, tezlerin araştırmacı bilgileri, konuları, türü, yayınlanma yılı, amacı, araştırma modeli, bulguları, üniversiteleri, enstitüleri, anabilim dalları, danışman unvanları, sayfa sayıları, veri toplama ve veri analiz araçları, tezlerin yöntemi, örneklem belirleme yöntemleri ve büyüklükleri ile kaynak kullanımı çerçevesinde incelenmiştir.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünden sonra, doküman inceleme yöntemiyle elde edilen bilgiler ışığında, tezlerde yoğun olarak odaklanılan ortak konular ile ilgili değerlendirme yapılmış, cinsellik, cinsel sağlık ve cinsel eğitimi kavramları ele alınmıştır. İkinci bölümde, cinselliğin tarihçesi ve felsefedeki yeri, cinselliği etkileyen faktörler ve kuramsal çerçeve ile cinsellik araştırmalarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, belirlenen kriterler aracılığıyla oluşturulan temalara yönelik frekans ve yüzde tablolarıyla açıklamalara yer verilmiş olup dördüncü ve son bölümde, araştırmanın amacı, yöntemi ve bulguları hakkında bilgi verilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Kavramsal Çerçeve

Cinsiyet ve cinsellik birbirlerinden farklı kavramlardır. Cinsiyet, erkek ya da kadın olmakla ilişkili doğal üreme sistemlerini ve sosyo-kültürel ayrımları ifade eder, cinsellik ise; yalnızca sahip olunan biyolojik özellikleri kapsamanın yanında çok boyutlu entelektüel bir kavramı belirtmektedir. Araştırmamızın konusunu oluşturan cinsel eğitime yönelik yapılmış tez çalışmalarında sık kullanılan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

2.1.1. Cinsel Gelişim

İnsan cinselliğinin biyolojik olarak farklılığını bedensel özellikler açısından değerlendiren psikoseksüel gelişim kuramında, cinsellik doğumdan başlayarak dönemsel gelişim aşamalarından geçer. Bu dönemlerin geçiş sınırları kesin olmamakla birlikte insan gelişimini kabaca çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık evrelerinden geçerek tamamlar. Freud'un kişiliğin gelişiminde ve insan davranışlarının temelinde cinselliğin ve bilinçaltının etkisine inanması, O'nun, insan cinsel gelişimini kuramsal bir çerçeveye bağlamasına olanak sağlamıştır. Freud' e göre; cinsel gelişim sürecinde çocuk doğuştan gelen libido enerjisi ile yaşama başlar ve bu enerji yaşamın farklı dönemlerinde farklı beden bölgelerine odaklanır. Cinsel gelişimin ilk altı yılı, kişiliğin gelişiminde de önemli bir dönemdir. Yetişkin duygusal sorunların kaynağının çocukluk dönemine ait travmatik deneyimlerin gömülü kalan belirtileri olarak tanımlayan Freud; libido enerjisinin odak bölgelerine göre gelişim dönemlerini kategorize etmiştir:

1.Oral Dönem: Haz bölgesi ağızdır. Bebek emme refleksi ile psikolojik olarak rahatlar ve uyur. Bu dönemde, bebeğin erken ya da geç emmekten kesilmesi, oral saplanmaya neden olur ve yetişkin dönemde, ağız bölgesiyle ilgili alışkanlıklara yol açar.

2. Anal Dönem: Haz bölgesi anüstür. Dışkı tutumu ya da boşaltımı haz alınan bir durumdur ve tuvalet eğitiminin önemi bu dönemde özellik taşımaktadır. Kendi dışkısının kontrolünü sağlamayı öğrenen çocukla ebeveyn arasında çatışma olursa çocuk bu dönemde saplanma yaşar. Aşırı titizlik gösterilerek tuvalet eğitimi verilen çocuklar, yetişkin dönemde, inatçı ve kendisini sürekli kontrol altında tutmaya çalışan bireylere dönüşür.

3. Fallik Dönem: Haz bölgesi genital organlardır. Cinsel organın fark edildiği, dokunulduğunda zevk verdiği keşfettiği dönemdir. Freud' e göre, erkek çocuklarında oidipal, kız çocuklarında elekrall karmaşa yaşanır. Bu dönemde çocuğa aşırı tepki gösterilmesi, yasaklamalar ve engellemeler, cinsel kimliğini kazanmaya başlayan çocukta cinselliğe karşı olumsuz bakış açısı gelişmesine neden olur. Ayrıca cinselliği keşfettiği bu dönemde cinsel içerikli sorularla bilgi almak isteyen çocuğa doğru cinsel bilgiler verilmesi, çocuğun yetişkin dönemde geliştireceği cinsel tutumların oluşmasında pozitif yönde etkili olacaktır.

4. Gizil (Latent) Dönem: Haz alma sona ermiş, çocuğun cinselliğe olan ilgisi, oyun oynamaya dönüşmüştür. Hemcinsiyle özdeşim kuran çocuk, bilinç dışı karmaşasını bastırmış ve motor becerilerinin yanında bilişsel bir boyuta geçmiş, öğrenme ve sosyalleşme sürecine girmiştir. Kendi cinsiyetinden arkadaşlar edinir.

5. Genital Dönem: Haz bölgesi yeniden genital organlardır. Hormonal sistemin hareketlenmesiyle hızlı bir fiziksel büyüme sürecine giren çocuk, aynı zamanda yeniden içsel çatışma içine girer. Cinsel gelişimin son aşaması olan bu dönem saplanım olmadan atlatılırsa, yetişkin dönemde karşı cinsiyete olumlu tutumlar gelişir (Özçelik, 2019).

Erik Ericson, Freud' ün kuramını temel alarak "Psikososyal Gelişim Kuramı" nı geliştirmiştir. Freud' un biyolojik temelli kuramı karşısında, cinsel gelişimde ailenin ve sosyal yaşantının etkisini kuramının merkezi yapmıştır. Ericson' a göre gelişim yaşam boyu ve aşamalı olarak gerçekleşir. Aşamalar peş peşe gelen evrelerdir ve Freud' den farklı olarak her evrede olumlu ya da olumsuz sınırı bulunan bazı sıkıntılar vardır. İnsan bu evrelerde psikososyal gelişimini tamamlar ya da bir sonraki evreye taşır. Ericson'a göre psikososyal gelişim evreleri:

1. Temel güven duygusuna karşı güvensizlik: Güven duygusunun oluşumu bebeğin gereksinimlerinin giderilmesinde rahatlık ve düzen olmasına bağlıdır. Bebeğin gereksinimlerinin karşılanması, bebek her istediğinde gerçekleştirilen tutarlı bir süreçtir. Bu süreç olmazsa güvensizlik gelişir. Güven duygusu, "ben istenilenim" demektir.

2. Bağımsızlığa karşı utanma ve kuşku duyma: Bu evrede, keşfetme ve bağımsızlık duygusunun aileden uzaklaşma korkusu ile çatışması yaşanır. Yürüme, konuşma ve anal kontrol eylemleri çocuğun kendi yapabileceklerinin farkına varır. Çocuğun kendi çabası

çerçevesinde, kendi eylemlerini kontrol etme becerisi ebeveynleri tarafından onaylanır ve destek görürse, çocukta bağımsızlık duygusu gelişir. Cezalandırma ve sıkı kurallar çocuğun utanmasına, gelişim sürecinde kendi iradesini kullanma gücünden kuşku duymasına yol açar. Bu dönem “ben oluşturduğum şeyim” dönemidir.

3. Girişkenliğe karşı suçluluk hissetme: Çocuk çevresindeki sosyal rollerin farkına varmaya başlamış ve sosyalleşme dönemine gelmiştir ve anlamaya çalıştığı kavramlar için çok soru sormaya başlar. Cinsellikle ilgili düşüncelerinin ahlaki olmadığı kaygısıyla suçluluk duyar. Amaç oluşturma ve bu amaca ulaşma yönünde davranır. Bu dönemde desteklenen çocuk girişken, şiddet ya da kısıtlanma ile cezalandırılan çocukta suçluluk duygusu gelişir. Bu dönem “ben olacağımı hayal ettiğim şeyim” dönemidir.

4. Çalışkanlığa karşı yetersizlik duygusu: Okul dönemi ile yeni bir çevre, çocuk için yeni keşifler ve başarıma duygusunun oluşumu anlamına gelmektedir. Girişimcilik döneminden elde edilen yetenekler, çocuğun bu dönemi rahat atlatmasında rol oynar. Bilişsel ve fiziksel olarak becerilerini ortaya çıkarmak, geliştirmek ve başarmak önemlidir. Başarma duygusu gelişirse kendine olumlu bir tutum kazanacak, tersi durumunda kendini yetersiz kabul edecektir. Bu dönem “ben öğrenebildiklerimin tümüyüm” dönemidir.

5. Kimlik edinmeye karşı kimlik karmaşası yaşama: Fizyolojik değişimler ve yetişkinliğe ait rollere yönelik kararlar alma, birey olma çabaları ve cinsel dürtülerin belirgin biçimde ortaya çıkması, çocuğun yaşadığı toplumun içinde rol karmaşası yaşamasına neden olabilir. Bu dönem, “ben kimim” dönemidir.

6. Yakınlığa karşı yalnızlık: Toplumsal ilişkilerin başladığı, iş ve özel yaşamda arkadaşlıkların kurulduğu ve evlenme isteğinin ortaya çıkmasıyla sevgi temelli birliktelikler yaşama evresidir. Uzun süreli ilişkiler yaşamayı başaramayan insanlar diğer insanlardan uzakta olmayı seçerler ve yalnız kalarak içe kapanık olurlar. Bu dönem, “biz sevdiklerimizin tümüüz” dönemidir.

7. Üretkenliğe karşı verimsizlik: İnsan kendinden sonraki dönem için nesil yetiştirme, eğitime önem verme ve önceki esile kılavuz olma gibi amaçlar doğrultusunda üretkenlik devam eder. Evlenmemiş ve iş yaşamına atılmamış bireyler durağanlık yaşarlar ve kendilerini yetersiz hissederler. Bu dönem, “ben ürettiğim şeyim” dönemidir.

8. Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk: Yaşlı olma kavramını kapsayan bu evrede, geride bırakılanlar ve yaşantılar olumlu sonuçlar içeriyorsa, insan benliğine kavuşmuştur ve bilgelik aşamasına ulaşmıştır. Pişmanlıklarla ve keşkelerle dolu bir yaşam umutsuzluk ve ölüm korkusu yaratır. Bu dönem, “ben, geride bırakabildiklerim” dönemidir (Bayram, 2020).

2.1.2. Cinsel Kimlik

Kişiliğin oluşumu, gelişim kuramlarının ortak görüşüne dayanarak çocukluk dönemlerinde gerçekleşir diyebiliriz. Çocuğun, doğal ve biyolojik olarak sahip olduğu genetik özellikleriyle, içinde yaşadığı sosyal ve kültürel yapıdan etkilenerek biçimlenen, düşünce ve tutumlarının toplamı kimliği oluşturur (Özdemir v.d., 2012). Kimlik duygusu, kim olduğuna yönelik yanıtın, nasıl verildiğiyle ilgilidir. Bu duygusunun güçlü ya da zayıf olmasında, ebeveyn tutumlarının ve çevresel faktörlerin etkisi oluşmaktadır. Cinsel kimlik, kişiliğin en önemli parçasıdır. Biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutuyla insanın kadın ya da erkek olduğunu algılaması ve bu algı çerçevesinde cinsel yönelimleriyle cinsel tutumlarını kabul etmesi, cinsel kimliği oluşturur. Cinsel kimlik, cinselliğin değişik boyutlarıyla oluşur ve gelişir (CETAD, 2007).

2.1.3. Cinsel Yönelim

Amerika Psikiyatri Birliği, cinsel yönelimi kadınlar ya da erkekler her iki cinsiyet için duygusal, romantik, kalıcı çekicilik biçiminde tanımlamaktadır (APA, 2008). Ayrıca cinsel yönelim, bir insanın bu çekicilikle ilgili davranışlara, bu çekiciliği paylaşan diğer insanların oluşturdukları gruplara ve merkezlere katılımına bağlı olarak kimlik duygusuna da gönderme yapar. Yapılan araştırmalar cinsel yönelimin üç boyutu olduğunu göstermiştir. Heteroseksüel, eşcinsel (gay, lezbiyen) ve biseksüel cinsel çekicilik olarak sınıflandırılan cinsel yönelim türleri, tarih boyunca çeşitli zamanlarda ve kültürlerde tanımlanmıştır. Karşı cinsiyete duyulan cinsel çekim heteroseksüel yönelim, aynı cinsiyete ilgi duyulmasına eşcinsel yönelim hem kadın cinsiyetine hem de erkek cinsiyetine cinsel çekim olmasına biseksüel yönelim denmektedir. Cinsel yönelim, biyolojik cinsiyet yapısının dışında, erkek ya da kadın olmakla ilgili cinsiyet kimliğinden farklıdır. Cinsel davranıştan daha çok psikolojik ve sosyal yönleri vardır. Cinsel yönelim

yalnızca cinsel davranışları içeren kişiliğin bir parçası değil, içinde sevgi, ortak amaçlar ve değerlerle birlikte karşılıklı yardım ve bağlılığı ifade eder. İnsanlar yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel yönelimlerini anlayabilirler. Yine yapılan araştırmalar eşcinselliğin ya da biseksüelliğin nedenleri kapsamında biyolojik anlamda bir kanıt olmadığını göstermektedir. Bilimsel bir kanıt olmamasına karşın, eşcinsel ve biseksüel çocuklarda cinsel travmanın, heteroseksüel olarak tanımlanan çocuklardan daha çok yaşandığı tespit edilmiştir (APA, 2012).

2.1.4. Cinsel İstek

İnsanda cinsel istek, dürtü ve fantezi dışında pek çok hormonal ve sinir sistemi boyunca sinir iletilerinin kimyasal taşıyıcıları (nörotransmitter sistem) tarafından yönetilir (İncesu, 2004). En önemli nörotransmitter dopamindir. Yani cinsel isteğin merkezi beyin ve Merkezi sinir sisteminin birçok bölümüdür. İkinci olarak testesteron hormonunun hem erkeklerde hem de kadınlarda cinsel isteği etkilediği kanıtlanmıştır (Demers, 2010). Biyolojik olarak dürtü, motivasyon ve arzu cinsel isteğin bileşenleridir. Hem erkekte hem kadında cinsel isteğin etkinliği, androjen hormonlarının yeterli düzeyde olmasına bağlıdır. Cinsel istek, psikolojik anlamda insanların kendilerini enerjik, hoş, sevilmeye değer ve daha az yalnız hissetmelerini sağlar.

2.1.5. Cinsel İşlev

Masters ve Johnson (1994), gözleme dayalı yaptıkları araştırmaların sonucunda, insanda cinsel uyarana karşı verilen tepkiyi dört aşamaya ayırmışlardır ve cinsel yanıt döngüsü adını vermişlerdir. Buna göre; uyarılma evresinde, bedensel ve psikolojik uyarılmaya bağlı olarak cinsel tepkinin şiddeti değişebilir. Bu evrede psikolojik olarak erotik düşüncelerle birlikte genital organlarda zevk algısı artar. İkinci evre, plato evresinde haz alma devam eder ve üçüncü evre olan, cinsel hazzın en yoğun yaşandığı orgazm evresine ulaşılır. Cinsel haz kadınlarda klitoris ve vajinada, erkekte ise penis ve prostatta yoğunlaşır. Son evre çözülme evresidir ve kaslarda gevşemeye birlikte bedensel işlevler normale döner. Kadınlar cinsel uyarıyı sürerse yeniden döngüye dönebilirler, ancak erkeklerin çözülmesi evresinden sonra yeniden ereksiyona ve orgazma ulaşabilmeleri için

bir süreye ihtiyaçları olur. Yani erkekler tek tip cinsel döngü yaşarlarken kadınlarda değişebilir (Diker, 2017).

2.1.6. Cinsel Sağlık

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında yenilediği cinsel sağlığı; *“Cinsel sağlık, cinsellikle ilgili fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal bir iyilik halidir; sadece hastalık, işlev bozukluğu veya sakatlığın olmaması değildir. Cinsel sağlık, cinselliğe ve cinsel ilişkilere olumlu ve saygılı bir yaklaşımın yanı sıra zorlama, ayrımcılık ve şiddetten uzak, zevkli ve güvenli cinsel deneyimler yaşama olasılığını gerektirir. Cinsel sağlığın sağlanabilmesi ve sürdürülebilmesi için tüm kişilerin cinsel haklarına saygı duyulması, korunması ve yerine getirilmesi gerekir”* şeklinde tanımlamıştır. Cinsel sağlığın bu tanımı, geniş kapsamlı özelliklere sahiptir. Bunlardan ilki, cinsel sağlığın sadece fiziksel ve psikolojik yönleri olmayıp, aynı zamanda toplumsal bir çerçevede tanımlanmasıdır. Cinsel sağlık, yalnızca olumsuz niteliklerin yokluğunu belirtmekle kalmayıp, esenliği vurgulayan olumlu bir şekilde de tanımlanır (Sandford ve Ehrhardt, 2004).

2.1.7. Cinsel Eğitim

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), cinselliğin, insanın anatomik bilgisinin ve onunla olan ilişkisinin ana boyutu olarak anlaşılabilceğini, ancak, duygusal bağlar ve sevgi; seks, cinsiyet; cinsiyet kimliği, cinsel yönelim; cinsel yakınlık, zevk ve üreme gibi ayrıntıları olan karmaşık ve ömür boyu gelişen biyolojik, sosyal, psikolojik, manevi, dini, politik, yasal, tarihi, etik ve kültürel boyutları olduğunu da belirtmektedir. Hem samimiyet hem de mahremiyet içeren insana özgü bir deneyim ve inançların, uygulamaların, davranışların ve kimliklerin şekillendiği süreçte en iyi anlaşılabilir sosyal bir yapı olarak tanımlar (Delgado, 2022).

Literatürde uluslararası birçok araştırmanın, gençlerin HIV'in önlenmesi ve bulaşma yollarını bilmediklerini, buna ek olarak, üç kızdan ikisinin menstruasyona başladığında, erkelerin ilk ejakülasyon deneyimlerinde, kendilerine ne olduğu hakkında hiçbir fikre sahip olmadıklarının kanıtlarına rastlamak mümkündür (Akbaş ve Sanberk, 2012). Cinselliğin biyolojik kapsamından çok psikolojik ve sosyal boyutları, geleceğin yatırımı

olan çocukların ve gençlerin sağlıklı ve huzurlu yaşam sürmeleri, dolayısıyla toplum huzuru için kritik bir öneme sahiptir. Adolesan dönem, insan yaşamının büyüme ve gelişme süreci en hızlı ve değişmez karakteristik tutumların öğrenildiği ve her açıdan sağlıklı bir yaşamın alt yapısının olduğu bir dönem olarak kabul edilmektedir. Merak, deneyim ve öğrenme isteği, riskli davranışlarda bulunma tehlikesini artırabilmektedir (Kırmızıtoprak ve Şimşek, 2011). Cinsel olarak aktif olmak bu dönemde ergenlerin cinsel bilgilerinin yeterli olmamasından kaynaklı, cinsel istismar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, erken gebelik gibi fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşamalarına neden olabilmektedir (Ulu vd., 2014).

Amerika Pediatri Birliği, 2016 yılında pediatristler için klinik bir rapor yayınlamıştır. Çocuk ve Aile Sağlığının Psikososyal Boyutları Komitesi ve Ergenlik Komitesi'nin 2001 yılında yayınladıkları çocuklar ve ergenler için cinsel eğitim konulu bildirisinin revize edilmiş bir sunumu olan bu raporda; çocuklara ve ergenlere, cinsel sağlıkları hakkında yaşlarına uygun eğitim yoluyla cinsellik hakkında, bilişsel (bilgi), duygusal (duygular, değerler ve tutumlar) ve davranışsal (iletişim, karar verme ve diğer beceriler) öğrenme yoluyla güvenli ve olumlu bir görüş geliştirilmeleri için cinsel eğitim verilmesinin önemi vurgulanmaktadır. Raporda; sadece anatomi bilgisi ve üreme fizyolojisinin öğretilmesinin sağlıklı cinsel yaşam için yeterli olmayacağı, cinsel eğitimin sağlıklı bir cinsel gelişim için, cinsel kimlik, kişilerarası ilişkiler, beden imajı, sevgi, yakınlık, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve rıza konularını kapsamaması gerekliliğinden bahsedilmiştir.

UNESCO, 2018' de, cinsel sağlık eğitimini, çocukların ve gençlerin sağlıklarını, esenliklerini ve onurlarını gerçekleştirme, saygılı, sosyal ve cinsel ilişkiler geliştirmek, seçimlerinin kendilerinin ve başkalarının refahını nasıl etkilediğini göz önüne alan ve yaşamları boyunca haklarının korunmasını anlamak ve sağlamak için bilgi, beceri, tutum ve değerlerle donatmayı amaçlayan ayrıntılı bir süreç şeklinde tanımlamış ve okullarda cinsellik eğitiminin önemini vurgulamıştır. Okul temelli cinsellik eğitimi, gençlerin cinsel sağlıklarında ve sağlıklı cinsel gelişimlerinde hayati bir rol oynayabilir (Eisenberg vd., 2022). Dünya ülkelerinin pek çoğu çocuklar ve ergen dönemdeki gençlerin yaşamlarında sağlıklı ve mutlu olmaları için eğitimlerinin temelinde cinsel eğitimin olması gerektiği noktasında aynı düşünceleri savunmaktadır.

Cinsellik eğitime başlama yaşı ya da zamanı yoktur. Doğumdan başlayarak yaşam boyu süren bir eğitimidir. İlk eğitim ailede başlamaktadır ancak cinselliğin halen konuşulamaz bir tabu olması ya da ebeveynlerin yetersizliği, çocuğun cinselliğiyle ilgili sorulara doğru biçimde yanıt alamaması, yanlış yollarla yanlış bilgilere ulaşmasına neden olabilir. Genel olarak, araştırmalar cinsel sağlık ve cinsellik eğitiminin erken gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve cinsel başlangıcın gecikmesi gibi davranış değişikliği üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Her insan cinsel ve üreme sağlığı için doğru ve yeterli bilgilere ulaşma ve öğrenme hakkına sahiptir. Bunun için gerek ailede gerekse okullarda verilen diğer eğitimler kadar cinsellik eğitimine de önem verilmelidir (Kantor v.d., 2021). Çocukların ve ergenlerin cinselliğe yönelik bilmek ve öğrenmek istedikleri konularda ebeveyn ilişkileri ön plana çıkmaktadır. Cinsellik konularında yeterli bilgi ve donanıma ulaşmış ebeveynler çocuklarıyla rahatlıkla iletişime geçebilmektedir. Kendileri de birer ebeveyn olsun olmasın, çocuk ve ergenin iletişimde bulunduğu diğer yetişkin grubu olan öğretmenlerin de sorumlulukları içerisinde cinsel eğitim programlarına katılmaları ve destek olmaları gerekliliği, yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur (Diiario vd., 1999, Erol ve Gölbaşı, 2005, İşler ve Gürşimşek, 2018). Literatürde farklı ülkelerde de cinsel eğitimin önemine yönelik çalışmalara rastlamak mümkündür. Kheswa ve Dayi, (2014) Güney Afrika’da, Güney Afrikalı gençlerin cinsellik eğitimine acil bir ihtiyaç olduğunu Fitzpatrick, (2018), Yeni Zelanda’ da cinsellik eğitiminin, Yeni Zelanda Yönergelerinin zorunlu bir bileşeni olduğunu, Roushdy (2013), Mısır’daki gençler için kapsamlı cinsellik eğitimi programlarına olan ihtiyacı değerlendirmek, devam eden programları incelemek ve bu konudaki zorlukları ve sınırlamaları belirlemek amacıyla Kahire’de bir araştırma yapmıştır. Cinsel eğitimin gerek okullarda gerekse ebeveyn eğitimi açısından ciddi olarak ele alınmasının önemine dikkat çekmek amacıyla yapılan bilimsel araştırmalara da rastlanmıştır. Örneğin; Omeje ve Nriaka (2013) yayınladıkları araştırmada, Nijerya’da okul programında cinsellik eğitiminin olmamasının, toplumun karşı karşıya olduğu sorunlardan biri olduğunu, cinsellik eğitiminin okul derslerinden biri olmasını, okul müfredatına dahil edilmesini, orta ve yüksek öğretim düzeylerinde zorunlu hale getirilmesini belirtmişlerdir. Aynı şekilde Dyson, (2010), ebeveynlerin çocuklarının birincil cinsel eğitimcileri oldukları ve bu nedenle bilgili ve kendine güvenen gençlerin yaratılmasında çok önemli bir rol oynadıklarını belirtmiş ve ebeveynlere yönelik proje yürütmüştür.

Cinsel eğitimin psikolojik, fiziksel ve sosyal sağlığın iyiliği, dolayısıyla bireylerin yaşam kalitesini artırmada etkisi araştırmalarla ortaya konmuştur. 21 yy. da, internet seks bilgisi için önemli bir kaynak ve temelde düzensiz olduğu için, herhangi bir site veya içeriği için kimsenin özel onayını almaya gerek yoktur, bu da gençlerin seks bilgilerine erişimini artırmaktadır. Gençlere hitap edecek ve kullanımı kolay sorumlu, ilgili cinsellik ve cinsel sağlık bilgilerinden oluşturulan, tüm gençler için, iyi tasarlanmış, kanıta dayalı cinsel eğitim programları planlanabilir (Strasburger ve Brown, 2014).

2.1.8.Cinsel Tutum

Cinsel tutumlar, APA Psikoloji Sözlüğü 'ne göre, "cinsellik hakkındaki değerler ve inançlardır. Bir kişinin bireysel cinsel davranışında oluşan bu tutumlar, cinsellik, cinsel eğitim (hem resmi hem de gayri resmi) ve önceki cinsel deneyimler hakkındaki aile ve kültürel görüşlere dayanır". Ergenlik döneminde artan merak etme ve gerek duygusal ilişki gerekse cinsel eylemlere girişme, psikoseksüel gelişim açısından cinsel benlik duygusunun biçimlenmesinde önemli bir etkidir. Bu dönemde yaşanan duygusal ve fiziksel ilişki deneyimlerinin irdelenmesiyle, cinselliğin yetişkinlik dönemine özgü gelişiminin temelleri atılmaktadır (Kotiuga vd., 2022). Ergenlik döneminde cinsel benlik, kendi cinsel özelliklerine ve davranışlarına olan algı ve tavırları tanımlar. Cinsel saygısı yüksek olan; cinsel olarak kendilerini çekici bulan insanlar, cinsel zevk ve deneyimlere daha olumlu tutum içinde olmaktadır. Cinsel kaygı; insanın kişiliği ile endişelerinin olması ve huzursuzluk hissetmesi, cinsellikten uzaklaşma ve daha az cinsel deneyimle ilgili tutum geliştirilmesine, dolayısıyla cinsel işlev bozukluklarına kadar uzanan, sağlığı bozan durumların yaşanmasının nedeni olabilmektedir (Hensel vd., 2011)

Cinsel tutumların oluşması ve cinsel davranışlara yansımada içinde yaşanılan toplumun cinselliğe kültürel bakış açısının da etkisi kaçınılmazdır. Dünya üzerinde her sosyo- kültürel toplumun kendine özgü cinsel tutumları vardır. Örneğin; Afrikalı, Amerikalıların ya da Avrupalıların en serbest cinsel tutumlara sahip olduklarını, bunu Beyaz Amerikalılar, ardından İspanyol Amerikalılar ve Asyalı Amerikalıların izlediği; genel olarak, çalışmaların, Asyalılar ve Latin topluluklarının daha gelenekselci cinsel tutumlara sahip olduğunu göstermektedir (Blanc, 2022). Tutumlar, bellekte depolanan ve geçmiş deneyimlerden, eğitimden, ilişkisel yönlerden ve sosyal normlardan etkilenerek oluşur. Din, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, cinsel mitlere inanma ve geleneksel aile

yapısı cinsel benliğin oluşumunda etkilidir. Uygun cinsel davranışlar, uygun eş veya eşler, uygun rıza yaşı, neyin uygun olduğuna kimin karar vereceği gibi özellikler kültürden etkilenen cinsellik yönleri olarak gösterilebilir. Dünyadaki sosyokültürel inançlar bu soruların her birinin yanıtlarını etkilemekte ve çoğu durumda bu özellikler kültürün ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Cinsellik ile karmaşık bir şekilde ilişkili başka bir sosyokültürel etken dini inançlar ve geleneklerdir. Dini inançlara yönelik literatürde genellikle utanma ve cinsel suçluluk gibi etkenlerle karşılaşılmaktadır (Heinemann vd., 2016). Cinsellikle ilgili yanlış, eksik, pornografik ve kulaktan dolma bilgiler, cinsel tutumları etkileyerek, gençlerin ilerleyen süreçte cinsel işlev bozuklukları yaşamalarına neden olmaktadır (Ziya, 2015). Benzer şekilde toplumsal cinsiyet rollerinin aile içinde baskın biçimde öğrenilmeye başlanmasıyla, erkek gibi erkekler ve kadın gibi kadınlar yetiştirilmekte ve çocukların gerekse ergenlerin cinsel tutumlarında erkeksi ve kadınsılığın olması gerektiği gibi bir takım olumsuz etkiler yaratılmaktadır.

2.2. Cinsellik ve Tarihçesi

İnsan, bio-psiko ve sosyal bir varlıktır. Cinsellik, insan doğasının fizyolojik ihtiyaçlar kategorisinde kabul edilmektedir (Maslow,1943). Fizyolojik ihtiyaçlar, insanın doğumuyla başlar ve ölümüne kadar karşılanması gereken temel ihtiyaçlarıdır. Dolayısıyla doğumdan itibaren başlayan cinsellik, yaşam boyu insanların biolojik, psikolojik ve sosyal yaşamlarında su, besin, hava, uyku ve boşaltım kadar önem taşımaktadır. Bireyin kişiliğine, duygusal ve sosyal yaşamına olduğu kadar toplumsal yaşayışa da etki eden ve şekil veren insan yaşamının ayrılmaz bir parçasını oluşturan cinselliğin (Esencan ve Beji, 2015), oldukça karmaşık ve araştırılmaya kapalı olması, farklı zamanlarda farklı kültür değerleriyle ifade edilmesine neden olmuştur. Kimi zaman bedensel ve ruhsal anlamda cinsel olarak uyarılmış iki kişinin, birbirlerine dokunmaktan haz almaları, kimi zaman da cinsel kimlik, üreme ve yaşamı zenginleştiren bir olgu olarak tanımlanmıştır. Hekim ve filozof olan araştırmacıların birçoğunun ilgisini ve merakını yönlendirdiği cinsellik araştırmalarında daha çok gözleme dayalı teoriler ortaya konmuş, genelde cinsel işlev bozuklukları, üreme, doğum kontrolü ve cinsel etik konuları ele alınmıştır. Cinselliğin tarihi var mıdır? Tarihin eski dönemlerinde cinselliğe ait farklı kavramlar kullanılsa da tam anlamıyla cinselliği kapsayan bir ifade bulunamamıştır (Esencan ve Beji, 2015). Cinselliğin tarihi insan yaşamı kadar eski olmasına rağmen

yirminci yüzyıla kadar bilimsel olarak araştırma girişiminde bulunulmamış, edilinen bilgiler kısmi, önyargılı, yetersiz ve cinselliğin anlaşılmasına olanak tanımayan çalışmalar olmuştur (Esencan ve Beji, 2015). Cinsellikle ilgili ilk çağlardan kalan buluntular, duvar resimleri ve heykelcikler; erkeklik ve dişilik sembolize edilmiş ve daha çok kadının doğurganlığına atfedilmiş, çeşitli cinsel temalarla süslenmiş, dinsel form olarak kabul edilen eserlerdir (Ceyhan, 2005). Tarihin ilk anaerkil toplumlarında cinsellik, üremeye ilişkili olduğundan olağanüstü ve kutsal sayılarak, insanın tanrı ile birleşmesi, tanrıya ulaşması olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle tabulaştırılan cinsel birleşme, en önemli dinsel tören olmuştur (Avcı ve Beji, 2011). Çok eski bir yazın olan Hindulara ait Kama Sutra, cinsel ilişki için rehber niteliğindedir. Ayrıca seksle ilgili kurallar, öneriler ve anlatılar, tarihin ilerleyen dönemlerinde dini kitaplarda da yer almıştır (Lucas ve Fox, 2018).

Mezopotamya’da cinsellik tanrılar tarafından insanlara bahşedilmiş bir güç olarak varsayılmış, tapınaklardan elde edilen tarihi tabakalarda erotik durumda erkek ve kadın figürlere rastlanmıştır. Şekillerden oluşan ve çivi yazısı olarak kabul edilen yazı türünü ilk olarak Sümerler, daha sonra Mezopotamya’da yaşamış diğer uygarlıklar da kullanmışlardır. Arkeologlara göre bu tabakalar aşk tanrıçası İştâr’a adanmış ya da kötü ruhları uzak tutmak amacıyla kullanılmış olabilir (Chester, 2017). Özellikle Sümer’lerde cinsellik, seks kutsanmış, yasaklanmamıştır. Ancak bakirelik önemsenmiş ve tecavüz suç sayılmıştır (Budin, 2015). Ülkenin zenginliği, tanrıların cinsel istekleri ile cinsel ilişki yaşamalarına dayanıyordu ve bu inançlarını destenlarına, efsanelerine, şiirlerine yansıtılmışlardır (Çığ, 1995). Sümerlerin Yaradılış Destanı’nda her doğuşun seksle ilişkisi olduğu ve yaradılışın tanrıça Nammu ile su tanrısı Enlil arasındaki cinsel ilişki sonucunda olduğu anlatılmıştır.

Antik Hindistan’ın tarihine baktığımızda, Hint kültürünün cinselliği felsefeleştirdiği, felsefeninde cinsel eyleme dönüştüğünü görebiliriz. Antik Hint döneminden kalma, tanrılar, krallar, inanışlar ve yaradılışla ilgili masalları içeren “purana”larda farklı anlatılsa da cinsellik ve üremeye ilgili metinler yer almaktadır (Dokras, 2022). İnsan varlığının dört temel ilkesinden bahseden bu metinlerde ,zevki işaret eden “Kama”da, aşk, cinsellik, cinsel pozisyonlar, eş bulma, kur yapam ve nasıl çekici olunur metinleri bulunduğu, tapınak kabartmalarından anlaşılmaktadır. Günümüzde “*Kamasutra*” her ne

kadar “seks konusunda ustalaşma ve seksi mükemmeleştirme anlamına gelse de, Hinduizm dininde iyi yaşama sanatı olarak kabul edilmiştir (Poddar, 2020).

Uygar toplumun temellerinden sayılan Mısır’ın ilk dönemlerinde cinsellik, bereket ile özdeşleştirilmiş ve toprak- dişi, güneş-erkek kavramlarıyla aynı anlamda kullanılmış ve yaşam için her iki kavramın gerekliliğine inanılmıştır. Daha sonraki dönemlerde ise bu iki güç tanrı ve tanrıça olarak karşımıza çıkmaktadır. Antik Mısır’da cinsellik, önyargısız ve sınıflandırma olmaksızın özgürdü ve suçluluk duygularından uzak yaşanmıştır. Öyleki ölümden sonraki hayatta bile seks yapıldığına inanılırdı (Chester, 2017). Bu inanışlarını ve yaşayışlarını, mitolojik sanat eserlerinde cinsel temaları çokça kullanarak resmetmişlerdir (Yüce, 2015).

Eski Yunan tarihine baktığımızda erkek egemen bir anlayışı, her alanda olduğu gibi cinsellikte de görebilmekteyiz. Cinsellik erkeğin memnun edilmesi, erkeğin ihtiyacının giderilmesi, erkeğe yönelik düzen benimsenmiştir (Gözlü, 2018). Yunan tanrılarının ve tanrıçalarının yaşadığına inanılan dağda, tanrılar ve tanrıçalar yüce bir cinsel güce ve özgürlüğe sahiptirler. Öyleki, seksüel anlamda bir kadın yada erkeğe ulaşmak için biçim değiştirme, taciz etme, kaçırma gibi zorbalıklardan söz edilmektedir. Bir Yunan tanrısı insanlar gibi yaşayan, insani özelliklere sahip, canlı ama ölümsüz bir yaşama sahiptir (Yüce, 2015). Cinsel güç ve istekleriyle insanlar tarafından benimsenen yunan toplumunda cinsel ilişki ve üreme oldukça önemsenmiş, değer verilmiş, fahişelik, genelev ve sapkın cinsel ilişkiler saygıyla karşılanmış, kabul görmüştür. Bu nedenle mitolojide dinsel ve cinsel desenler yer almıştır (Ceyhan, 2005).

Eski Yunan toplumunun cinselliği tanrılaştırıp günlük yaşamlarına uyarlamalarına rağmen, eski Roma’da cinsellikle ilgili muhtemelen pek çok kültürden etkilendiğinden, daha farklı bir bakış açısı oluşmuştur. Tanrısal bağlamdan çok, özgür tabir edilen Roma halkı cinsel yaşamı fazlasıyla göz önünde, estetik ve dinsel öğretiler olmadan, kaygısızca yaşamışlardır. Hatta iktidar savaşlarında ensest, eşcinsellik ve kaba kuvveti (sadizm) normalleştirmişlerdir. Daha çok güç ve ekonomik olarak büyüme istekleri, cinselliğin duygusallıktan ve dini bağlardan uzak yaşanmasına neden olmuştur (Ceyhan, 2005). Buna rağmen evlilikler tek eşli ve bekaret önemliydi, ancak günümüzde tabu olarak kabul edilen pek çok cinsel aktiveyi kölelerine rahatlıkla uyguladılar (Marganyan, 2019).

Erkek egemen bir ulus olmalarına rağmen Japon kültüründe cinsellik, soyun sürmesi anlamına geldiğinden, her zaman onay almış, utanma ve günah işleme duygularından uzak olarak yaşanmıştır. Öyleki, Japonların gerek dinsel gerekse bağımsız olarak seksüel resim sanatlarında, eski çağlardan kalma buluntulardaki cinsel organ biçimleri ve sevişen çift kakmalarında, cinselliğe yönelik olumlu bakış açılarını görmek mümkündür (Chester, 2017).

Her ne şekilde olursa olsun cinsellik insan doğasının vazgeçilemez bir parçasıdır ve her bireyin kendini ifade etme biçimini etkiler. Cinsel ilişkiye özel davranışlar, değer yargıları, yönelimler, bireye ait davranışlar olarak değerlendirilse de aslında toplumsal ve kültürel olguyu da yansıtmaktadır. Çünkü birey cinselliğine ilk adımını aile içinde atar ve gelişme süreci boyunca pek çok kaynaktan cinselliğine dair bilgiler edinmeye devam eder.

2.2.1. Cinselliğin Felsefe Tarihi

İnsan cinselliği çağlar boyu biyolojik, psikolojik ve kültürel bağlamda araştırılan ve tartışılan bir konu olmuştur belki de. Dürtü olarak tanımlandı cinsellik, nesli sürdürme ve doğurganlığı içerdiği için antik dönemde kutsal sayıldı. Peki tarihe imza atan düşünürler ne düşündüler? Cinselliğin felsefesi yapıldı mı?

Batı'da insan cinselliği sınırlı yorumlanmış olsa da Platon (M.Ö.427-347) "*Şölen*" diyalogunda arzunun esiri olmuş "kaba eros" ve erdemliliği temsil eden "göksel eros" ayrımını yapmış, cinselliğin, erdem peşinde koşmaktan daha az saygın olduğunu belirtmiştir (Soble, 2009). Platon cinselliğe sempatik bakmamış, cinselliğin salt yönetim gücü olduğunu savunmuş ve bu gücün insanın davranışları ve yaşamı üzerindeki hükmünün, insanı tutkunun kölesi olarak başkalarına boyun eğen, erdemsiz kişilere dönüştüren bir tehlike olarak görmüştür. Bu durum, mutluluğa ve özgürlüğe engeldir. Erotik ilişki seven-sevilen arasında "erdem öğretisi" çerçevesinde sınırlanmalıdır ki, ruhsal denge bu yolla sağlanabilir (Gültekin, 2021).

Platon'un öğrencisi Aristo (M.Ö.384-322) cinsellik konusunda çok az görüş bildirmiştir. Cinsel arzu, insan doğasının özelliği olarak diğer varlıklardan ayıran akı ile hayvani doğasını kontrol altında tutmasına engel olur. Akıl, doğru düşünmedir. Aşırılık ve

hayvani arzularını kontrol etme, eğitip düzene sokmalıdır. Ölçülülük erdemi yeme-içme gibi cinsellik için de geçerli olmalıdır (Cevizci, 2017).

Her iki filozofun özünde erdemli olmayı barındırmayan davranışlara karşı söylemleri içinde cinselliğin de, insanı insan yapan biçimiyle, arzunun esiri olmadan, ölçülü olması gerektiğini söylemişlerdir.

Orta çağ cinselliğin hemen hemen hiç konuşulmadığı bir dönem olmuştur. Seks, şeytan tarafından, erkekleri baştan çıkarmak için kadınlara verilen günah aracıydı ve iradeleri dışında bir dürtüydü (Hamish, t.y.). Dönemin önde gelen din adamları ve filozoflarından biri olan St. Augustinus, cinsellik felsefesinde iz bırakmıştır. Platon gibi Augustinus da cinselliğin, ilk günah nedeniyle, insanın kendi egemenliği üzerinde tehdit oluşturduğunu ve sadece Tanrı'nın emriyle kontrol edilebileceğini söylemiştir. Çünkü ahlak Tanrı tarafından doğuştan sahip olunan bir erdemdi (Yıldırım, 2019). 4.yy. sonu 5.yy. başlarında Aziz Jerome (M.Ö.340/42-455), "Vulgate İncili" ni yazmış ve Tanrı'nın insanlar için cinselliği planlamadığını, Âdem ile Havva'nın cezalandırılıp yeryüzüne düşmeselerdi, seks yapmayacaklarını ve bu nedenle insanların cinsellikten kaçınmaları gerektiğini savunmuştur. O'na göre Tanrı'nın emri olan "*verimli olun, çoğalın*" emri hayvanlara verilmiştir (Soble, 2009). 1224-1274 yılları arasında yaşamış olan Thomas Aquinas, "*Summa Theologiae*" kitabında doğal hukuk teorisinden bahseder ve buna göre insan da doğal düzenin bir parçasıdır. Dolayısıyla insanın cinsel istekleri, üreme ve huzur içinde yaşama gibi istekleri de doğaldır ve akıllı isteklerdir. Cinsellik, Tanrı tarafından aşılınmış doğal bir istektir, ancak evlilikte ve üreme amaçla kullanılmalıdır. Cinsel hazzın aşırı değil düzenli olmasını söylemiştir (Taşkın, (2022).

199 yy. renkli bir cinsellik akımına sahne olmuştur. Cinsellik daha konuşulabilir hale gelmiş ve daha modern olarak kabul edilen toplumsal değişimlere uğramıştır. Montaigne'nin kuşkuculuğu (*Denemeler, 1570*), ortaçağın dogmacı tutumunu yıkan bir fener olmuştur (Aslan, 2021). Descartes ise; cinsel arzuyu yeme-içme kavramından ayrı tutmuş ve doğası gereği "özel" olarak nitelemiş, şüpheciliği çürütmeyi amaçlamıştır (Solbe, 2009). Bu arada İngiliz filozof Thomas Hobbes, ünlü eseri "*Leviatran*"ı yazmış ve insan doğasını iki eyleme ayırmıştır; hayati ve iradi eylemler. O'na göre cinsellik, doğal durum olarak kabul görmedi (Cihan, 2011). 1700'lerde David Hume ve Emmanuel Kant, cinsel arzu ve aşk ilişkisini irdelemişler; Hume, aşk için üç farklı bileşenden bahsetmiş, Kant'a

göre cinsel dürtüden aşk olmaz, sadece istek oluşur . Kant, beden ve ruh ayrımı yapmış, cinsel olarak arzulananın kişi değil onun bedeni olduğunu, aslında arzulanan kişinin nesneleştiğini iddia etmiştir (Soble, 2009). Varoluşçu felsefenin temellerini attığı kabul edilmiş Danimarka’lı filozof Soren Kierkegaard, eylemlerin kişiye özgü olduğunu savunur. Kant’ın aksine, herkes için “ahlaksal yaşam” değil, bireysellik için “estetik yaşam” varoluşun sürecidir (Gödelek, 2008). Alman filozof Arthur Schopenhauer (1788-1860), cinsel ilişkilerde istenilen düşüncesinin aslında istenilen olmadığını, doğanın insan için yarattığı bir düzmece olduğuna inanır. Mutluluğun fiziksel güzellikte aranması, insanın gözünü kör etmekle kalmayıp, tamamen türün isteğine bağlı kalarak, doğaya bir canlı getirmek gerçeğine dayandığını söyler (Tunca, 2022). Haz veren şey insanın yararınadır diyen Jeremy Bentham ilk kez eşcinsel eylemi savunmuş, ancak yazdığı yazılar yaşadığı dönemde yayınlanmamıştır. Ancak öğrencileri John Stuart Mill ve James Mill, “faydacılık felsefesi”ni bir adım ileri taşımışlar ve” nicelik” olarak değil “niteliksel haz”lardan bahsetmişlerdir (Cengiz, 2019).

20.yy. da psikolojinin ve evrim teorisinin ilerlemesi, kadın eylemleri, eşcinselliğin gündeme gelmesi, doğum kontrolü gibi gelişmeler cinselliği konuşulabilir hale getirmiştir (TESAD, 2019). Sigmund Freud (1856-1939) “Cinsellik Teorisi” adına üç önemli eser yayınladı. Cinsel içgüdü ve nesneyi amaç çerçevesinde birbirinden ayırmış, bedensel zevk için nesnenin sınırsızlığına vurgu yaparak eşcinselliği de açıklamıştır (Solbe, 2009). Freud’e göre sapkınlığın ölçütü daha karmaşık psikolojik bir boyuttadır.

Yine 20.yy. düşünürlerinden Bertrand Russell, cinsel ilişkileri, karşılıklı olarak iki kişinin doğal dürtülerini yaşamalarından aldıkları zevk olarak tanımlamıştır. 2. Dünya Savaşı’nın en şiddetli dönemlerinde Jean Paul Sartre (1905-1980), bireyin özünü yine bireyin kendisi oluşturur ve varoluştan önce “öz” gelir söylemiyle cinselliğin, birinin özgürlüğünü diğerinin ele alma çabası olarak kabul etmiştir (Çelebi, 2013). Varoluşçulardan sonra gelen Simon de Beauvoir, Wilhelm Reich ve Herbert Marcuse, cinselliği baskıcı ahlak anlayışından ve siyasi despotluktan çıkarmak için, Marksist ideoloji ile Freud’ün psikanalizini bütünleştirip yeni bir dünya görüşünü benimsemişlerdir (Solbe, 2009). Yayınladıkları bildiride; kadın bedeninin erkek egemenliğinden, cinselliğin de doğurganlıktan çıkarılması ve doğum kontrolü hakkı talep etmişlerdir. Cinsellikte devrim sayılabilecek bir harekettir “feminizm” in doğuşu (Kolay, 2015).

Çağdaş cinsellik anlayışında gelinen noktada, pek çok filozof tarafından insan cinselliği konusunda pek çok şey yazılmıştır. Freud'un öğrencisi Willhem Reich, ruhsal hastalıkların tedavisinde cinselliği kullanmış, bilinçaltında yatan dürtülerin serbest kalması için, cinselliğin ekonomik ve siyasi baskılar olmadan özgür yaşanması gerekliliğini savunmuştur (Pietikainen, 2002). Roger Scruton, cinsellikle ilgili geçmişten gelen gelenekselci olan her şeyi eleştirdi ve “*bireyselleştirici amaçlılık*” terimini kullanarak, hayvani istekler yerine insan nesnesini benzersiz bir birey olarak tanımlamıştır (Cottingham, 2018).

Şüphesiz 2.yy.ın en büyük düşünürü sayılan Fransız bilgin Michel Foucault (1926-1984), tüm zamanların en iyi kuramcılarında karşıtlık yaratmıştır.Foucault, toplumsal yapının sadece cinsel arzu ve davranışları değil; aynı zamanda cinsel söylemlerimizi de biçimlendirdiğini iddia etmiş, cinselliğin “gücü” elinde tutmaya çalışan doğal bir sistem olarak değerlendirilmemesi gerektiğini savunmuştur. O'na göre cinsellik tarihsel bir süreçtir, ancak hiçbir zaman özgür olmamış; neden, nerede ve nasıl yaşanacağına kadar baskılanmış ve cinsellik bireysel olarak yaşanmamıştır (Foucault, 2018).

İnsan cinselliği felsefi olarak çağımızda nerede durmaktadır, nereye kadar ve nasıl gidebilir sorusunun yanıtı şimdilik belirsiz.

2.3. Cinselliğe Yönelik Bakış Açıları

Yeryüzünde tüm canlıların evrimsel süreç içinde neslini sürdürmek ve çoğalmak amacıyla üredikleri bilinen bir gerçektir. İnsan cinselliğinin diğer canlılardan farklı boyutları vardır ve çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Sadece neslin devamı ve çoğalmak içgüdüdü dışında psikolojik ve sosyolojik yönleri vardır. İnsan cinselliğinin üremeyen eşsiz bir yönü vardır (Grebe ve Drea, 2017).

2.3.1. Biyolojik Bakış Açısı

İnsan cinselliğinin biyolojik açısını, vücut fonksiyonlarının düzenlenmesi ve kontrol edilmesinde kritik bir öneme sahip olan “Endokrin Sistem” i oluşturan bezlerden salgılanan kimyasal yapıdaki “hormonlar” ve sinir sistemi oluşturur (“Endokrin Sistem”, t.y.). Endokrin Sistemin, bir organizmanın fizyolojik ve psikolojik kökenini ayırma ve organizmanın sistemlerinin hem birbirleriyle uyum içinde hem de doğal olarak düzenli

çalışmalarında önemli bir görevi vardır. Eş seçimi, eşler arası ilişkiler hatta ebeveynlik durumları gibi insan cinselliğinin yolunu belirler (Grebe ve Gangestad, 2006). Bu yolda oluşan herhangi bir aksaklık; hastalıklar, ilaçlar ve uyuşturucu madde kullanımı dışında bedenimde yaşadığımız gebelik ergenlik gibi hormonal değişimler cinselliğin sağlıklı yaşanmasını etkileyebilir. Sağlıklı bir cinsellik için düzgün işleyen bir sistem gereklidir.

2.3.2. Psikolojik Bakış Açısı

Ruh sağlığı, Amerika Birleşik Devletleri Sağlık ve İnsani Hizmetler Departmanı (1999-4) tarafından “ zihin işlevlerinin tam olarak yerine getirme, kişiler arası iletişimde tutarlı ve değişikliklere uyum sağlama, üretken olma becerisi” olarak tanımlamıştır. Cinsellik sadece cinsel ilişki değildir. İnsan cinselliğinin sevme, sevilme, dokunma ve dokunulma, içtenlik, ilişkiden zevk alma, nerede, nasıl ve kiminle yaşanacağına özgü boyutları vardır (Edwards ve Coleman, 2004). Tüm bu işlevleri “Merkezi ve Periferik Sinir Sistemi” yerine getirmektedir. İnsan psikolojisini oluşturan yaşantılar, duygular, kişilik özellikleri, bilişsel işlevler ve öğrenilmiş davranışlar, cinselliği; cinsellik de zihinsel sağlığımızı karşılıklı olarak etkiler (CETAD, 2008).

2.3.3. Sosyokültürel Bakış Açısı

İnsan, yalnızca biyolojik ve psikolojik değil aynı zamanda sosyal bir varlıktır. Doğdukları yer, yetiştikleri ortam, öğrendikleri kültürel yaşamlar, dini ve ahlaki durumlarla şekillenen yaşantılara sahiptirler. İnsanın içinde bulunduğu toplumsal yaşam, cinselliğini de etkiler. Sosyal ve kültürel tutumlar insanlarda cinsel olarak bozukluklara yol açabilmektedir (Bozdemir ve Özcan, 2011). Gelenekler, toplum olarak inanılan cinsel mitler, yasaklar, tabulaştırılmış inançlar cinselliğin sağlıklı işleyişinde aksamalara neden olabilmektedir.

İnsan cinselliğinin bileşimleri olarak görülen bakış açılarının uyum halinde ve işleyişlerinde herhangi bir aksaklık olmaması durumunda mutlu bir insandan bahsedebiliriz.

2.4. Cinselliği Etkileyen Faktörler

2.4.1. Kültür

Canlı türlerinin bir kısmının yaşam yolculuğunda ortak amaçlar için iş birliği içinde oldukları bilinen bir gerçektir. Ancak insan, pek çok canlı türünün sahip olmadığı biyolojik özelliklerinden başka psikolojik ve aynı zamanda sosyokültürel işlevselliği nedeniyle diğerlerinden ayrılır. Dolayısıyla insan cinselliği sadece biyolojik olarak içgüdüsel bir olgu değil aynı zamanda yaşadığı toplumun kültürel bakış açısı tarafından şekillenen bir olgudur (Edward ve Coleman, 2004). Cinselliğe yönelik tutumlar, davranışlar, inançlar, gelenekler ve önyargılar insan cinselliğinin içinde yaşadığı ve nesilden nesile aktarılan bilgilerden oluşan kültür kavramıyla oluşur. Toplumsal yaşayışta insanın kendi kültürüne ilişkin değerlere ve bakış açılara ilgisiz ve habersiz olması mümkün değildir (Çiftçi vd., 2018). İnsanlık tarihi kadar eski olan cinsellik tarihini araştıran araştırmacılar, toplumsal etkileşimin insan bedeni üzerindeki etkisini analiz etmişler ve cinselliğin evrensel bakış açısı biyolojik yönünün ötesinde, farklı kültürlerde farklı ölçütlerle yaşandığını ortaya koymuşlardır. Örneğin; antik kültürlerden elde edilen buluntularda, cinselliğin hayatın doğumdan ölüme hatta ölümden sonra bile çok önemli bir yanını oluşturduğunu, ilkel tanrıların ve insanların yaradılışlarının sürekliliğini sağlayan ilahi bir güç kabul edildiği anlaşılmıştır (Chester, 2017). Yunan kültüründe ilahileştirilmiş, cinsel sapmalar tepkiden uzak kalmış, Hint kültüründe sanatla özdeşleştirilmiş ("*Kama Sutra: Zevkin Kitabı*"), Kuzey Amerika'da tutucu bakış açısı ve Afrikalıların erken yaşta cinselliği yaşamaları, cinselliğin değişik kültürlerden nasıl etkilendiğine dair örnek verilebilir (Avcı ve Beji, 2011). Kültürlerin cinsel davranış ve inançlarının insan cinselliğine etkisi, cinsel işlev bozukluklarına yol açabilmektedir (Çiftçi vd., 2018).

2.4.2. Din

Çağlar boyu din insan toplumlarının kültürel yapısının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Dini inanışlar insanların cinsellik anlayışları, cinselliği nasıl ve neden yaşayacakları gibi cinsel düşüncelerinin oluşmasında etkili olmuş, dini kurallar gereği bakış açısı geliştirmiştir (Avcı ve Beji, 2011). Antik çağlarda insanlar, eski Sümer, Mısır ve Yunan'da, çok tanrıcılık inancı benimsenmiş, her tanrının ayrı bir görevi olduğuna ve

aynı zamanda insanla benzer özelliklere sahip olduklarına inanmışlardır (Gözlü, 2018). Tanrılar insan formatında düşünüldüğünden insanlar gibi yeme, içme, cinsellik gibi ihtiyaçları olduğu için kutsal olma anlamını biçimlendirmek imkansızdır. Ortaçağ ve Rönesans dönemi, cinselliğin neredeyse hiç konuşulmadığı ve dinin etkisi altında “günah” kabul edildiği bir dönem olmuş, Hıristiyanlığın egemenliğinde cinsellik şeytanın erkekleri baştan çıkarmak için kadınları kullandığı inancı benimsenmiştir (MacLeodensis, t.y.). Hıristiyanlık, Müslümanlık ve Musevilik gibi tek tanrılı dinlerin kutsal kitaplarında cinsellikle ilgili kurallar, öneriler ve öyküler, cinsel yaşamla ilgili kılavuz olma özelliği taşımaktadır (Lucas ve Fox, 2018). Yahudilerin kutsal kitabı olan Ahit, ilahi tasarımdan yola çıkarak yaradılışın doğal dizilimine, tek eşliliğe, heteroseksüelliğe ve sağlıklı olana vurgu yapmış, bunun yanında zinaya karşı çıkmış ama çok eşliliğe izin vermiştir (de Souza, 2007). Hıristiyanlıkta ilk dönem, insan cinselliğinin şehvet kısmından çok manevi yönü değer görmüş, kilise öğretisi evli çiftler arasında bile saflığa yönlendirme yapmış, doğum kontrolüne karşı çıkmış ve böylece insanların yaşamlarında ahlaki açıdan söz sahibi olmuştur (Benagiano ve Mori, 2009). Rebecca W. Clarke ve ark. (2021) Amerika Birleşik Devletleri’nde “*Son derece dindar ailelerde cinsellik ve din nasıl kesişir: klinisyenler için çıkarımlar*” adlı yaptıkları araştırmada, 198 aileyle görüşmüşler ve dini inançların cinselliğe etkilerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda dini inançlarıyla yaşayan ailelerin bir kısmı inançlarının cinsel tutumlar üzerinde olumsuz etkilerinden, sadece üreme amaçlı olduğuna inandıklarından ve cinsel utanç yaşadıklarından; bir kısmının ise dini inançlarının, cinsel ilişkilerini güçlendirdiğinden bahsetmişlerdir.

2.4.3. Toplumsal Cinsiyet

İnsan hem kendi doğal yaşam çerçevesinde hem de içinde bulunduğu sosyal yaşamın çerçevesinde sürekli etkileşim durumundadır. Biyolojik olarak “kadın” ve “erkek” kavramları insanların doğuştan sahip oldukları fiziksel özelliklerini ve duygusal yönlerini oluşturur. Toplumsal olarak diğer insanlarla sosyal etkileşim içinde olan insanın, yaşadığı toplumda konumu, yine o toplumun kültürü tarafından şekillenir. Toplum kadın ve erkeğe farklı görevler sorumluluklar yükler. Doğduğumuz andan başlayarak, giyimimiz, saçımız, oynadığımız oyunlar, cinsiyetimize uygun olarak şekillendirilmeye, oluşturulmaya başlanır (Vatandaş, 2007). Sosyal bir varlık olan insanın mutlu ve sağlıklı

olabilmesi toplumla uyum içinde olmasına bağlıdır. Toplumun geleneklerine bağlı ve kendisine yüklediği toplumsal kalıp yargıları gereği davranması beklendiğinden cinsiyetine yüklenen rolleri oynamak durumunda kalır. Bu durum yaşamın birçok alanında cinsiyet eşitsizliğine neden olmaktadır (Üstgörül vd., 2020). Cinsiyet eşitsizliğinden en çok kadınların etkilendiğini, erkek egemen kültürün hemen her alanda olduğu gibi kadın cinselliğinde de tabular, önyargılar ve yasaklarla ayrımcılığı inşa ettiği bilinen bir gerçektir. Byers (1996) yaptığı araştırmada “*zorlayıcı cinsel davranışın geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri ve buna karşılık gelen kültürel tutumlar ile ilgili erkek sosyalleşmesine dayandığı hipotezi*” ni araştırmış ve toplumsal cinsiyet rollerinin cinsel zorlayıcı davranışlara neden olduğunu savunmuştur. Emmers-Sommer (2014), “*Kadınlara Yönelik Düşman Cinsel Tutumlar: Cinsiyet ve Gelenekçilikle İlişkiler*” araştırmasında ise; erkelerin kadınlara oranla geleneksel cinsiyet rollerini daha çok benimsedikleri, buna göre kadına yönelik düşmanca cinsel inançların kabulünün tecavüz mitiyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

2.4.4. Mitler

İnsanın ilk eğitimcileri ebeveynleridir. Doğduğumuz andan başlayarak eğitimimiz aile içerisinde başlar ve yaşam boyu öğrenmeye devam ederiz. Yaşam boyu süren öğrenme sürecinde gerek ailemiz gerekse ait olduğumuz toplumun gelenekleri, yasaları, inançları ve yasaklarıyla evriliriz. Ancak bu süreçte öğrenilen ve özümşenen bilgilerin çoğu kulaktan dolma, yanlış ve abartılı olabilmektedir (CETAD). Özellikle cinsellik, ailede ve toplumda rahatlıkla konuşulmuyor ve doğru bilgilere ulaşmak konusunda sıkıntı yaşıyorsa; öğrenme, arkadaş, medya, gazete, dergi gibi materyallerden yanlış bilgilere güven oluşması sonucu inanç gelişmesiyle gerçekleşir (Gölbaşı vd. 2016). İnanılan ve doğruluğuna güvenilen yanlış bilgiler kalıplaşır ve zamanla nesilden nesile aktararak mitlere dönüşür. Cinsel mitlerin özelliği dilden dile dolaşan masallar gibi efsaneleştirilmiş gerçeklikten uzak ve işe yaramaz, abartılı ve hiçbir fonksiyonelliği olmayan bilgiler topluluğu olmasıdır (Aker vd., 2019). Cinsel mitlere inanma, doğru zamanda, doğru yollarla, doğru yeterlilikte bilgilerle verilmeyen cinsel eğitimin sonucunda; daha çok tutucu toplumlarda yaygındır ve sağlıklı cinsel yaşamı baltalayarak, cinsel işlev bozukluklarına neden olmaktadır (İncesu, 2004). Cinsel mitlere inanma, yanlış cinsel tutum ve davranışları şekillendireceğinden sağlıklı bir yaşama engel

olabilmektedir. Cinsel sorunlar insanların yaşam kalitesinin düşmesine, çeşitli psikolojik rahatsızlıklara ve ciddi streslerin nedeni olarak belirlenmiştir. Mutsuz insanlar, mutsuz toplumları oluşturur (Aksöyek vd., 2019).

2.5. Kuramsal Çerçeve ve Cinsellik Araştırmaları

İnsanlığın varoluşuyla başlayan cinselliğin yolculuğu, insanlıkla birlikte sürmektedir. Başlangıçta, Darwin'e göre hayatta kalma ve çoğalmak amacına uygun halde doğal ihtiyaçlarını yerine getiren insan, doğal olarak akıl, içgüdüler ve ahlak sahibi olarak toplumsal yaşama uygun bir canlıdır (Akgündüz, 2022). Cinsellik, insanın doğası gereği biyolojik, doğal, olağan ve duygusal bir işlevidir.

Eski çağlarda önyargısız ve yalnızca doğal üreme amacıyla, tanrısal bir güç olarak kabul gören cinsellik (Budin, 2015), orta çağ döneminde konuşulması yasaklanmış, kilisenin günah söylemleriyle ilk kez suç olarak kabul edilmiş ve süreç içinde tabulaşmaya başlamıştır (Benagiano ve Mori, 2009). Çağımıza dek, bilimsel olarak araştırılması ne kadar karmaşık olsa da cinselliğe yönelik işlevsellik ve etik açıdan çalışmalar yapılmıştır. Cinsellik tarihinin sayfalarında, farklı disiplinlere özgü bilim insanlarının, filozofların ve din adamlarının cinselliği anlama, anlatma, merak etme, çözümlenme ve açıklama hedefiyle oluşturdukları düşüncelerini, tartışmalarını, araştırmalarını ve devrim yaratan kuramlarını görebiliriz.

Cinsellik kavramı 19.yy. başlarında "Aydınlanma Çağı" Batı'da köklü değişikliklerin başlangıcı olmuş, gelenekselci ve dini düşünce yapısı, yerini, akıl ve bilimin aydınlatıcı etkisine bırakmaya başlamıştır. Ünlü düşünür Descartes, "*Düşünüyorum, öyleyse varım*" savıyla, insana özgü en değerli ve tek yolun "akıl" olduğunu vurgulamış, bilgiye ulaşmanın, düşünmenin, merak etmenin, insanlar için, üretmenin; dolayısıyla ilerlemenin, aklın rotasında yürümek olduğunu göstermiştir (Usta, 2018). İnsan cinselliğine yönelik ilk çalışmalar daha çok gözlemsel olmuş, bedensel özelliklere yoğunlaşmış, biyolojik olarak üremenin fizyolojisiyle ilgilenmişlerdir. Oskar Hertwig (1850-1937), erkek doğasında bulunan spermin, kadın yumurtasını nasıl dölediğine ilişkin bulgularını yayınladı (Launer, 2014). Ancak sadece döllenmeyle üremenin oluşması, cinsel davranışlarının kökenini açıklayamıyordu. İnsan cinselliği içinde birçok bilim dalını barındıran, komplike bir bütündür. Bakış açıları, araştırma amaçları ve tanımlamaları

kendi bünyesinde cinsellik olan bilimler, farklı teorilerle cinselliğe yaklaşmışlar ve kuramlar üretmişlerdir (Beji ve Aşçı,

1871’de Charles Darwin, evrim teorisinin yanında, cinsiyetler arası çekişme ile cinsel seçim kuramını da geliştirdi (Gray, 2013). “Modern Cinsellik” kavramı, psikiyatrist Richard Von Kraft’ın (1840-1920) çalışmalarıyla bugün anladığımız biçimini almıştır. 19 yy. da cinsel sapıklık olan değerlendirilen cinsel çeşitlilik tanınmaya başlamıştı. Cinsellikle ilgili konular mastürbasyon, fahişelik ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgiliydi ve hekimlik, cinsel suç, tecavüz, sodomi ve kamusal ahlaksızlıklar gibi adli suçlar dışında yapılmıyordu. Dönemin insan cinselliğine yaptığı baskı ve yasaklar göz önüne alındığında “doğal olmayan” cinsel davranışlar anormal olarak değerlendirilmiş, anaormal cinsel davranışları olan kişiler deli olarak kabul edilmiştir. 1870’lerden itibaren, Wilhelm Griesinger, Carl von Westphal, Krafft-Ebing, Paul Moreau de Tours, Jean Martin Charcot ve Valentin Magnan gibi önde gelen Alman ve Fransız psikiyatrlar, henüz yeni gelişmeye başlayan “psikiyatri” bilgileriyle doğal olmayan cinsel davranışların sapıklık ya da suç olmadığını, “patolojik” olarak değerlendirilmesinin gerektiğini savunmuşlardır (Oosterhouse, 2012). Richard Von Kraft-Ebing, içinde cinsel davranış içeren vaka olgularının olduğu “*Psychopathia Sexualis: eine Klinisch-Forensische Studie (Sexual Psychopathy: A Clinical-Forensic Study)*” (Cinsel Psikopati)’yi 1886’da yayınladı. Eşcinsellik, mazoşizm, sadizm ve fetişizm gibi cinsel sınıflandırmalar bulunan çalışmasının asıl amacının cinsel psikopatolojileri ortaya çıkarmak, belirtilerini bilimsel olarak incelemek ve kökenlerine inerek gelişim yollarıyla nedenlerini bulmak olduğunu söylemiştir (Pereira, 2009). Von Kraft-Ebing’in odak noktası erkek cinselliği olduğu halde kadın cinselliğinin patolojisiyle de ilgilenmiş ve çalışmalar yapmıştır.

Modern cinselliğin temellerinin atılmasında etkili olan bir başka araştırmacı İngiliz doktor Havelock Ellis (1859-1939), eşcinselliğin doğuştan gelen içgüdü olduğuna inanmıştır. Ellis ayrıca heteroseksüelliğin yalnızca bir üreme faaliyeti değil aynı zamanda sağlık veren, dengeleyici ve ruhsal bir faaliyet olduğunu öne sürmüştür (Radel, 2009). Sevgiyle yaşanan cinsel birliktelikler için kadının çocuk yapma kararını verme hakkının olduğunu, üremesiz cinselliği ve doğum kontrolünün gerekliliğini savunmuştur. 1897’de “*Sexual İnverson*” da eşcinselliğin kültürel olmaktan daha çok evrensel olduğu iddiasının temellerini atmıştır. Havelock Ellis, sosyal reform için eğitimin gerekliliğine dikkat çekerek, özellikle erkek ve kadın her iki cins içinde eşit cinsel eğitimin, toplumsal

batıl inançların, sorunların ve toplumun iyileştirilmesinin yolu olduğunu belirtmiştir (Crozier, 2008).

Wilhem Reich (1897-1957) psikanalitik sosyolog olarak tanınmasının başlıca nedeni, dönemin ruhsal hastalıklarının nedeninin fiziksel, cinsel, ekonomik ve sosyal baskılar sonucu ortaya çıktığını savunmuş ve filozof Karl Marx'ın sosyalizmi ile psikanalizi bir araya getirmek amacıyla çalışmalar yapmıştır. Reich'in en dikkat çekici sıra dışı yönü ise; cinselliği nevrotik hastalıkların tedavisinde kullanması olmuştur. O'na göre cinsel ilişki sırasında "*orgon*" olarak adlandırdığı kozmik bir yaşam enerjisi keşfetmişti. Hastalarına dokunarak beden dillerini gözlemlemiş, gözlemlediği bu enerji akımına "*biyo-elektrik*" adını vermiştir. "Orgon Terapi" yani bedensel psikanaliz olarak adlandırdığı tedavi yöntemi bir çok ülkede bilim insanları tarafından tepki toplamıştır. Reich ayrıca orgon dediği enerjiyi toplamak ve depolamak için "Orgon Akümülatörü" nü üretmiştir. Çalışmaları büyük tepki toplamış, yaptığı deneyler Psikiyatristler Birliği tarafından şarlatanlık olarak yorumlanmıştır. Ancak Reich psikiyatri de büyük bir devrimi gerçekleştirdiğine inanmıştır. Bunun dışında ergen cinselliği, kürtaj, ve kadının ekonomik bağımsızlığı konularında da çalışmaları olmuştur. 1956 yılında Reich' in çalışmaları yasaklanmış, kitapları yakılmış ve hapsedilmiştir (DeMeo vd., 2012).

Sigmund Freud, cinselliği, insanın cinsiyet yapısına eklenen ve doğum öncesinden başlayarak ölüme kadar duyguları, inançları, düşünceleri ve davranışları etkileyen, dolayısıyla yaşantısını şekillendiren gelişimsel bir süreç olarak tanımlamıştır. Bilim yaşamına nörolog olarak başlayan Freud, insan davranışlarına yönelmiş ve hipnozla kadınlarda histeriyi tedavi ederken bilincin ötesini keşfetmiş; bilince geçmeyen düşünceler, anılar için "serbest çağrışım" yöntemini kullanmaya başlamıştır. Histerinin nedeni hastanın "bilmek istememesi" üzerine çocuklukta yaşadığı cinsel travmasının bilinç dışına çıkmasına izin vermemesi, yani duygularını ego yardımıyla bastırmasından kaynaklanıyordu (Köybaşı, 2020). Psikanalizin ilk adımlarına başlayan Freud üretkenliğine devam etmiş, döneminin cinsellik algısını çürütecek bir kuram daha oluşturmuştur. Cinselliğin yetişkinlikte değil çocuklukta başladığını öne sürmüş, her insanda doğuştan gelen dürtüler olduğunu söylemiş ve cinsel dürtüyü diğer dürtülerden ayırarak "libido" olarak tanımlamıştır. Libidonal dürtünün bir nesnesi ve cinsel bir amacı olduğunu öne sürerek "psikoseksüel gelişim kuramını" bebeklikten başlayarak dönemlere ayırmıştır (Köybaşı, 2020). Nevrozların asıl nedeninin 4-6 yaşlarında yaşanan "Oidipus

Kompleksi” sonucunda bastırılan içgüdülerin yetişkin dönemde ortaya çıkması olarak tanımlamıştır ve psikanalizin merkezine oturtmuştur. Freud’un cinsel gelişim kuramında anne memesi bebek için nesne durumundadır ve emme sırasında libidinal hazzın ortaya çıktığını söylemiştir. Sonraki dönemde, 3-6 yaş döneminde çocuğun cinsellik merkezi cinsel organlar olmuştur ve ebeveynlerden biri hazzın nesnesi konumuna gelmiştir. Bu dönemde ebeveynlerden diğeriyle rekabet içindedir ve cezalandırılma, engellenme nesnesi olarak kabul eder. Freud, erkek çocuklar için anneye ilgi duymasına “Oidipus”, kız çocukları için babaya ilgi duymasına “Elektra”kompleksi olarak adlandırmıştır. İlerleyen dönemde çocuk, kendi hemcinsi olan ebeveynle bağ kurar; kişiliğin gelişmeye başladığı dönemdir. Oidipus ya da Elektra Kompleksi döneminde çocuk cinsel nesne yerine koyduğu ebeveynine olan duygularını bastırmaya çalışırken ve özdeşim kurmaya çalıştığı ebeveyni arasında bilinç dışı bir savaşın içine girmiştir. Bu savaş bilinç dışıdır. Acı veren bastırılan duygular bedensel olarak rahatsızlıklara yol açar. Cinsel gelişim dönemlerin birinde saplanım olması, cinsel sapkınlıklara ya da histeriye neden olmaktadır (Canbolat, 2017).

Freud’ le aynı dönemde yaşamış ve insan cinselliği üzerine çalışmalara katkıda bulunmuş Magnus Hirschfeld, daha çok eşcinsellik, travestilik ve cinsel patolojilerle ilgilenmiştir. Özellikle eşcinsellik için “üçüncü cinsiyet” tanımını kullanmıştır. Hirschfeld’, eşcinsellik, kadın ya da erkek sınıflandırmasının dışında kalan doğal yaradılışın bir tasarısı olarak tanımlanmıştır. Eşcinselliğin doğal bir cinsel çeşitlilik ve doğuştan ileri geldiğine olan inancıyla tarihteki ilk transseksüel enstitüsünü kurmuştur (Schillace,2021).

Aydınlanma çağının, orta çağın kadın yobazlığına karşı açtığı savaşın kazanımları olarak, kadınların cinsel sorunları için çalışmalar yapan reformist Katherine Davis, seks işçiliği ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla mücadele için kurulmuş olan “Sosyal Hijyen Bürosu” nda çalışması için davet edildi. Başlangıçta fuhuş ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla savaşmak amacı güden Davis, ilerleyen zamanlarda bakış açısı değiştirerek kadın cinselliği üzerine yoğunlaşmıştır. Davis yaklaşık 22.000 kadına, kızlık, kadınlık ve evlilik yaşamlarıyla ilgili açık yanıtlar beklediğini belirttiği bir anket uyguladı. Anket sonuçları, kadınların cinsellikle ilgili geleneksel inançlara sahip olduklarından cinsel isteksizlik yaşadıklarını ve daha çok mastürbasyona yönelindiklerini göstermiştir. Katherine Davis’ in anket sonuçları büyük ses getirmiş ve dönemin cinsellik araştırmalarının çok yönlü ve kapsamlı bir boyut kazanmasında öncü olmuştur (Jabour, 2021).

Kadın cinselliğine gelenekselci bakış açısını değiştiren kadınlardan biri olan Clelia Mosher, öncelikle menstürasyon ve menapoz gibi dönemin tabusu olmuş kadın biyolojisinin sınırlarını aşmıştır. Kadınların adet olma ve menapoz gibi biyolojik doğal dönemlerine hastalık, sakatlık, tehlikeli ve utanç verici gibi önyargıları kırmak için geniş çaplı anket araştırması yapmış, topladığı bilgileri yüksek lisan tezinde sunarak, adet ağrılarının fizyolojik olmaktan çok kadınların moda olarak kullandıkları korselerden kaynaklandığını kanıtlamıştır. Çünkü dönemin kadınlarının kültürel ve sosyal anlamda giydikleri korseler, nefes alma ve rahat hareket etme özgürlüğünü kısıtlayan materyallerdi. Mosher, kadınların bu dönemleri rahat atlattıklarına yardımcı olacak bir dizi nefes alma teknikleri geliştirmiş ve menstüral dönemle ilgili geç kızlara eğitim vermiştir. 1923’ de yayınladığı “Kadınların Fiziksel Özgürlüğü” kitabında, kadınların yaşamlarının her döneminde üretkenliklerini sürdürebileceklerini ve kadınlara dayatılan sınırların fizyolojik değil sosyal ve psikolojik olduğunu, tüm kadınların kendilerine koyulan sınırlara karşı çıkmalarını istemiştir (Hogan, 2020).

19.yy sonu 20. yy başlarında tam anlamıyla bir cinsel devrim yaşanmıştır. Cinselliğin sadece fiziksel birleşmenin dışında bir bakış, dokunuş, gülümseme ve sevgi, haz, arzu, istek gibi duygusal kavramları da içinde barındırdığı keşfedilmiştir. Alfred Kinsey, o güne kadar cinselliğe yönelik biyolojik, fiziksel ve sağlıklısal incelemelerin dışında farklı bir incelemeyle, cinselliği tüm nitelikleriyle ele almış ve çeşitli disiplinleri kapsayacak bir yere koymuştur. Kinsey, biyolog doktor olmasının yanı sıra geniş kapsamlı bir bilim insanıydı. Bu nedenle cinsellik araştırmalarını bilimsel düzleme taşımayı hedeflemiş ve metodolojik teknikler kullanarak (Kinsey Ölçeği) araştırmalarını gerçekleştirmiştir (Bullough, 1998). Araştırmalarını “Kinsey Raporları” diye de sözü edilen kitaplarında yayınlamış, bilim insanların cinsellik araştırmalarında, teorik yapıdan, ahlaki ve dini etkilerden uzaklaşarak gerçek verilere dayanan objektif değerlendirmelere önem vermeleri gerekliliğini savunmuştur. O’ göre seks; erkek ve kadın insan yaşamında önemli bir yere sahipti ve birçok cinsel davranış şekli yaygın olarak yaşanıyordu. Kinsey, insan cinsel davranışı konusunda uygulanabilir, gelişmiş bir teori üretmeyi başarmıştır (Escoffier, 2020).

“İnsan Cinsel Tepkisi ve İnsan Cinsel Yetersizliği” kitaplarıyla insan cinselliği tarihine yazılan çift, William Masters ve Virginia Johnson on iki yıl boyunca binlerce orgazm gözlemlədiler ve bu sırada insanlardaki kan basıncı, kalp hızı, solunum cilt ve meme

değişikliklerini incelemiş ve kayıt altına almışlardır. İnsan cinsel tepki döngüsünü fizyolojik olarak dört aşamalı bir model olarak tanımlamışlardır (Lousuda ve Angel, 2011). Kısaca “EPOR” dedikleri model, Uyarma (Excitation); Plato (Plateau); Orgazm (Orgasm); ve Çözünürlük (Resolution) cinsel tepki aşamalarının kısaltmasıyla oluşturulmuştur (Levin, 2008). Çift ayrıca cinsel işlev bozukluklarının temelinde yatan nedenleri totaliter bakış açısıyla değerlendirmişler, cinsel terapide bilişsel-davranışçı modeli kullanmışlar, cinsel terapiye sistemli bir tedavi yöntemi geliştirmişlerdir (Doğan ve Küçüköncü, 2009).

Hiç şüphesiz Freud’ den sonra en önemli kuramlardan biri Erikson’un “Sosyal Gelişim Kuramı” dır. Freud’un psikoseksüel kuramından yola çıkarak, insanın yalnızca erken çocukluk dönemine odaklanmanın yeterli olmayacağını, daha geniş bir perspektiften bakılması gerekliliğini savunmuştur. Çünkü Erikson’a göre, insan yaşamı boyunca bir eğitim süreci içindedir ve sosyal ilişkilerden, aldığı eğitimlerden kişiliği etkilenmektedir. Psikoloji profesörü olan Erikson, insan yaşamını sekiz evrede tanımlamış, ilk beş evreyi çocukluk dönemine ayırmıştır. Böylece Erikson psikoseksüel gelişim kuramını, evrelere ayırdığı psikososyal gelişim evrelerine uyarlamış ve insanın cinsel gelişiminin sosyalleşme ile bağlantılı olduğunu kuramsallaştırmıştır. İnsanın sağlıklı ve mutlu olması cinsiyetinden çok sosyal çevresinin etkisine bağlıdır. Çocukların ve ergenlerin gelişim aşamalarında ve dönemlerden geçiş süreçlerinde yaşadıkları zorlukların, benlik ve kimlik karışıklıklarının, kim olduklarını öğrenme çabalarının öneminden söz etmiş ve kültürel durumların etkisini vurgulamıştır (Maree, 2020).

Michel Foucault, 20. yy.’ın en vurucu kuramının yaratıcısı, filozof, sosyolog, psikolog, antropolog, tarihçi, edebiyat eleştirmeni ve sosyal kuramcı olarak çok yönlü bir bilim insanı kabul edilebilir. Araştırmalarında ve çalışmalarında öncelikle “özne” kavramına odaklanan Foucault, dönemin insan eylemlerine tanıklık etmiş ve düşüncelerini “iktidar” kavramına yöneltmiştir. Çünkü asıl sıkıntı yaratan iktidar ve iktidar ilişkileriydi. Öznenin iktidar tarafından biçimlendirildiğini, sözel ya da sözsüz uygulamalarla eylemlerinin planlandığını, değiştirildiğini ve dönüştürüldüğünü düşünmüş, insan cinselliğinin de dönemin soyluları tarafından baskılandığını savunmuş ve “Cinselliğin Tarihi” eserinde tarihsel bir süreç içinde betimleyerek anlatmıştır. Foucault’ a göre suçlu bedenler güçlü iktidar anlamına gelmektedir. Suçlu bedenler ise yasaklanan cinselliğin, toplumda sapkınlık olarak benimsenmesinden ileri gelmektedir (Güneş, 2015).

Feminist sosyolog Nancy Chodorow, Freud'un psikoseksüel gelişim kuramında kullandığı temel kavramlardan Oidipus Kompleksi yaklaşımını ele almış, bu yaklaşımın toplumsal cinsiyet ayrımcılığının temelinde yatan ataerkil yapının doğallaştırmasında ve yeniden gün yüzüne çıkarılmasında rol oynadığını savunmuştur. Chodorow'a göre, toplumsal cinsiyette kadın ve erkek rolleri vardır ve bu roller erkek egemen bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda kadınların annelik rolü, kadınların yaşantılarında öznel olmalarının önüne geçmektedir ve kadını sosyal yaşamdan, cinsellikten, iş yaşamından uzaklaştırarak eve hapsedilmesinin başlıca nedeni olacaktır (Erdoğan, 2008). "Anneliği Yeniden Üretmek" kitabında Chodorow, cinsiyete dayalı iş bölümünde, annelik görevini yerine getiren kadınla daha çok zaman geçiren kız çocuk, sevgi odağı anneyle kişiliğin oluştuğu dönemde bilinçli ya da bilinçsiz özdeşim kuracaktır. Ancak erkek çocuk, anneden uzaklaşarak kendini toplumsal cinsiyete uygun erkek olarak tanıyacaktır. Kısaca annelik, kadının biyolojik bedeninde sahip olduğu genital farklılıklardan kaynaklanmamakta, kültürel yapının zorunluluğu ve psikolojik içselleştirme olarak ortaya çıkar (Chodorow, 2000).

İnsan cinselliği, biyolojik olarak üremek, kişiliğin duygusal boyutu, kültürel davranışlar; kısaca kim olduğumuzu anlatır. İnsan olmanın temel ilkesi olduğu kabul edilmiş cinsellik, 21. yy. dünyasında kişisel ya da bilimsel araştırmalar için hala bir tabudur.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Amacı

Son yıllarda literatürde içerik analizi çalışmalarına sıkça rastlanmaktadır. Belirlenen konularda yapılan çalışmaların içerik analizi yöntemiyle niteliksel ya da niceliksel olarak bir araya getirilmesi için kullanılan yöntem, bilgilere kolay ve toplu olarak ulaşımaya olanak sağlamakta ve gelecek çalışmalara ışık tutacak nitelikte olabilmektedir (Seçer vd., 2014) Bu çalışmada, Türkiye’de cinsel eğitime yönelik yayınlanmış tezlerin içerik analizinin yapılarak, gençlerin gelişimi ve gelecek yaşamlarının mutluluğu açısından cinsel eğitimin önemine dikkat çekmek, şimdiye kadar konuyla ilişkin yapılmamış olanı açığa çıkarmak amaçlanmıştır. Bu temel amaçla ülkemizde cinsel eğitime yönelik yapılan yüksek öğrenim çalışmaları nelerdir? probleminde ait alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *türlerine göre dağılımı* nasıldır?
2. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *yayınlanma yıllarına göre dağılımı* nasıldır?
3. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *sayfa sayılarına göre dağılımı* nasıldır?
4. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *danışman unvanlarına göre dağılımı* nasıldır?
5. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *üniversitelere göre dağılımı* nasıldır?
6. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *enstitülere göre dağılımı* nasıldır?
7. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *anabilim dallarına göre dağılımı* nasıldır?
8. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *amaçlarına göre dağılımı* nasıldır?
9. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *araştırma yöntemlerine göre dağılımı* nasıldır?
10. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *araştırma modellerine göre dağılımı* nasıldır?
11. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *örneklem belirleme yöntemlerine göre dağılımı* nasıldır?
12. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *örneklem büyüklüklerine göre dağılımı* nasıldır?

13. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *veri toplama araçlarına göre dağılımı* nasıldır?
14. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *veri analizi yöntemlerine göre dağılımı* nasıldır?
15. Cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *kaynak kullanımına göre dağılımı* nasıldır?

3.2. Araştırmanın Önemi

Cinsel eğitim, dünyada ve Türkiye’de, çocukların ve gençlerin yaşamlarının şekillenmesinde önemli bir yerde durmasına rağmen, aileler, eğitimciler, öğretmenler ya da devlet tutumları tarafından ihmal edilen bir konudur. Cinsel eğitim, cinsel sağlık başta olmakla birlikte, psikolojik ve sosyal yönden, iletişimin ve sevginin güçlenmesini sağlayan cinsel tutum ve davranışların oluşumunda rol oynamaktadır. Sağlıklı insan biyolojik, psikolojik ve sosyal anlamda mutlu olan insandır ve mutlu gençler mutlu toplumları oluşturur. 2019 yılında Türk Tıp Öğrencileri, ülkemizde gençlerin cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularında bilgi edinme hakları doğrultusunda yayınladıkları bildiride, cinsel eğitimin önemini vurgulamışlardır. Çalışmaların artırılması, sahada ya da literatürde eksik kalan noktaların belirlenmesi ve ortaya çıkarılması açısından çalışmamızın gerekliliğine inanılmıştır.

3.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma kapsamını, tüm lisansüstü tezlerin arşivlendiği, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında bulunan “cinsellik”, “cinsel bilgi”, “cinsel eğitim”, “cinsel eğitim programı”, “ebeveyn görüşleri” ve “kapsamlı cinsel eğitim” anahtar sözcükleriyle ulaşılabilen yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Altı teze ulaşamamış, 1999 yılından önce yapılan tez olmamasından dolayı 2021 yılına kadar yayınlanan toplam 30 adet tez incelemeye alınmıştır.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırmalarda araştırmacı, kendi deneyimlerinden yola çıkarak belirlediği araştırma sorusu doğrultusunda literatürde ne tür bir sorun olduğu saptayarak, eksiksiz literatür taramasının ardından probleme yönelik verilerin analizi aşamasında kullanılacak temaları

oluşturur. Çalışılacak alan belirlendikten sonra problemin özelliğine göre örneklem büyüklüğü belirlenmelidir. Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılmakta olan gözlem, görüşme, odak grup görüşmesi ve doküman inceleme yöntemlerinden bir ya da birden fazla inceleme yöntemiyle veriler toplanır ve betimsel ya da içerik analizi yöntemlerini kullanarak verilerin analizi gerçekleştirilir.

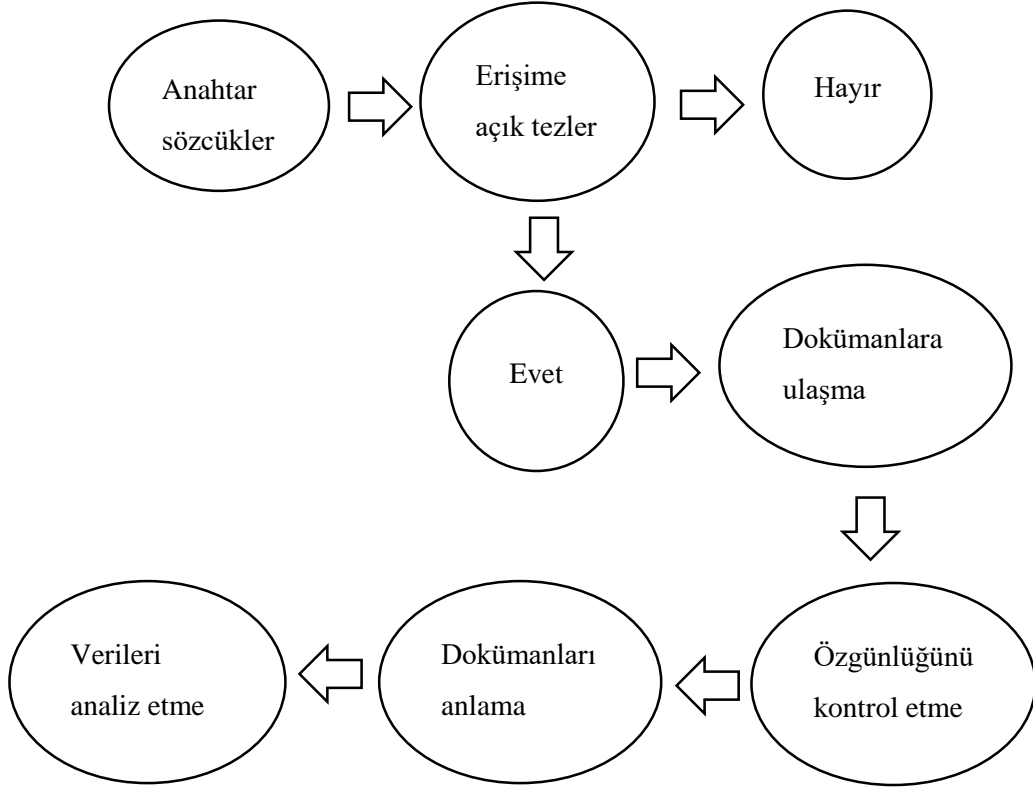
Doküman incelemesi, gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (kapsamlı inceleme) ve yorumlamayı içerir. Anlam ortaya çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik düşünce geliştirmek için yorumlanır. Bu süreç, içerik analizi ve tematik analiz unsurlarını birleştirir (Bowen, 2009). Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden “doküman inceleme” yöntemi kullanılmıştır. Dokümanlar araştırmacının girişimi olmadan önceden kaydedilmiş metinler ya da resimler olabilir. Araştırmacı önceden yapılan tezleri ya da makaleleri de belirli kriterlere göre tek başına değerlendirebilir (Kiral, 2020).

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında doküman incelemesi yapılabilmesi için öncelikle araştırma sorusu kapsamında belgelere ulaşmak gereklidir. Çalışmamızda incelemeye alınan tezlere YÖK Ulusal Tez Merkezi ver tabanında anahtar sözcükler kullanılarak ulaşılmıştır. Bu amaçla yapılan araştırma sonucunda; başlangıcı 1990 yılına ait olmak üzere 2021 yılına kadar cinsel eğitim konulu erişime açık olarak 5 doktora ve 25 yüksek lisans, toplam 30 adet tez çalışması çalışmamıza dahil edilmiştir. Erişime kapalı 1990 yılına ait 2 tez, 1993, 1996, 1997 ve 2006 yıllarına ait birer adet tez çalışması araştırma kapsamına alınmamıştır. Dokümanların özgünlüğüne ve araştırmanın güvenilirliği açısından tezlerin orijinalliğine yönelik bilgilerin yer aldığı liste Tablo 1.’de verilmiştir.

Araştırma konusuna yönelik veri tabanındaki tüm tezler çalışma kapsamına alındığından örneklem belirlemeye gerek görülmemiş, elde edilen dokümanlara tek veri seti olacak biçimde kapsamlı uygulanan içerik analizinde; kuramsal ve kavramsal olarak kategoriler oluşturulmuş, oluşturulan kategoriler kodlanarak temalara ulaşılmış, sayısal değerlerle tanımlayıcı istatistik tabloları şeklinde sunulmuştur. Verilerin toplanması süreci Şekil 1. de sunulmuştur.

Şekil 1. Verilerin Toplanması

3.6. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda verilerin analizinde betimsel ve içerik analizi yöntemi kullanılmaktadır. İçerik analizi, bilginin araştırmanın ana sorularıyla ilgili kategoriler halinde düzenlenmesi sürecidir. Verilerin analizinde üç yöntem önerilmektedir. Birincisi verilerin özgün biçimine bağlı kalarak ya da doğrudan alıntılarla betimsel analiz yapmak; ikinci yöntem, betimsel analizin yanında birtakım temler oluşturularak temler arası ilişkiler kurulabilir; üçüncü yöntem olarak, betimsel ve tematik analizin yanında araştırmacı kendi yorumlarını analize ekler (Karataş, 2015).

3.6.1. İçerik Analizi

Nitel araştırmalarda verilerin analizi için, genellikle doğrudan metin ya da metinlerden oluşan veri topluluklarının belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek, daha anlaşılır biçimde yorumlamak ve okuyucuya sunmak amacıyla kullanılan bir yöntem olarak tanımlanmaktadır. İçerik, kavramsal parçalara ayrılarak analiz edilir, kodlanır ya

da adlandırılır, kategoriler belirlenir ve temalar oluşturularak nitelleyici analiz gerçekleştirilmiş olur (Wilson, 2011). Verilerin kodlama aşamasında, önceden belirlenmiş, verilerden elde edilmiş ya da genel bir çerçeve içinde belirlenmiş kavramlara bağlı olarak yapılabilir (Karataş, 2015). İçerik analizi, araştırmada toplanan nitel verilerin sistematik ve güvenilir bir şekilde analiz edilmesini sağlayan ve böylece araştırmacının ilgisini çeken kategorilerle ilgili olarak bunlardan genellemeler yapılabilen bir araştırma yöntemidir (Haggarty1 1996).

Araştırma kapsamında incelemeye alınan tezlerin içerik analizleri yapılırken tezlerin türü, yayınlanma yılları, sayfa sayıları, danışman unvanları, hazırlandıkları üniversiteler ve enstitüler, anabilim dalları, amaçları, araştırma yöntemleri, araştırma modelleri, örneklem belirleme yöntemleri ve örneklem büyüklükleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve kullanılan kaynakların türüne göre temalar belirlenmiştir. Belirlenen temalara ait bulgular tanımlayıcı istatistik tablolarıyla sayısallaştırılmıştır.

3.6.2. Türkiye’de Tezlere Yönelik İçerik Analizi Çalışmaları

Son yıllarda bilimsel alanda, literatüre yönelik araştırmaları yordama çalışmalarına sıkça rastlanmaktadır. Özellikle sosyal bilimler ve eğitim bilimlerinde farklı konularda hazırlanmış ve yayınlanmış tezlere yönelik içerik analizi çalışmaları yapılmaktadır. Sistematik olarak tezlerin derlenmesi, içerik analizi kapsamında değerlendirilmekte ve belli bir konuya ait şimdiki durumun belirlenmesiyle eksikliklerin ortaya çıkarılması ve gelecekte yapılması planlanan çalışmalara yol göstermesi hedeflenmektedir (Yılmaz, 2021). Türkiye’de tezlere yönelik tez çalışmalarına; Çilingir, (2017), “*Türkiye’de, sosyal bilimler alanında nicel bir yöntem olan içerik analizi yönteminin iletişim alanında yapılan tezlerde kullanımına ilişkin veriler elde etmek*”, Ateşli, (2017), “*Türkiye’de 2000-2016 yılları arasında bağımsız denetim ve iç denetim alanında yayınlanan yüksek lisans tezlerine yönelik içerik analizini gerçekleştirme ve ulaşılan tezlerin zamanla değişimlerini tespit etmek*”, Doruk.(2021), “*Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri (ESTT) Bilim Dalında 2002-2019 yıl aralığında yapılan tezler üzerinde bir içerik analizi gerçekleştirmek*”, Yavuz, (2016), “*Türkiye’de 2002 ve 2014 yılları arasında fen eğitimi alanındaki PTÖ konusuyla ilgili tamamlanmış yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir içerik analizi*”, Cıgara. (2019), “*2012-2019 yılları arasında hazırlanmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerinde “Güncel Kariyer Yaklaşımları” başlıklarının içerik analizi*”

Çiltaş, (2021), “2010-2019 yılları arasında matematik ve fen bilimleri eğitimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerde kullanılan öğretim teknolojileri incelenmiş, Ulusal Tez Merkezi’nde erişime açık 318 lisansüstü tez üzerinden nitel bir araştırma olduğundan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır” örnek verilebilir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında erişim izni olan, 25 yüksek lisans ve 5 doktora, toplam 30 adet tez incelenmiş ve içerik analizi çerçevesinde, betimleyici tablolar şeklinde sunulmuştur. Bulgulara, araştırma sorularının yanıtlanma sırasıyla yer verilmiştir. Tablolar Microsoft Excel kullanılarak tanımlayıcı istatistiksel verilerle oluşturulmuş ve değerlendirilmiştir.

Tablo 1’de, Ulusal YÖK tez veri tabanında, anahtar sözcükler kullanılarak, Türkçe ve erişime açık olarak yapılan tarama sonucunda araştırmaya dahil edilen 30 adet tezin, araştırmacı bilgilerine, tezlerin konularına ve ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen tezler

<p>1.</p> <ul style="list-style-type: none">● Nihal İLDEŞ● Hacettepe Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü-Çocuk Sağlığı ve Eğitim Programı Bilim Uzmanlığı Tezi-1990● Okul Öncesi Dönemdeki (3-6 YAŞ) Çocukların Anne-Babalarının Cinsellik ve Cinsel Eğitim Konusundaki İnanış ve Uygulamaları ile Çocukların Cinselliğe İlişkin Meraklarına Karşı Genel Tutum, Davranış ve Tepkilerinin İncelenmesi.● Anne-babaların çoğunluğu, cinsel eğitimin, sadece aile bireylerinin görev ve sorumluluklarına ait konuları kapsamamasını gerekli görmüşlerdir.
<p>2.</p> <ul style="list-style-type: none">● Gülten MERMER● Anadolu Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi-1993● Zihinsel engelli ergenlerin cinsel eğitim gereksinimleri hakkında, anne-baba ve eğitimci görüşlerini belirlemek.● Zihinsel engele sahip bireylerin sistemli cinsel bilgi eğitimine gereksinimi olduğu, anne-baba ve eğitimcilerin yeterli cinsel bilgiye sahip olmak açısından eğitim almak istedikleri tespit edilmiştir.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen tezler (devam)

3.

- Nilgün ÖZUSLU AÇIKGÖZ
- Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-1999
- 3-6 yaş Çocukları İçin Hazırlanan Bir Cinsel Eğitim Programı ve Etkileri
- Yedi hafta boyunca verilen cinsel eğitim programı çocukların cinsel gelişim düzeylerinde önemli değişimlere katkısı olduğu belirlenmiştir.

4.

- Dilsaz KOCATÜRK
- Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı/Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2002
- Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, cinsel eğitimle ilgili görüşleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek.
- Okul yöneticileri ve öğretmenler cinsel eğitime olumlu baktıkları ve cinsel eğitim almak istedikleri saptanmıştır.

5.

- Hasibe KADIOĞLU
- Marmara Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Tezi-2005
- Yetişkin ve akran eğitimi projesinin, 8. Sınıf öğrencilerinin cinsel sağlıkla ilgili bilgi ve tutumlarında etkisini karşılaştırmak.
- Yetişkin ve akran liderli cinsel eğitimin, öğrencilerin cinsel bilgi ve tutumları üzerinde olumlu yönde etkisi saptanmış, ancak akran liderli eğitimin daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

6.

- Zühal SELÇUK
- Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı yüksek Lisans Tezi-2006
- Cinsel sağlık eğitimi verilen ilköğretim 6. sınıf kız öğrencilerinin cinsel sağlık bilgileri üzerindeki etkilerini belirlemek.
- İlköğretim 6. Sınıf öğrencilerine yönelik hazırlanan cinsel sağlık eğitimi programını, öğrencilerin cinsel bilgilerinde artış sağladığı saptanmıştır.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen tezler (devam)

7.

- Gamze Eda ŞENTÜRK
- Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı/Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2006
- Ortaöğretim 1. Sınıf öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin cinsellikle ilgili yanlış bilgilere inanışlarını saptamak, verilecek eğitimin etkilerini belirlemek.
- Verilen eğitim sonucunda, öğrencilerin cinsellikle ilgili doğru bilgilere ulaştıkları ve eğitimcilerin de öğrencileri bu yönde olumlu etkiledikleri saptanmıştır.
-

8.

- Şükran GÖKDENİZ
- Uludağ Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/İlköğretim Anabilim Dalı/Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2008
- İlköğretim okullarında cinsel bilgiler eğitimi verilmesi konusunda öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirlemek.
- Veliler ve öğretmenler ilköğretim kurumlarında ayrıntılı cinsel bilgi eğitiminin verilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

9.

- Dr. Selen ÖRS REYHANIÖĞLU
- Hacettepe Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü/ Halk Sağlığı Programı Yüksek Lisans Tezi-2010
- Üreme Sağlığı Akran Eğitimleri Projesi Kapsamında Eğitim Almış Gençlerin Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışları
- Araştırmaya katılanların bilgi kaynakları arasında arkadaşlar, önemli bir yer tutmaktadır. Tamamlayıcı ve müdahale programlarına gereksinim vardır.

10.

- Funda Kıran YILMAZ
- Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2011
- Anneden-kızına cinsel sağlık eğitimi programının etkinliğinin incelenmesi.
- Annelere uygulanan cinsel sağlık eğitimi programının, cinsel konularla ilgili anne-kız ilişkilerine olumlu yansıdığı saptanmıştır.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen tezler (devam)

11.

- Barışcan ÖZTÜRK
- Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2013
- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yönelik cinsel eğitim programı geliştirmek ve geliştirilen programın etkililiğini test etmek.
- Araştırmada, 6.sınıf öğrencilerine yönelik, cinsel eğitim programı geliştirilmiş ve uygulanan eğitim sonrasında öğrencilerin ergenlik hakkındaki bilgilerinde olumlu artış ve yanlış inanışlarda istatistiksel düşüş saptanmıştır

12.

- Osman Necati TURHAN
- Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2015
- Ergenlik döneminde olan öğrenciler için, cinsel eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirmek.
- Evrenini 9. Sınıf öğrencilerinin oluşturduğu araştırma sonucunda iki faktör ve 15 maddeden oluşan “Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir.

13.

- Erol ESEN
- Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı/Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı Doktora Tezi-2015
- 9.,10.ve11. sınıf öğrencilerine, lise dönemindeki çocuklar için geliştirilen cinsel sağlık eğitiminin, öğrencilerin cinsel sağlık bilgilerine ve tutumlarına etkisini incelemek.
- Lise öğrencilerinin cinsel bilgi düzeylerini ve cinsel sağlıkla ilgili tutumlarını belirlemek amacıyla “Cinsel Sağlık Bilgi ve Tutum Envanteri” geliştirilmiş ve uygulanan eğitimin öğrenciler üzerinde olumlu yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir.

14.

- Evcim BİLGİÇ
- Nişantaşı Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Psikoloji Anabilim Dalı/Psikoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2015
- Zihinsel engelli ergenlerin annelerinin cinsel eğitim hakkında görüşlerini belirlemek.
- Zihinsel engelli çocuğa sahip annelerin, ergen çocuklarına cinsel eğitim verdikleri saptanmıştır.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen tezler (devam)

15.

- Özlem UZUN
- Necmettin Erbakan Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Özel Eğitim Anabilim Dalı/Özel Eğitim Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2015
- Zihin engelli kız öğrencilerin, cinsel eğitimlerinde, öğretmen ve velilerin karşılaştıkları sorunları belirlemek.
- Zihinsel engelli kız öğrencilerin cinsel eğitimde öğretmenlerin ve ebeveynlerin güçlük yaşadıkları saptanmıştır.

16.

- Vasfiye Bayram DEĞER
- Erciyes Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Doktora Tezi-2016
- Kızıltepe İlçe Merkezi'ndeki Ortaöğretim Okullarında 9.ve 10. Sınıf Öğrencilerinde Üreme Sağlığı/Cinsel Sağlık Eğitiminin Bilgi, Tutum ve Davranışlarına Etkisi
- Mardin İli Kızıltepe İlçesi' nde eğitim gören lise öğrencilerinin verilen üreme sağlığı ve cinsel sağlık eğitimi sonrasında, bilgi puan ortalamalarında anlamlı düzeyde yükselme saptanmıştır.

17.

- Bora AKDEMİR
- Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Özel Eğitim Anabilim Dalı/Zihin Engelliler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2016
- Zihinsel yetersizliği olan bireylerle çalışan öğretmenlerin, cinsel eğitime yönelik tutumları ile etik durumları arasında ilişkinin incelenmesi.
- Zihinsel yetersizliği olan bireylerle çalışan öğretmenlerin cinsel eğitime olumlu tutuma sahip oldukları ve etik değerlere sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

18.

- Seher İŞLER
- Doğu Akdeniz Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü/Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans Tezi-2017
- Okulöncesi dönem çocuğu olan ebeveynlere yönelik, Ebeveyn Cinsel Eğitim Bilgi Ölçeği ve Ebeveyn Cinsel Eğitim Tutum Ölçeği geliştirmek ve etkililiğini test etmek.
- Ebeveyn Cinsel Eğitim Bilgi Ölçeği ve Ebeveyn Cinsel Eğitim Tutum Ölçeği geliştirilmiş, uygulama sonucunda, ebeveynlerin cinsel eğitim konusunda kendilerini yeterli bulmadıkları ve cinsel eğitimin çocuklara verilmesi gerektiği yönünde görüşe belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır.

19.

- Songül Yasemin ÖZGÜN
- Mersin Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/ Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı/ Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2017.
- 60-72 Aylık Çocuklara Yönelik Hazırlanan Cinsellik Eğitimi Programının Çocukların Cinsel Gelişimine Etkisini incelemek.
- Cinsellik eğitim programının çocukların cinsellik bilgi düzeyini artırdığı görülmüştür ve uzun vadede etkisinin sürdüğü de belirlenmiştir.

20.

- Özlem KAPLAN
- Erciyes Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2018
- Evlilik öncesi verilen cinsel sağlık ve üreme sağlığı eğitiminin, yeni evli kadınların cinsel yaşamına etkisini belirlemek
- Evlilik öncesi eğitim alan kadınların, cinsel bilgi düzeylerinde artış olduğu, ancak verilen süre içerisinde evlilik uyumlarına ve cinsel doyumlarına etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

21.

- Ayşe ÇANKIRI
- On sekiz Mart Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Temel Eğitim Anabilim Dalı/Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2018
- Okul öncesi, 5-6 yaş gurubu çocuğu olan ebeveynlerin, çocuklarının cinsel eğitimi ile ilgili görüşlerini belirlemek.
- Çocukların sağlıklı gelişimleri için ailelerin cinsel eğitim almaları ve konuyla ilgili yeterli donanıma sahip olmaları gerekliliği sonucuna varılmıştır.

22.

- Hatice GÜDÜL ÖZ
- Akdeniz Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Hemşirelik Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2019
- Görme Engelli Bireylere Yönelik Hazırlanan Web Tabanlı Cinsel Sağlık Eğitiminin Kalitesi, İçeriği ve Kullanımının Değerlendirilmesi.
- Cinsel sağlık eğitimi için hazırlanan Web sitesi, görme engelli bireyler tarafından etkin ve sorunsuz kullanılmıştır.

Tablo 1. Araştırma kapsamında incelenen tezler (devam)

23.

- Okan DURGUNKAYA
- Üsküdar Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Sosyal Hizmet Anabilim Dalı/ Sosyal Hizmet Programı Yüksek Lisans Tezi-2020
- Ortaöğretim Öğrencilerinin, cinsel eğitime yönelik bilgi düzeylerini belirlemek, şiddete eğilim ve sosyal uyum değişkenlerine göre konu ile ilgili tutum ve davranışlarını incelemek.
- Ortaöğretim öğrencilerine verilen cinsel eğitimin, bu konuda öğrencilerin tutum ve davranışlarını, şiddete eğilimlerini azalttığı saptanmıştır.

24.

- Leyla BARTIN
- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim ve Araştırma Enstitüsü/Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2020
- Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerin cinsel eğitime yönelik görüşlerini belirlemek (KKTC Örneği).
- Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerin cinsel eğitiminin gerekliliği, özel gereksinimli bireylerin cinsel eğitime yönelik programların olması sonucuna varılmıştır

25.

- Aslı KANADLI
- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Özel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2021
- Özel eğitim öğretmenlerinin otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan öğrencilere yönelik cinsel istismar ve cinsel eğitim konularına ilişkin görüşlerini belirlemek.
- Cinsel istismar riski yüksek olan otizm spektrum bozukluğu olan çocukların ve ebeveynlerinin cinsel eğitime gereksinimi olduğu saptanmıştır.

26.

- Tuğçe BAYYİĞİT
- Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Engelli Çalışmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2021
- Özel eğitim öğretmenlerinin, cinsel eğitime yönelik tutumlarını belirlemek ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını analiz etmek.
- Öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik olumlu olduğu ve hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları saptanmıştır.

27.

- Zeynep OĞUL
- İstanbul Üniversitesi/Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Tezi-2021
- Üniversite öğrencilerine akran eğitimi yöntemi ile verilen cinsel ve üreme sağlığı eğitiminin, bilgi ve davranışlarına etkisini test etmek.
- Akran eğitiminin üniversite öğrencilerinin cinsel bilgi ve cinsel sağlık davranışlarının oluşumunda ve gelişiminde etkili olduğu saptanmıştır.

28.

- Kader CENGİZ ALTUN
- Üsküdar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Hemşirelik Anabilim Dalı/Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Yüksek Lisans Tezi-2021
- Üniversite öğrencilerinin, cinsel eğitime yönelik tutumlarına ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmek.
- Öğrencilerin cinsellik ve cinsel sağlık eğitimini sağlık kuruluşlarında ve sağlık personelinde almak istedikleri saptanmıştır.

29.

- Nermin ALTUNBAŞ
- Sivas Cumhuriyet Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Tezi-2021
- Gebeler için Ex-PLİSSİT modeline göre geliştirilen cinsel eğitim programının gebelerin cinsel yaşam kalitesine etkisini belirlemek.
- Gebeler için hazırlanan cinsel eğitim ve danışmanlık programının, gebelerin cinsel yaşamlarında olumlu tutum oluşturduğu, cinsel işlev sorunlarını azalttığı saptanmıştır.

30.

- Derya YILDIRIM
- Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-2021
- Ortaöğretim 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin, cinsel bilgi düzeylerini belirlemek, üreme sağlığı ve cinsel sağlık hakkında verilen eğitimin etkinliğini değerlendirmek ve öğrencilerin konuyla ilgili beklentilerini tespit etmek (Mardin -Kızıltepe).
- Eğitim verilen öğrencilerin, benlik saygıları, beden onayı ve cinsel eğitime yönelik tutumlarında istatistiki olarak olumlu değişiklik saptanmıştır.

4.1. Tezlerin İçerik Analizi Bulguları

Araştırmanın araştırma soruları kapsamında incelenen tezlere yönelik analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1.1. Tezlerin Türlerine Ait İstatistikler

Tablo 2’de, araştırmanın birinci alt problemi yanıtı olarak tezlerin türleri incelendiğinde; 5 (%16,67) doktora tezi, 25 (%83,33) yüksek lisans tezi olmak üzere sınıflandırılan tezlerin dağılımı verilmiştir.

Tablo 2. Tezlerin türlerine göre dağılımı

Tez türü	f	%
Doktora	5	16,67
Yüksek lisans	25	83,33
Toplam	30	100

4.1.2. Tezlerin Yayınlanma Yılına Ait İstatistikler

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin yayınlanma yıllarına dağılımları Tablo 3.’de sunulmuştur. Yıllara göre dağılım incelendiğinde, cinsel eğitimle ilgili tezlerin, 1990-2021 yılları arasında yazıldığı görülmektedir.

İlk yıllarda yapılan araştırmaların az olması dikkat çekerken, en son 2021 yılında, 2 doktora ve 4 yüksek lisans tez araştırmasının yayınlaması, konuya ilişkin umut verici bir gösterge olarak kabul edilebilir

Tablo 3. Tezlerin yayınlanma yılları

Yıl	Doktora	Yüksek Lisans	f	%
1990	-	1	1	3,33
1993	-	1	1	3,33
1999	-	1	1	3,33
2002	-	1	1	3,33
2005	1	-	1	3,33
2006	-	2	2	6,67

Tablo 3. Tezlerin yayınlanma yılları (devam)

2008	-	1	1	3,33
2010	-	1	1	3,33
2011	-	1	1	3,33
2013	-	1	1	3,33
2016	1	1	2	6,67
2017	-	2	2	6,67
2018	-	2	2	6,67
2019	-	1	1	3,33
2020	-	2	3	6,67
2021	1	4	5	20
Toplam	5	25	30	100

Tablo 3. incelendiğinde; 1990-2002 yılları arasında “cinsel eğitim” konulu olmak üzere 4 tane yüksek lisans tezinin yayınlandığı görülmektedir. Yayınlanan tezlerin yayın yılları ise 1990’da 1, 1993’de 1, 1999’da 1 ve 2002’de 1 araştırma tezinin yapıldığı anlaşılmaktadır. Devam eden yıllarda; 2005’de 1 doktora tezi, 2006’da 2 yüksek lisans tezi, 2008-2010-2011 ve 2013’de yine 1’er tane yüksek lisans tezi yayınlanmıştır. 2015’de 3 yüksek lisans, 1 doktora, 2016’da 1 yüksek lisans 1 doktora, 2017-2018’de 2 yüksek lisans, 2019’da 1 yüksek lisans, 2020’de 2 yüksek lisans ve en fazla “cinsel eğitim” araştırmasının yapıldığı 2021 yılında 2 doktora, 4 yüksek lisans tez çalışmasının yayınlandığını görmekteyiz. Yüzde oranlarına baktığımızda toplamda %20 oranında 2021 yılı göze çarpmaktadır. Sıralamayı, yüzde 13,33 oranıyla 2015 yılı ve %6,67 ile 2006-2016-2017 ve 2020 yıllarında yayınlanan tezler izlemektedir.

4.1.3. Tezlerin Sayfa Sayılarına Ait İstatistikler

Araştırmanın dördüncü alt problemine yönelik incelemeye alınan tezlerin sayfa sayıları belirlenmiş ve dağılımı tablo 4.’de sunulmuştur.

Tablo 4. Tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı

Sayfa sayısı	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
0-50	-	-	-	-	-	-
51-100	-	-	5	20	5	16,67
101-150	-	-	11	44	11	36,67
151-200	3	60	6	24	9	30
201-250	1	20	3	12	4	13,33
251-300	-	-	-	-	-	-
301 ve üzeri	1	20	-	-	1	3,33
Toplam	5	100	25	100	30	100

Tablo 4.'e göre tezlerin sayfa sayıları; doktora tezlerinde toplamda en az 201-250 ve 301 üzeri aralığında %20, yüksek lisans tezlerinde ise 301 ve üzeri %3,33 olarak görülmektedir. Tezlerde toplamda en fazla sayfa sayısı doktora tezleri arasında 151-200 aralığında %60, yüksek lisans tezleri arasında 101-150 aralığında ve %36,67 oranında karşımıza çıkmaktadır.

4.1.4. Tezlerin Danışman Unvanlarına Ait İstatistikler

Araştırma kapsamında incelenen tezlere yönelik yapılan incelemenin beşinci alt problemine ait tezlerin danışman unvanları belirlenerek dağılımları Tablo 5.'de sunulmuştur.

Tablo 5. Tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımı

Danışman Unvanları	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Prof. Dr.	2	40	6	24	8	26,67
Doç. Dr.	3	60	16	64	19	63,33
Dr. Öğretim Üyesi	-	-	3	12	3	10
Toplam	5	100	25	100	30	100

Tablo 5. incelendiğinde; cinsel eğitim konulu tezlerin danışman unvanları bakımından, doktora ve yüksek lisans tezlerinde, en az Dr. Öğretim Üyesi toplamda %10, en fazla toplamda %63,33, Doç. Dr. unvanlarına sahip danışmanlar oldukları görülmektedir.

4.1.5. Tezlerin Bağlı Oldukları Üniversitelere Ait İstatistikler

Araştırma kapsamında incelenen tezlere yönelik yapılan incelemenin altıncı alt problemine ait tezlerin bağlı oldukları üniversiteler belirlenerek dağılımları Tablo 6.'da sunulmuştur.

Tablo 6. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversiteler	Doktora	Yüksek Lisans	f	%
9 Eylül	1	1	2	6,67
Anadolu	-	1	1	3,33
Akdeniz	-	1	1	3,33
Cumhuriyet	1	1	2	6,67
Çukurova	-	1	1	3,33
Doğu Akdeniz	-	1	1	3,33
Erciyes	1	1	2	6,67
Gazi	-	2	2	6,67
Hacettepe	-	2	2	6,67

Tablo 6. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı (devam)

İstanbul	1	-	1	3,33
Marmara	1	4	5	16,67
Maltepe	-	1	1	3,33
Kıbrıs	-	1	1	3,33
Mersin	-	1	1	3,33
Necmettin Erbakan	-	1	1	3,33
Nişantaşı	-	1	1	3,33
On sekiz Mart	-	1	1	3,33
Trakya	-	1	1	3,33
Uludağ	-	1	1	3,33
Üsküdar	-	1	1	3,33
Toplam	5	25	30	100

Tablo 6.'ya göre, tezlerin bağlı oldukları üniversiteler dağılımına bakıldığında; toplamda en fazla tez çalışmasının, 1 doktora ve 4 yüksek lisans, %16,67 oranıyla Marmara Üniversitesi'nde yapıldığı görülmektedir. 9 Eylül Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi toplamda 2 ve %6,67 oranıyla Marmara Üniversitesi'ni izlemiştir. Yıllara göre yayınlanan 5 doktora tezi, üniversitelere göre 1'er tane dağılım gösterirken, 25 yüksek lisans tezinin 4 tanesi Marmara Üniversitesi'nden yayınlanmıştır.

4.1.6. Tezlerin Yapıldığı Enstitülere Ait İstatistikler

Araştırmanın yedinci alt problemine göre tezlerin ait oldukları enstitülerin sayısal dağılımları Tablo 7.'de sunulmuştur.

Tablo 7. Tezlerin enstitülere göre dağılımı

Enstitü	Doktora	Yüksek Lisans	f	%
Eğitim Bilimleri	1	12	13	43,33
Sağlık Bilimleri	3	6	9	30
Sosyal Bilimler	-	5	5	16,67
Lisansüstü Eğitim	1	2	3	10
Toplam	5	25	30	100

Tablo 7. incelendiğinde; doktora tezi çalışmalarının en fazla 3 tane tez çalışması ile Sağlık Bilimleri Enstitüleri tarafından yapıldığı görülmektedir. Yüksek lisans tezleri ise en fazla 12 tez ile Eğitim Bilimleri Enstitüleri başlığı altında toplanmıştır. Toplamda %43,33 oranla 13 tezle Eğitim Bilimleri Enstitüleri sıralamanın başında, %30 oranla 9 tezle Sağlık Bilimleri Enstitüleri, %16,67 oranla 5 tezle Sosyal Bilimler Enstitüleri, %10 oranla 3 tane tezle Lisansüstü Eğitim Enstitüleri sırasıyla yer almaktadır. Doktora tezlerinin en az 1'er

Eğitim Bilimleri ve Lisansüstü Eğitim Bilimleri Enstitülerince yapıldığı, Sosyal Bilimler Enstitülerine ait doktora tezi çalışmasının yapılmadığı göze çarpmaktadır. Ayrıca Tablo 7.'da yüksek lisans tezlerinin en az 3 tane tezle Lisansüstü Eğitim Enstitülerince yapılmış olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.7. Tezlerin Anabilim Dallarına Ait İstatistikler

Araştırmanın diğer bir alt problemi, inceleme kapsamındaki tezlerin bağlı oldukları Anabilim Dallarına göre dağılımı Tablo 8.'de sunulmuştur.

Tablo 8. Tezlerin Anabilim Dallarına göre dağılımı

Ana Bilim Dalı	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Eğitim Bilimleri	1	20	8	32	9	30
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	-	-	1	4	1	3,33
Hemşirelik	-	-	3	12	3	10
Halk Sağlığı Hemşireliği	1	20	-	-	1	3,33
Özel Eğitim	-	-	2	8	2	6,67
Okul Öncesi Eğitimi	-	-	2	8	2	6,67
Sosyal Hizmet	-	-	1	4	1	3,33
Çocuk Sağlığı ve Eğitim Bilim Uzmanlığı	-	-	1	4	1	3,33
Halk Sağlığı	1	20	1	4	2	6,67
Temel Eğitim	-	-	1	4	1	3,33
Psikoloji	-	-	1	4	1	3,33
Zihinsel Engelliler Öğretmenliği	-	-	1	4	1	3,33
Engelli Çalışmaları	-	-	1	4	1	3,33
İlköğretim	-	-	1	4	1	3,33
Kadın Sağlığı ve Hastalıkları	1	20	-	-	1	3,33
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	1	20	-	-	1	3,33
Ana Bilim Dalı Yok	-	-	1	4	1	3,33
Toplam	5	100	25	100	30	100

Tablo 8. incelendiğinde; doktora tezlerinin 1'er tane olmak üzere Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı ve Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı olarak dağılım gösterdiği karşımıza çıkmaktadır. Yüksek lisans tezlerinin dağılımına baktığımızda ise; %32 oranla ve 8 tezle en fazla Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda tez yazıldığı görülmektedir. Sonrasında %12 ve 3 tezle Hemşirelik Anabilim Dalı, %8 oranla ve 2'şer tezle Özel Eğitim Anabilim Dalı ve Okul Öncesi Eğitimi

Anabilim Dalı'nda yazılan tezler yer almaktadır. Toplamda, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'na bağlı olarak çalışılan tezler %30 oranıyla ve 9 teze ilk sırada bulunmaktadır. İkinci sırada %10 oranla ve 3 teze Hemşirelik Anabilim Dalı, sonrasında 2'şer teze ve %6,67 oranla Özel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalı ve Halk Sağlığı Anabilim Dalı adı altında çalışılan tezler gelmektedir.

4.1.8. Tezlerin Amaçlarına Ait İstatistikler

Araştırmanın sekizinci alt problemi kapsamında incelenen tezlerin araştırma amaçları 4 başlık altında toplanmış ve Tablo 9.'de sunulmuştur.

Tablo 9. Tezlerin amaçlarına göre dağılımı

Amaç	Doktora	Yüksek Lisans	f	%
Cinsel Eğitim Programının Etkinliğini İncelemek.	4	10	14	46,67
Cinsel Eğitim Konusunda Ebeveyn ve Eğitimci Görüşlerini Saptamak.	-	13	13	43,33
Ölçek Geliştirmek.	1	1	2	6,67
Cinsel Eğitim Konusunda Öğrenci Görüşlerini Belirlemek.	-	1	1	3,33
Toplam	5	25	30	100

Tez çalışmalarının amaçlarına yönelik yapılan analizde, incelenen tezler dört ana başlıkta toplanmıştır. Buna göre; uygulanan “cinsel eğitim programının etkinliğinin incelenmesi” başlığında 4 tane, ölçek geliştirme amacıyla yapıldığı saptanan 1 tane doktora tezi Tablo 9.'de sınıflandırılmıştır. Yüksek lisans tezlerinde ise; en fazla 13 tez ile “cinsel eğitim konusunda ebeveyn ve eğitimci görüşlerini belirlemek” amacıyla yapılan tezler, sonrasında, “cinsel eğitim programının etkinliğini incelemek” amacıyla yapılan 10 adet tez, “ölçek geliştirmek” ve “cinsel eğitim konusunda öğrenci görüşlerini belirlemek” amacıyla 1'er tane tez başlıklandırılmıştır. Buna göre toplamda 14 tane ve %46,67 oranıyla yapılan cinsel eğitim programının etkinliğini incelemek amacıyla yazılan tezler, toplamda 13 tane ve 43,33 oranıyla cinsel eğitim konusunda ebeveyn ve eğitimci görüşlerini saptamak amacıyla yazılan tezler ön planda görülmektedir. Ölçek geliştirmek

amacıyla toplamda %6,67 oranıyla 2 tane ve cinsel eğitim konusunda öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla toplamda %3,33 oranıyla yazılan 1 tane tez sıralamada yerini almıştır.

4.1.9. Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Ait İstatistikler

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi kapsamında incelenen tezlerin araştırma türleri saptanmış ve dağılım oranları Tablo 10.'de sunulmuştur.

Tablo 10. Tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Yöntem	Doktora	Yüksek Lisans	f	%
Nicel	5	11	26	86,67
Nitel	-	3	3	10
Karma	-	1	1	3,33
Toplam	5	25	30	100

Tablo 10.'e göre doktora tezlerinin tamamının, yüksek lisans tezlerinin ise 11 tanesinin “nicel” araştırma türünü seçtiği görülmektedir. Buna göre toplamda %86,67 oranıyla 26 adet tez “nicel” yöntemle, %10 oranıyla 10 tane tez “nitel” yöntemle ve %3,33 oranla 1 tane tez ise “karma” yöntemle yazılmıştır.

4.1.10. Tezlerin Araştırma Modellerine Ait İstatistikler

Araştırma modeli	Doktora	Yüksek Lisans	f	%
Deneyisel	4	9	13	43,33
Tarama	-	7	7	23,33
Tanımlayıcı	-	3	3	10
Müdahale	1	-	1	3,33
Betimsel	-	1	1	3,33
Görüşme	-	3	3	10
Delphi	-	1	1	3,33
Karma	-	1	1	3,33
Toplam	5	25	30	100

Araştırma kapsamında onuncu alt probleme ilişkin, analize alınan tezlerin araştırma modelleri Tablo 11.de sunulmuştur.

Tablo 11. Tezlerin araştırma modeline göre dağılımı

Tablo 11.'ye göre analize tabi tutulan tezlerin araştırma modelleri bakımından doktora ve yüksek lisans tezlerinde toplamda %43,33 oranıyla 13 tezin “deneysel” yöntem

kullandığı anlaşılmaktadır. Doktora tezlerinde 4 tez, yüksek lisans tezlerinde ise 9 tez “deneysel” yöntemle yazılmış, doktora tezlerinden 1 tez “müdahale” modelini, yüksek lisans tezlerinden 7 tez “tarama” modelini kullanmıştır. Yine Tablo 11.’ye göre %10 oranla 3’er tane tezin “tanımlayıcı” ve “görüşme” yöntemiyle çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca %3,33 oranla 1’er tane yüksek lisans tezinde “müdahale”, “betimsel”, “karma” ve yine karma bir model olan “Delphi tekniği” kullanılmıştır.

4.1.11. Tezlerin Örneklem Belirleme Yöntemlerine Ait İstatistikler

Araştırma kapsamında incelemeye alınan tezlere yönelik on birinci alt probleme ilişkin, tezlerin örneklem belirleme yöntemleri belirlenmiş ve Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Tezlerin Örneklem Belirleme Yöntemleri

Örneklem Yöntemi	Doktora		Yüksek lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Uygun	1	20	4	13,33	5	14,29
Tabakalı Rastgele	1	20	-	-	1	2,86
Ölçüt temelli	1	20	-	-	1	2,86
Basit Rastgele	-		8	26,67	8	22,86
Amaçlı	-		3	10	3	8,57
Kartopu	-		2	6,67	2	5,71
Kota	-		1	3,33	1	2,86
Küme	-		2	6,67	2	5,71
Sistematiik	-		1	3,33	1	2,86
Karma yöntem	-		1	3,33	1	2,86
Örneklem yok	-		5	16,67	5	14,29
Belirtilmemiş	2	40	3	10	5	14,29
Toplam	5	100	30	100	35	100

Tablo 12 incelendiğinde; doktora tezlerinin iki tanesinde örneklem belirleme yöntemi belirtilmemiştir. Bir tane “uygun örnekleme”, bir tane “tabakalı rastgele örnekleme”, bir tane de “ölçüt temelli örnekleme” yöntemi kullanıldığı görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinin örnekleme yöntemlerine bakıldığında; en çok %22,86 oranla “basit rastgele örnekleme” ve “uygun örnekleme” yöntemlerinin tercih edildiği, en az “sistematiik örnekleme”, “kota örnekleme” ve “karma örnekleme” yöntemlerinin 1’er kez %2,86 oranla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Örneklem belirleme yöntemlerinin sayısının yüksek lisans tezlerinin sayısından farklılık göstermesinin nedeni, birkaç tezde birden fazla örnekleme yönteminin tercih edilmesidir.

4.1.12. Tezlerin Örneklem Büyüklüklerine Ait İstatistikler

Araştırma kapsamına alınan tezlerin on ikinci alt problemine ilişkin yapılan inceleme sonucunda örneklem büyüklükleri Tablo 13.'de sunulmuştur.

Tablo 13. Tezlerin örneklem büyüklüklerine göre dağılımı

Örneklem sayısı	Doktora		Yüksek lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
0-50	-	-	5	20	5	16,67
51-100	3	60	5	20	8	26,67
101-150	-	-	-	-	-	-
151-200	-	-	1	4	1	3,33
201-250	-	-	2	8	2	6,67
251-300	1	20	1	4	2	6,67
301-350	1	20	5	20	6	20
351-400	-	-	4	16	4	13,33
400 ve üstü	-	-	2	8	2	6,67
Toplam	5	100	25	100	30	100

Tablo 13. incelendiğinde; doktora tezlerinden en fazla %60 oranla 3 tane tezin 51-100 aralığında örnekleme, en az %20 oranla 1'er tezin 251-300 ve 301-350 aralığında örnekleme çalışıldığı, görülmektedir. Yüksek lisans tezlerine bakıldığında ise; en fazla %20 oranla 5'şer tane tezin sırasıyla 0-50 aralığında, 51-100 ve 301-350 aralığında örnekleme, en az %3,33 oranla 1 tezin 151-200 aralığında örnekleme çalışıldığı anlaşılmaktadır. Toplamda en fazla %26,67 oranla 8 tezin 51-100 örneklem aralığında, en az %3,33 oranla 1 yüksek lisans tezinin çalışıldığı 151-200 aralığındaki örnekleme çalışılmıştır.

4.1.13. Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Ait İstatistikler

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin on üçüncü probleme ilişkin veri toplama araçları saptanmış ve Tablo 14.'de sunulmuştur. Tezlerde birden fazla veri toplama aracı kullanıldığından, incelenen tez sayısına oranla veri toplama araçlarının sayısında artış ortaya çıkmıştır.

Tablo 14. Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kişisel Bilgi Formu	2	9,52	9	18	11	15,49
Kadın Cinsel İşlev Ölçeği	1	4,76	-	-	1	1,41
Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeği	1	4,76	-	-	1	1,41
Kadın Cinsel Sıkıntı Ölçeği-Revize	1	4,76	-	-	1	1,41
Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın	1	4,76	-	-	1	1,41
Anket	3	14,29	8	16	11	15,49
Cinsel Sağlık Bilgi ve Tutum Envanteri	1	4,76	1	2	2	2,82
Cinsel Sağlık Eğitimi Değerlendirme Formu	1	4,76	-	-	1	1,41
Cinsel Sağlık Bilgi ve Tutum Envanteri	1	4,76	-	-	1	1,41
Akran Eğitici, Girişim ve Kontrol Grubu için Bilgilendirilmiş Onam Formları	1	4,76	-	-	1	1,41
Akran Eğitimi Becerilerini Ölçme Formu	1	4,76	-	-	1	1,41
Cinsel Sağlık Bilgi Testi	1	4,76	-	-	1	1,41
Türk Adolesanları için Üreme Sağlığı Ölçeği	1	4,76	-	-	1	1,41
Cinsel bilgi ölçeği	2	9,52	-	-	2	2,82
Cinsel tutum ölçeği	2	9,52	-	-	2	2,82
Öğretmen Cinsel Bilgi Formu	-	-	1	2	1	1,41
Veli Cinsel Bilgi Formu	-	-	1	2	1	1,41
Çocuk Cinsel Bilgi Formu	-	-	1	2	1	1,41
Cinsellik Bilgi Düzeyine Yönelik Soru Listesi	-	-	1	2	1	1,41
Cinsel Sağlık Eğitimi Bilgi Formu	-	-	1	2	1	1,41
Cinsel Konularla İlgili Hissettikleri/Tutumları Formu	-	-	1	2	1	1,41

Tablo 14. Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı (devam)

Şiddet Eğilim Ölçeği			1	2	1	1,41
Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği	-	-	3	6	3	4,23
Evliliğe Yönelik İnanç ve Tutumlar Örneği (Sağlık İnanç Modeli)	-	-	1	2	1	1,41
Cinsel Konularla İlgili Bilgi Düzeyine İlişkin Değ. Formu	-	-	1	2	1	1,41
CYBH Bilgi Formu	-	-	1	2	1	1,41
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (Kadın)	-	-	1	2	1	1,41
Evlilik Uyum Ölçeği			1	2	1	1,41
DİSCERN Kılavuzu	-	-	1	2	1	1,41
Web Tabanlı Cinsel Sağlık Eğitimi Web İçeriği Değerlendirme Formu	-	-	1	2	1	1,41
Görme Engelli Bireylere Yönelik Hazırlanan Web Sayfası Değerlendirme Formu	-	-	1	2	1	1,41
Ebeveyn Cinsel Eğitim ve Bilgi Ölçeği	-	-	1	2	1	1,41
Ebeveyn Cinsel Eğitim Tutum Ölçeği	-	-	1	2	1	1,41
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	-	-	1	2	1	1,41
Çocuklar İçin Beden Takdir Ölçeği	-	-	1	2	1	1,41
Çocukların Cinsel Eğitimi ile İlgili Anne-Baba Görüşlerini Belirleme Ölçeği	-	-	1	2	1	1,41
Cinsellikte Yanlış Bilgi ve İnanışlar Formu	-	-	1	2	1	1,41
Temel Nitel Araştırma Teknikleri	-	-	3	6	3	4,23
O.S.B. Olan Bireylerde Cinsel İstismar ve Cinsel Eğitim Konularına İlişkin Öğretmen Görüşlerini Belirleme Formu	-	-	1	2	1	1,41
Zihinsel Engelli Bireylerle Çalışan Öğretmenlerin Cinsel Eğitime İlişkin Tutum Ölçeği	-		2	4	2	2,82

Tablo 14. Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı (devam)

Delphi Anketleri			1	2	1	1,41
Etik Durum Ölçeği	-	-	1	2	1	1,41
Kimdir bu? testi	1	4,76	-	-	1	1,41
Toplam	21	100	50	100	71	100

Tablo 14’de analizi yapılan doktora ve yüksek lisans tezlerinin veri toplama araçları incelendiğinde; doktora tezlerinde en fazla %14,29 oranıyla 3 kez anket uygulaması, 2’şer kez “cinsel tutum” ve “cinsel bilgi” ölçeği ile “kişisel bilgi formu” nun kullanıldığı görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinde %18 oranla “kişisel bilgi formu” 9 kez, %16 oranla anket uygulaması 8 kez, %6 oranında “cinsel eğitime yönelik tutum ölçeği” ve “nitel araştırma teknikleri (görüşme)” 3’er kez kullanılmıştır. Toplamda ise her iki tür tez çalışmasında da “anket uygulaması” ve “kişisel bilgi formu” nun %15,49’la eşit oranda ve 11 kez kullanıldığı anlaşılmaktadır.

4.1.14. Tezlerin Veri Analiz Tekniklerine Ait İstatistikler

Araştırma kapsamında incelenen tezlere yönelik on dördüncü alt probleme ilişkin tezlerin veri analizinde kullandıkları yöntemler belirlenmiş olup, Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Tezlerin veri analizi yöntemine göre dağılımı

Verilerin Analizi	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Tanımlayıcı istatistikler	4	16	17	18,48	21	17,95
Ki Kare	1	4	5	5,43	6	5,13
T Testi	3	12	11	11,96	14	11,97
Varyans Analizi	2	8	1	1,08	3	2,56
Korelasyon Analizi	1	4	2	2,17	3	2,56
Regresyon Analizi	2	8	1	1,09	3	2,56
ANOVA	1	4	6	6,52	7	5,98
ANCOVA	1	4	1	1,09	2	1,71
Post Hoc Mauchly, Scheffe Analizi	1	4	2	2,17	3	2,56
Shapiro-Wilk Testi	2	8	4	4,35	6	5,13
ITT Analizi	1	4	-	-	1	0,85
Cronbach Alfa	2	8	3	3,26	5	4,27
Mann Whitney U	1	4	7	7,60	8	6,84
Ölçek Güvenirlik Geçerlilik Testi	1	4	1	1,09	2	1,71
Pearson Momentler Çarpımı	1	4	1	1,09	2	1,71
İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	1	4	1	1,09	2	1,71
Wilcoxon İşaret Testi	-	-	5	5,43	5	4,27
Kruskall Wallis H Testi	-	-	5	5,43	5	4,27
Faktör Analizi	-	-	4	4,34	4	3,42
KMO Barlett Örnekleme yeterliliği	-	-	1	1,09	1	0,85
Barlett	-	-	1	1,09	1	0,85
Kendall W Yöntemi	-	-	1	1,09	1	0,85
Box M Testi	-	-	2	2,17	2	1,71
Diskriminant Analizi	-	-	1	1,09	1	0,85
Betimsel Analiz	-	-	3	3,26	3	2,56
X ² Testi	-	-	1	1,09	1	0,85
Skewness Kurtosis Ölçümü	-	-	1	1,09	1	0,85
Nvivo 12 İçerik Analizi Programı	-	-	2	2,17	2	1,71
Kolmogorov- Simirnov Testleri	-	-	1	1,09	1	0,85
Bonferroni Düzeltmesi	-	-	1	1,09	1	0,85
Toplam	25	100	92	100	117	100

Tablo 15 incelendiğinde; araştırma kapsamında incelenen doktora tezlerinde veri analiz yöntemlerinden en fazla %16 oranla “tanımlayıcı istatistik” ten 4 kez, yüksek lisans tezlerinde de %18,48 oranla 17 kez yararlanılmış olduğu görülmektedir. Bu sonucu %12

oranla 3 kez, yüksek lisans tezlerinde %11,96 oranla 11 kez yararlanılan “t testi” izlemektedir

4.1.15. Tezlerin Kaynak Kullanımına Ait İstatistikler

Araştırmanın on beşinci alt problemi kapsamında incelenen tezlerin yerli ve yabancı kaynak kullanma oranları belirlenmiş ve Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Tezlerin kaynak sayılarına göre dağılımı

Kaynak kullanımı	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Yerli	421	40,13	1602	58,02	2023	53,09
Yabancı	628	59,86	1159	41,97	1787	46,90
Toplam	1049	100	2761	100	3810	100

Tablo 16’ya göre doktora tezlerinde %59,86 oranla yabancı kaynakların kullanımı tercih edilmişken bu durum yüksek lisans tezlerinde tam tersi durumdadır. Yüksek lisans tezlerinde tercih edilen kaynaklar %58,02 oranıyla yabancı kaynaklar olarak görülmektedir. Toplamda ise tüm tezlerde yerli kaynakların kullanımı göze çarpmaktadır.

5. TARTIŞMA

Araştırmanın amacına ve problemine ilişkin olarak yüksek öğrenim tezleri analiz edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda elde edilen bulgular sonuç bölümünde sunulmuştur. Ancak, araştırma ve inceleme sürecinde dikkat çeken noktalar ele alınarak tartışılmıştır.

Araştırma kapsamında analizi gerçekleştirilen tezlerin konuları ve amaçları doğrultusunda sınıflandırma yapılmış ve ortak bir başlıkta toplanmıştır. Cinsel eğitim programı uygulanması ve bu eğitimlerin etkisinin araştırılması, cinsel eğitimle ilgili veli ve öğretmen görüşleri ile cinsel eğitime yönelik öğrencilerin görüşlerini belirlemek üzere hazırlanmış tezlerin bulguları kendi aralarında uyum göstermektedir. Cinsel eğitim programı uygulanan yaş grupları farklılık göstermekte olup, benzer şekilde sonuçlara ulaşılmıştır. Cinsel eğitim doğumdan başlayarak ve yaşam boyu değişkenliğe uğrayan bir eğitim ve öğrenim sürecidir. Cinselliğin tabu kabul edildiği toplumlarda cinsellik araştırmaları ve cinsel eğitime verilen önem azalmaktadır.

Yüksek eğitim ve öğretimde cinsel eğitim konulu tezler incelendiğinde, konuya ilişkin ulaşılabilen 1, ulaşılamayan, erişime engelli 2 tezin en erken 1990 yılında hazırlandığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde ise; benzer şekilde cinsellik ve cinsel eğitime yönelik 1990 öncesi bilimsel çalışmalara da rastlanılmamıştır. Sonraki yıllarda da kısıtlı sayıda çalışmalar yapıldığı ve ancak son yıllarda araştırmaların artış gösterdiği saptanmıştır. 1990 yılına ait erişim sağlanan ilk tezin kaynak bölümü incelendiğinde genellikle, araştırılan konuya yönelik çeviri kitap ve yabancı makalelerden yararlandığı görülmüştür. Ülkemizde cinsellik ve cinsel eğitime yönelik çalışmaların kısıtlılığı ve 1990 öncesinde yüksek öğrenime ait tez çalışması olarak araştırılmaması düşündürücüdür. Türkiye’de cinsellik, günümüzde yapılan çalışmalarda artış olsa bile hala bir tabudur. Cinselliğin ve cinsel sağlığın bireylerin yaşam kalitesinde olumlu etkileri olduğu artık dünyaca kabul edildiği halde toplumumuzun bu konuda muhafazakâr tutumu halen geleneksel olarak nesilden nesile aktarılmakta ve cinsellikle ilgili konular tabu olmaktan kurtulamamaktadır. Literatürde özellikle lise ve üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Civil ve Yıldız (2010), erkek lise öğrencilerinin toplumdaki cinsel tabulara yönelik bakış açılarını araştırdıkları çalışmada, gençler tabuların varlığını kabullenmişler, ancak toplumsal normların dışında kalamadıklarını da

belirtmişlerdir. Geleneksel yapıya sahip ülkemizde, cinselliğin konuşulamamasının, yasaklanmasının, ayıp ve günah sayılmasının, araştırılmasını ve eğitiminin gerekliliğine rağmen kısıtlanmasına da neden olduğu düşünülmektedir. Koten, 1996 uzmanlık tezinde; ülkemizde cinsellekle ilgili çok az çalışmanın olduğundan bahsetmiş ve neden olarak yurtdışında yapılan cinsellik çalışmalarının ülkemizde aşırı bulunmasını ve cinselliğin baskılanmasını, konuşulmamasını ve tabu olarak kabul edilmesini göstermiştir. Mısır'da, cinselliğe yönelik, gençlerin cinsel davranışları konusunda ilgilenen akademisyenler tarafından yapılan anket araştırmalarının, yetkililer tarafından ciddi şekilde kısıtlandığına dair çalışmalara rastlanmıştır (Roushdy, 2013).

Üniversitelerde cinsellik araştırmalarının kısıtlılığı bağlamında üniversitelerin durumundan etkilendiği de düşünülmektedir. Cumhuriyet'in ilanından sonra üniversitelerin amacı, daha çok ülke ekonomisini kalkındırmaya yönelik olarak tarımsal ve sanayi sektörüne teknik bilgiye sahip uzman kişiler yetiştirmek olmuştur (Sargın, 2007). 1960'lı yıllara kadar kurulan üniversiteler fen alanında, tıp ve tarım ağırlıklıyken, 1960'dan sonra açılacak üniversitelere sosyal bilimlerle ilgili bölümlerin açılması koşulu getirilmiş, 1980 sonrası sosyo- kültürel değişimin başlamasıyla üniversiteler reform niteliğinde yeniliklerle ülke çapında çoğalmıştır (Kömürlü, 2019). Ancak yeterli alt yapıya sahip olamayan üniversitelerde istenilen düzeyde eğitim öğretim yapılamamıştır (Hız, 2010). 1981 yılında çıkarılan yasayla YÖK çatısı altında toplanılan üniversiteler özgür ve özerk yapısını kaybetmiştir. Bununla birlikte 1960'lı yıllardan başlayarak Türkiye'de gelişen politik savaşlar üniversiteleri de etkilemiştir. Bilimsel araştırmaların kaynağını oluşturan üniversiteler politik karmaşanın içine girmiş ve asıl görevini yerine getirememiştir (Ulutürk ve Dane, 2009). Kaynaklara göre ülkemizde, her bölgeye yayılmış olarak 200'e yakın üniversite olduğu halde cinsellik ve cinsel eğitime yönelik akademik çalışmaların hala yetersizliği söz konusudur.

Her konuda olduğu gibi insan büyürken ve gelişirken ilk eğitimini aileden alır. Türk aile yapısına baktığımızda geleneksel, tutucu, din ile birleştirilmiş biçimde mitlere inanan ve toplumsal cinsiyet rollerinin baskın bir yapıya sahip olduğunu görebiliriz. Özellikle cinsellik söz konusu olduğunda, çocukların ve gençlerin ebeveynleri ile utanmadan, sıkılmadan rahatlıkla soru sorup yanıt alabilmeleri sağlıklı kişilik ve benlik oluşturmalarında çok önemlidir. Oysa toplumsal cinsiyet ve tabularla büyütülmüş ebeveynlerin, çocuklarına doğru cinsel eğitim vermeleri mümkün değildir. Bu nedenle

ebeveynlerin de eğitime gereksinimi vardır (Eroğlu ve Gölbaşı). Çoğu ailede, cinsellik konusunda çocukların ve gençlerin sorularına karşı yanıt vermekte zorlanan ebeveynler ayrıca bu konuda eğitim verilerse çocuklarını cinsel ilişkiye özendirceklerini düşünmekte ve huzursuz olmaktadır. Alpua (2006), uzmanlık tezinde ergenlik çağındaki çocukların ebeveynleri ile öğretmenlerinin cinsellikle ilgili görüşlerini araştırmış ve aynı sonuçlara ulaşmıştır. Benzer sonuca araştırma kapsamında incelenen tezlerde de rastlanmıştır (İldeş, 1990; Gökdeniz, 2008; İşler, 2017; Çankırı, 2018). Oysa, literatürde, özellikle ergenlik öncesi cinsel eğitim alan çocuklarda, riskli cinsel davranışların azaldığı yönünde araştırmalar bulunmaktadır (Wyckoff vd., 2007; Omeje, ve Nriaka, 2013; Breuner vd., 2016; Helmer vd., 2015;). Aynı zamanda ikinci eğitim ocağı okullarda, gerek öğretmenler ve öğrenciler ile aileler, cinsel eğitim programlarının uygulanmasını ve cinsel eğitimin sadece bedensel farklıları öğretmekten ileri, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularını da kapsamasını ve ders olarak verilmesinin uygun olacağı konusunda hemfikir olmuşlardır.

Ülkemizde ve dünyada çocukların, kadınların ve özel gereksinimli bireylerin cinsel istismara uğradıkları bir gerçektir. Kapsamlı cinsel eğitimin şiddeti önlemede etkili olmaktadır. DSÖ'nün 2014 şiddet raporunda; dünya çapında kadınların %30'unun erkekler tarafından (yaklaşık üçte biri) hayatlarının bir noktasında fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Afrika, Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Asya Bölgelerinde, kadınların yaklaşık %37'si hayatlarında bir partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığı belirtilirken, bunu yaklaşık %30 ile Amerika'da gerçekleştiği belirtilmiştir. Küresel olarak, kadınların %7,2'si diğer kişiler tarafından cinsel şiddete uğradığı bildirilmiştir. Raporda ayrıca dünya genelinde yetişkinlerin yaklaşık dörtte birinin (%22,6) çocukken fiziksel istismara uğradığının; erkekler ve kızlar arasında önemli bir fark olmadığını altı çizilmiştir. Bununla birlikte, çocuklukta cinsel istismarın yaşam boyu gerçekleşme oranı, cinsiyete göre kızlar için %18 ve erkekler için %7,6 oranlarla daha belirgin farklılıklar göstermiştir. Cinsel şiddeti önlemede toplumsal cinsiyet eşitliği ve eğitimin önemli bir olduğundan söz edilen raporda eğitim ve ekonomik düzeyi yüksek olan ülkelerde, cinsel ve fiziksel şiddetin azaldığı yönünde verilerin olduğu da belirtilmiştir. Araştırmamız kapsamında Durgunkaya' nın 2020 de hazırladığı "*Cinsel Eğitimin Ortaöğretim Öğrencilerinin Şiddete Eğilimine ve Sosyal Uyum Düzeyine Etkisi*" başlıklı yüksek lisans tezinde, cinsel eğitimin şiddeti azalttığı yönünde bulgulara

ulaşmıştır. Kantor ve ark. 2021 de yayınladıkları makalede cinsel eğitimin kapsamlı uygulanmasının cinsel tutum ve davranışların olumlu yönde değişmesinde etkili olduğunu ve gerek cinsel gerekse fiziksel şiddeti önlediği yönde kanıtlar sunmuşlar ve gençlerin, kapsamlı cinsellik ve cinsel sağlığa yönelik eğitim almaları gerekliliğini, insan hakları çerçevesinde vurgulamış, hükümetlerin bu konuda yükümlülüklerinden bahsetmişlerdir.

Araştırma kapsamında, okul öncesi çocuklar, ortaöğretim öğrencileri, velileri ve öğretmenleri ile üniversite öğrencilerinin, uygulanan cinsel eğitim programları sonrasında, cinsel eğitime olumlu bakış açısı geliştirdikleri saptanmıştır. Ancak eğitimin okullarda ve sağlık profesyonellerince verilmesini daha uygun bulduklarını da belirtmişlerdir. Eisenberg, ve ark. 2022 tarihli araştırma sonuçlarında, politika yapıcıların ve eğitimcilerin, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için geniş içerikli CSE için, güçlü bir ebeveyn desteğinden bahsetmişlerdir. Dolayısıyla ailede, okullarda, özel eğitimde, riskli gruplar olan çocukların ve özel gereksinimli bireylerin öncelikle eğitim almaları şarttır. Ülkemizde 2017 de, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nca (bugünkü adı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı) "*Mahremiyet Eğitimi Çalıştayı*" yapılmıştır. Yayımlanan çalıştay raporunda:

"Bakanlığımızın sosyal politika yaklaşımında aile ve değerlerinin korunması önceliğimizdir. Bu anlamda tüm çocukların, kendi özelinin/özel alanının farkına varabilme, sosyal hayatın içinde kendi özel alanını koruyabilme, diğer insanların özeline saygı duyarak kendisi ile çevresi arasında sağlıklı sınırlar koyabilme becerilerini kazanabilmeleri önemlidir. Bu becerilerin çocuklarımıza kazandırılmasında mahremiyet eğitimi oldukça önem arz etmektedir". ifadesi yer almaktadır. Buradan hareketle mahremiyet eğitimi:

"Mahremiyet eğitimi, çocuğa "utanç duygusu ile çekingenlik kazandırmak" değil, insan olmaktan kaynaklanan değerlilik duygusu ile kendi özerkliğini yönetebilecek bir güce erişirme; çocuğun duygularını denetleme eğitimi değil, ona kendi duygularını denetleyebilecek yeteneği kazandırma eğitimidir. Mahremiyet eğitimi, çocuğun içinde yer aldığı tüm platformlarda son derece gereklidir" şeklinde tanımlanmıştır. Sonuç olarak;

"Mahremiyet eğitimine Millî Eğitim Bakanlığı müfredatında yer verilmesi, çocuklara verilecek olan eğitimin bir bütünlük içinde verilebilmesi ve standardın sağlanması

açısından okullarda görev yapan eğitimcilere yönelik de modül oluşturulması önerilmiştir". Ancak bu eğitimin hangi düzey okullarda verildiğine dair literatürde bir bilgiye rastlanmamıştır. Mahremiyet eğitimi, kapsamlı cinsel eğitimden farklıdır. Mahremiyet kişiye özel durumların, olayların, duyguların korunması anlamına gelmektedir. Bireysel mahremiyetinin önemini bilen insanlar başkalarının mahremiyetine saygı duyarlar. Böylece sosyal yaşamdaki davranışların ve düşüncelerin kontrol edilmesi sağlanmaktadır (Yörükhan, 2012). Mahremiyet eğitimi, kapsamlı cinsel eğitimi içermektedir. Kapsamlı cinsel eğitim, biyolojik ve üreme anatomisi ile fizyolojisini ya da nasıl seks yapılacağını öğretmek değil; engelli ergenler, kronik sağlık sorunları ve diğer özel ihtiyaçları olan ergenler dahil olmak üzere tüm ergenler için kimlik, kişilerarası ilişkiler, sevgi, cinsel gelişim, yakınlık ve beden imajı açısından sağlıklı bir cinsellik geliştirmek, tüm çocuklar ve ergenler için rıza, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ilişkiler ve yakınlık hakkında bilgi edinmeye ve olumlu tutumlar, inançlar ve değerler oluşturmaya bağlı olan önemli bir gelişimsel kilometre taşıdır (APA, 2016). Araştırmamız kapsamında zihinsel ve görme engeline sahip özel gereksinimi olan bireyleri çocuklar, ebeveynleri ve öğretmenleriyle yapılan tezlerin sonuçlarına baktığımızda; ortak görüş olarak cinsel eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Ebeveynler başta olmak üzere özel gereksinimli çocuklara ve ergenlere özel geliştirilmiş eğitim programları yapılmalıdır görüşünü desteklemektedirler (Mermer, 1993; Uzun, 2015; Bilgiç, 2015; Akdemir, 2016; Öz, 2019; Bartın, 2020; Ilgaz, 2021; Kanadlı, 2021) .

Adı ister mahremiyet eğitimi olsun ister kapsamlı cinsel eğitim olsun, cinsel kimliğin geliştiği okul öncesi dönemden başlayarak üniversiteler dahil edilmek üzere cinsellik eğitimi ve araştırmalarının tüm dünyada ve ülkemizde okul ders programlarına alınması ve eğitimi ebeveynler ile eğitimciler, gerektiğinde sağlıkçılar tarafından verilmesi önemli bir gerekliliktir. Helmer vd.,2015; Dyson, 2008; Diirio vd.,2003; Kheswa vd., 2014; Fitzpatrick, 2018; Barr vd. 2014; Roushdy, 2013, gibi çalışmalar görüşümüzü destekleyen kaynaklardır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma kapsamında, Türkiye’de cinsel eğitime yönelik gerçekleştirilen yüksek öğrenim tezlerinin nitel araştırma yöntemlerinden, doküman incelemesi yapılarak, elde edilen verilerin içerik analizi yapılması ve daha sonra yapılacak araştırmalara kaynak oluşturmak amaçlanmıştır. Bu amaçla, geçerliği ve güvenilirliği kanıtı gerek duyulmayan tezler, YÖK Ulusal Tez Merkezi’ veri tabanından aranarak araştırma kapsamına alınmıştır. Toplam 30 teze ulaşılmış olup, bu sayının 25 tanesi yüksek lisans, 5 tanesi doktora tezidir.

Doküman incelemesi yapılan tezlerden kodlama yapılarak elde edilen bilgiler doğrultusunda, içerik analizi yöntemiyle araştırmanın alt problemleri yanıtlanmıştır. Bu bölümde analiz sonuçlarına yer verilecektir. Temel probleme ilişkin olarak incelemeye alınan tezlerin genellikle, öğrencilerin, ebeveynlerin ve zihinsel engeli olan bireylerin cinsel eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacını içerdikleri sonucuna varılmıştır.

Buna göre; araştırma kapsamında birinci alt problemi, cinsel eğitime yönelik yapılmış tezlerin *türlerine göre dağılımı* nasıldır? sorusunun yanıtı olarak, tezlerin % 16,67 doktora tezleri, % 83,33 yüksek lisans tezleri olarak dağılım gösterdiği saptanmıştır. Genel olarak bakıldığında cinsel eğitime yönelik yapılan çalışmaların azlığı dikkat çekmekte, doktora çalışmalarının oldukça düşük olması ülkemizde konuyla ilgili üst düzey çalışmaların yetersizliğini göstermektedir.

YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde anahtar sözcüklerle yapılan tarama sonucunda cinsel eğitime yönelik ilk tezin 1990 yılında yayınlandığı ve yıllar boyunca konu ile ilgili tez çalışmalarının yapılmadığı dikkat çekmektedir. Aynı zamanda, aynı yıl içerisinde sadece bir tez çalışmasının yapılması lisansüstü eğitim ve öğretimde, cinsellik araştırmalarının yetersizliğini ortaya koymaktadır. İnsan yaşamının en temel ve vazgeçilmez gereksinimlerinden olan cinselliğe doğru bakış açısı kazandırmanın, ergen ve genç yaş grubunun cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı korunmasının, özel gereksinimli bireylerin ve çocukların, cinsel istismara maruz kalmalarının önlenmesinin tek yolu olan “cinsellik ve sağlıklı cinsel yaşam” eğitiminin önemine gereken önemin verilmediğinin de göstergesidir yapılan bilimsel çalışmaların kısıtlılığı.

1. Tezlerin yıllara göre dağılımında, en fazla 2006, 2016 ve 2017 yıllarında ikişer tez ve 2021 yılında artış göstererek, 2 doktora, 3 yüksek lisans tez çalışmasının

yapıldığı görülmektedir. Yine yayınlanma tarihleri göz önüne alındığında 1990 ve 2020 yılları arasında 4 tane tez çalışması yapılması düşündürücüdür.

2. Üçüncü alt probleme ilişkin tezlerin *sayfa sayılarına* göre; 11 yüksek lisans tezinin 101-150 sayfa aralığında olduğu, doktora tezlerinde ise 151-200 sayfa aralığında olduğu saptanmıştır. Doktora tezlerinin sayfa sayılarının yüksek olması araştırma kapsamlarının daha geniş olmasından kaynaklanmakta olabilir. Benzer sonuca başka bir araştırmada da karşılaşılmıştır (Yavuz, 2016).
3. Cinsel eğitime yönelik yapılan tezlerin *danışman unvanlarının dağılımı*, araştırmamızın dördüncü alt problemine ait sorunun yanıtı ise hem doktora hem de yüksek lisans çalışmalarında en yüksek “Doç. Dr”, unvanına sahip danışmalar olduğu bulunmuştur. Oranlar birbirine yakın olmakla birlikte, 5 doktora tezinin 3’ünde, %60 oranında, 25 yüksek lisans tezinin 16 tanesinde %64 oranında olduğu saptanmıştır.
4. Araştırmanın beşinci alt problemi tezlerin *üniversitelere göre dağılımı* için yapılan incelemede, Marmara Üniversitesi, 4 yüksek lisans ve 1 doktora teziyle en çok tez çalışması yapılan üniversitedir.
5. Tezlerin *enstitülere göre dağılımı* alt probleminin yanıtı olarak, doktora tezlerinde en fazla Sağlık Bilimleri Enstitüleri, yüksek lisans tezlerinde ise Sosyal Bilimler Enstitülerinin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.
6. Araştırmanın tezlerin, *anabilim dallarına göre dağılımı* alt problemine yönelik incelemede, doktora tezlerinde herhangi bir anabilim dalı öne çıkmazken yüksek lisan tezlerinde en fazla “Eğitim Ana Bilim” dallarında hazırlandığı saptanmıştır. Cinsel eğitimin tek yönlü araştırmalarla değil, bilimin temsil edildiği tüm birimlerden araştırmalara gereksinimi vardır. Çünkü cinsel sağlık çok yönlü bir kavramdır (UNFPA, 2021). Yaşa uygun cinsel eğitim için gereken, minimum, temel içerik ve beceriler hakkında açık, tutarlı ve doğrudan rehberlik sağlamaktır. Kapsamlı cinsel eğitim, rıza ve sağlıklı ilişkiler, anatomi ve fizyoloji, ergenlik ve ergen cinsel gelişimi, cinsiyet kimliği ve ifadesi, cinsel yönelim ve kimlik, cinsel sağlık ve kişilerarası şiddet cinsel eğitimin standartlarını oluşturmaktadır (Goldfarb,ve Lieberman, 2021).
7. Tezlerin *araştırma amaçları*, analiz sonucunda dört ana tema ortaya çıkmıştır; cinsel eğitimin etkileri, cinsel eğitim konusunda ebeveyn ve eğitimci görüşlerini

saptamak, eğitimin içeriği ve cinsel eğitim ile ilgili öğrenci görüşlerini belirlemek. Araştırmamızda sonuç olarak bulunan ana tema cinsel eğitimin etkileridir. Cinsel eğitimin etkileri alt temaları ise artan bilgi; cinsel ve üreme sorunlarının nedenleri, cinsel eğitimin yararlarıdır. Cinsel eğitim programının etkinliğini incelemek üzere, okul öncesi çocuklara, (İldeş, 1990; Açıköz, 1999; Özgün, 2017), ortaöğretim yaş grubuna, (Durgunkaya, 2020; Selçuk, 2006; Öztürk, 2013; Yıldırım, 2021; Esen, 2015; Kadioğlu, 2005; Değer, 2016), üniversite öğrencilerine ve gençlere (Reyhanoğlu, 2010; Altun, 2021; Oğul, 2021), görme engelli bireylere (Öz, 2019), gebelere (Altunbaş, 2021) cinsel eğitim verilmiştir. Araştırma gruplarına uygulanan eğitim öncesi ve sonrası yapılan testlerde anlamlı bilgi artışları olduğu saptanmıştır.

Zihinsel engelli ergenlerin ebeveynleri ve öğretmenleri ile yapılan tezlerin bulguları değerlendirildiğinde ise; cinsel eğitim olarak özel bölge temizliği, ped kullanımı, kadın erkek ilişkileri, üreme vb. basit konularda çocuklara eğitim vermeye çalıştıklarını ancak güçlükler yaşadıkları saptanmıştır. Ayrıca cinsel bilgilerinin eğitimin doğru biçimde verilmesi noktasında yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Ebeveynler, çocuklarının ancak cinsellikle ilgili soru sorduklarında yanıt verdiklerini, bazı ebeveynlerin yanıtlamaktan çekindikleri, kendilerini istismardan koruyabilmeleri, cinsel gelişim, evlilik ve başkalarını rahatsız edici boyutta cinsel davranışları önlemede profesyonel ve sistemli cinsel eğitim programı istedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Bilgiç, 2015; Mermer, 1993; Akdemir, 2016; Uzun, 2015; Bartın, 2020).

Uygulanan cinsel eğitimlerin içerikleri incelendiğinde; konuların yaş gruplarına göre düzenlendiği görülmüştür. Yaş grupların uygun olarak verilen cinsel eğitimin, çocukların ve gençlerin gelişimine katkıda bulunduğu sonucuna varılmıştır (Özgün, 2017; Açıköz, 1999; Değer, 2016, Esen, 2015; Oğul, 2021; Kadioğlu, 2005).

Diğer bir sonuç; cinsel eğitim konusunda öğrenci velileri ve öğretmenlerin, okullarda cinsel eğitim verilmesine yönelik görüşlerinin olumlu olmasıdır. Çocuklarına cinsel eğitim vermekte zorlandıklarını söyleyen ebeveynler bu eğitimin okul ders programında uzman kişilerce verilmesinin uygun daha olacağı düşüncesine sahipler (Gökdeniz, 2008; Çankırı, 2018, İşler, 2017).

Araştırmada akran eğitimi projesiyle yapılan iki tezde, cinsel eğitimde akran eğitiminin yetişkin eğitime nazaran, eğitim alan çocuklarda ve gençlerde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akran liderli cinsel eğitim projesi çocukların ve gençlerin cinsellikle ilgili olumlu tutum ve davranış kazanmalarına yardımcı olduğu saptanmıştır (Kadıoğlu, 2005; Oğul, 2021).

8. Araştırma kapsamında tezlerin *araştırma yöntemlerine göre* alt probleminin yanıtı olarak 5 adet doktora tezinin tamamı, yüksek lisans tezlerinin 11 tanesi nicel, 3 tanesinin nitel, bir tanesinin karma araştırma yöntemini seçtikleri belirlenmiştir.
9. Tezlerin *araştırma modellerine göre* dağılımında ise her iki öğrenim derecesinde de deneysel modellerin tercih edildiği saptanmıştır.
10. Araştırmanın on birinci alt problemine ilişkin *örneklem belirleme yöntemlerine göre dağılıma* yönelik yapılan analizde toplamda %22,86 oranla en fazla tercih edilen örnekleme yönteminin basit rastgele örnekleme yöntemi olduğu belirlenmiştir.
11. Cinsel eğitime yönelik Türkiye’de yapılmış tezlerin içerik analizi sonuçlarına göre tezlerin *örneklem büyüklüklerine göre dağılımı* bakımından her iki tez türünde de % 26,67 oranla en fazla 51-100 kişi aralığında örneklem büyüklüğüyle çalışıldığı saptanmıştır. Benzer bir sonuçlar Polat, (2013) ve Yavuz, (2016) çalışmasında da yer almıştır.
12. Araştırma kapsamında içerik analizi yapılan tezlerin on üçüncü alt problemi *veri toplama araçlarına göre dağılımı* bakımından %15,49 oranla doktora ve yüksek lisans tezlerinde ortak bir sonuç olarak en çok anket çalışması olarak belirlenmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik hazırlanan kişisel bilgi formu da her iki tür tez çalışmalarında da n çok kullanılan form olmuştur.
13. Araştırma kapsamında içerik analizi yapılan tezlerin on dördüncü alt problemi *veri analizi yöntemlerine göre dağılımında*, iki tez türünde de en çok %17,95 oranla tanımlayıcı istatistikler ve %11,97 oranla t testi olduğu tespit edilmiştir.
14. Tezlerin *kaynak kullanımı* tercihi, doktora tezlerinde %49,59 oranla yabancı, yüksek lisans tezlerinde, %58,02 oranla yerli kaynaklardan yana olduğu saptanmıştır. Toplamda ise %53,09 oranla yerli kaynakların kullanımı ilk sırayı almıştır.

Bourke ve arkadaşları 2014 yılında yaptıkları araştırmada, okulda cinsel eğitim almanın hem ilk cinsel ilişki hem de yaşamın sonraki dönemlerinde bazı olumsuz cinsel sağlık uygulamalarına karşı koruyucu bir faktör olabileceğini saptamışlardır. Aynı zamanda cinsel eğitim alan katılımcıların, almayanlara kıyasla, daha büyük bir yaşta ilk cinsel ilişkiye girme ve doğum kontrol yöntemini kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

- İncelemeye alınan tezlerin ortak sonuçları olarak, okullarda ve sağlık kuruluşlarında gerek ebeveyn ve öğretmenler gerekse özellikle çocukların ve ergenlerin kapsamlı cinsel eğitim ya da mahremiyet eğitimi almaları için çalışmalar yapılması ve en kısa sürede uzman kişilerden destek alınarak başlanması önerilmektedir.
- Türkiye'nin her bölgesinde birden fazla üniversitemiz olduğu halde, toplumun geleceği çocukların ve gençlerin, cinsel eğitim haklarına yönelik akademik çalışmaların kısıtlı olması kabul edilir bir durum değildir. Cinsellik ve cinsel eğitim araştırmalarının ülke çapında akademik boyutta artması gerekmektedir. Bu yönde yüksek eğitim öğrencilerinin ve öğretmenlerinin tabuların yıkılmasında etkileri olacaktır düşüncesiyle, cinsel eğitim araştırmalarına ağırlık vermeleri önerilmektedir.
- Çağımız internet kullanımının yaygın olduğu ve her türlü bilgiye ulaşımın kolaylaştığı bir dönemdir. İnternet kaynaklı bilinçli cinsel eğitimler, profesyonel bir gözetimle gençleri doğru sitelere yönlendirmeye yardımcı olabilir. Sitelerin geliştirilmesine gençlerin katılımı büyük olasılıkla gerekli olacak ve gençlere uygun mizah ve bakış açısı özellikle çekici olabilir.
- Ülkemizde özellikle cinsel mitlere inanma düzeyi yüksektir. Üstelik dini konularla bir araya getirilerek tabulaştırılmakta ve günah kategorisinde sayılmaktadır. Camilerimizde aydın din adamlarımız tarafından dinimizde cinselliğin yeri ve kadın erkek ilişkilerinin hurafelere dayandırılmayacağına yönelik bilgilendirmeler yapılması, gerçek dini bilgilerin gün ışığına çıkmasına yardımcı olacak ve mitlerin uydurma söylentilerden başka bir şey olmadığını anlaşılmasını sağlayacaktır.
- Özel gereksinimli bireylere yönelik araştırmaların yapılması yararlı olacaktır. Özellikle zihinsel olarak yaşlılarının gerisinden gelen özel gereksinimli ergen

çocukların cinsel eğitiminde, aileler ve eğitimciler güçlükler yaşamaktadır. Bu konuda ailelere ve özel bireylere üniversiteler, Milli Eğitim Müdürlükleri, yerel yönetimler ve hatta sivil toplum kuruluşlarınca uygun düzenli eğitim programları planlanmalıdır.

- Kapsamlı cinsel eğitim disiplinler arası bir yaklaşımdır. Sadece eğitim bilimleri değil, sosyal ve fen bilimleri çerçevesinde araştırmaların yapılmasının literatüre katkısı olacağına inanılmaktadır.
- Akran liderli cinsel eğitim programlarının, cinsellikle ilgili olumlu tutum ve davranış geliştirmede etkili olduğuna dair çalışmalar doğrultusunda, ortaöğretim ve üniversite öğrencileri için akran liderli cinsel eğitim programları yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, T. ve Sanberk, İ., (2012). İlk Menstürasyon ve Ejakülasyon Deneyimi: Hazırlık, Ön Yaşantılar ve Ön Bilgilerin Cinsel Tutum ve Davranışlarla İlişkisinin İncelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 323-338.
- Aker, S., Şahin, M. Ve Oğuz, G., (2019). Sexual Misty Beliefs and Associated Factors in University Students. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 472-480.
- Akgündüz, B., (2022). Darwin'in Çok Düzeyli Seçilimi: Bireysel Seçilim ve Grup Seçilimi, *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 33, 277-295.
- Aksöyek, A., Canatar, T., & Özşahin, A. K. (2019). Approach to Sexual Health in Primary Care, *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 356-362.
<https://doi.org/10.21763/tjfmpe.610826>
- Alpua, Z. (2006). *Adolesanların, Anne-Babalarının ve Öğretmenlerinin Cinsellik ve Üreme Sağlığı İle İlgili Tutum ve Davranışları Uzmanlık Tezi*, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Arslan, A.D., (2021). İnsanın Yalın Hâli: Montaigne ve Denemeler, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1, 277-280
- Avcı, N., ve Kızılkaya Beji, N., (2011). Toplumlarda cinselliğe bakış, etkileyen faktörler. *Androloji Dergisi*,45, 155-159.
- Bayram, H., (2020). Psikososyal Gelişim Kuramının Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında İncelenmesi, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(6) 1993-2001. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.761896>
- Benagiano, G., & Mori, M. (2009). The origins of human sexuality: Procreation or recreation? *Reproductive BioMedicine Online*, 18, 50-59.
[https://doi.org/10.1016/S1472-6483\(10\)60116-2](https://doi.org/10.1016/S1472-6483(10)60116-2)
- Blanc, A. (2022). Acculturation and Sexual Attitudes: a Systematic Review. *Sex Res Soc Policy* 19, 1300–1317
<https://doi.org/10.1007/s13178-021-00652-0>
- Bourke, A., Boduszek, D., Kelleher, C., McBride, O., & Morgan, K., (2014) Sex education, first sex and sexual health outcomes in adulthood: findings from a nationally representative sexual health survey, *Sex Education*, 14:3, 299-309, DOI: [10.1080/14681811.2014.887008](https://doi.org/10.1080/14681811.2014.887008)
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.

<https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>

Budin, S. L. (2015). Sexuality: Ancient Near East (except Egypt). İçinde A. Bolin & P. Whelehan (Ed.), *The International Encyclopedia of Human Sexuality* (ss.1115-1354).JohnWiley&Sons,Ltd.

<https://doi.org/10.1002/9781118896877.wbiehs477>

Bullough, V. L. (1998). Alfred Kinsey and the Kinsey report: Historical overview and lasting contributions. *The Journal of Sex Research*, 35(2), 127-131.

Byers E. S.& O’Sullivan, L.F., (1996). How Well Does the Traditional Sexual Script Explain Sexual Coercion? Review of a Program of Research (From Sexual Coercion in Dating Relationships, P 7-25, eds. —See NCJ-176479) | *Office of Justice Programs*. Erişim tarihi: 20 Aralık 2022 <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/how-well-does-traditional-sexual-script-explain-sexual-coercion>

Canbolat, F. (2017). Nesne İlişkileri Kapsamında Freudyen Konseptler üzerine bir Literatür Taraması: Oral Saplanımlı bir Histeri Vakası ve Terapi Süreci. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(2), 24-36. <https://doi.org/10.31682/ayna.470707>

Cengiz, E. (2019). Haz ve Acının Matematiği: J. Bentham’ın Faydacı Ahlakının İmkânı. *Dört Öge*, 15, 141-153, <http://dergipark.gov.tr/dortoge>

Ceyhan, M.Ş., (2005). *Üniversite Gençliğinin Cinselliğe Bakış Açısı “DTCF Son Sınıf Öğrencilerinin Cinselliğe Bakış Açılarının Sosyal Antropolojik İncelemesi”*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

CETAD, (2007). *Gençlik ve Cinsellik, Bilgilendirme Dosyası*, 7, 15-16.

Cevizci, A. (2017). *Felsefe Tarihi: Thales’ten Baudrillard’a*, 82-111, Say Yayınları, İstanbul.

Chester, M. (2017). *Sexuality in the Ancient World* https://www.academia.edu/31256471/SEXUALITY_IN_THE_ANCIENT_WORLD

Erişim tarihi: 18 Ekim 2022

Chodorow, N. J., (2000). *Reflections on The Reproduction of Mothering Twenty Years Later*.https://docs.google.com/document/d/1xRdn82Sfxw_KEAyZ6httKqykQWtqHZcda0zRDu29oKY/edit?usp=drive_web&ouid=102819906097993474823&usp=embed_facebook

Erişim Tarihi:27.12.2022

Cihan, M., (2011). Machiavelli ve Hobbes’da İnsan Doğası Sorunu, acikerisim.uludağ.edu.tr. Erişim Tarihi:17.12.2022

Civil, B., & Yıldız, H. (2010). Erkek Öğrencilerin Cinsel Deneyimleri ve Toplumdaki Cinsel Tabulara Yönelik Görüşleri, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 3(2). <http://www.deuhyoedergi.org>

- Clarke, R. W., Leavitt, C. E., Allsop, D. B., Marks, L. D., & Dollahite, D. C. (2022). How sexuality and religion intersect in highly religious families: Implications for clinicians. *Sexual and Relationship Therapy*, 37(3), 342-359.
<https://doi.org/10.1080/14681994.2021.2014052>
- Cottingham, J. (2018). Roger Scruton, On Human Nature (Princeton University Press, 2017). *Philosophical Investigations*, 41(1),109-112.
<https://doi.org/10.1111/phn.12184>
- Crozier, I. (2008). Havelock Ellis, eugenicist. *Studies in History and Philosophy of Science Part C, Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences*, 39(2).
- Çetin, S.K., Bildik, T., Erermiş, S., Demiral, N., Özbaran, B., Tamar, M. ve Aydın, C. (2008). “Erkek Ergenlerde Cinsel Davranış ve Cinsel Bilgi Kaynakları Sekiz Yıl Arayla Değerlendirme”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 390-397.
- Çelebi, V., (2013). J. P. Sartre ve S. Kierkegaard’ın Varoluşçuluk Düşüncelerinin Karşılaştırılması, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 247-262.
- Çiğ, M., (2005). *Kur’an, İncil ve Tevrat’ın Sümer’deki Kökeni, Muazzez İlmiye Çığ’ın Eserleri*, 1, 9. Kaynak Yayınları:175, İstanbul.
- Çiftçi, H., Pelit, E. S. ve Katı, B. (2018). Kadın cinselliğinde kültürel farklılıkların rolü. *Androloji Bülteni*. <https://doi.org/10.24898/tandro.2018.98852>
- Delgado, P. (2022). The Importance of Sex Education. *observatory.tec.mx*.
<http://observatory.tec.mx/edu-news/the-importance-of-comprehensive-sexuality-education/>
- DeMeo, J., Haralick, R., & Okouma, P. (2012). In Defense of Wilhelm Reich: An Open Response to Nature and the Scientific, *Medical Community Water*, 4,72–81.
- De Souza, E. B. (2007). ARTIGOS SEXUALITY IN THE OLD TESTAMENT: A REVIEW ARTICLE. 11.
- Diiorio, C., Kelley, M., & Hockenberry-Eaton, M. (1999). Communication about sexual issues: Mothers, fathers, and friends. *Journal of Adolescent Health*, 24(3), 181-189.
[https://doi.org/10.1016/S1054-139X\(98\)00115-3](https://doi.org/10.1016/S1054-139X(98)00115-3)
- Diker, G., (2017). *Kadın Cinsel İşlev Bozukluğunda Cinsel Mitlere İnanma Düzeyi*,

- Cinsel Bilgi ve Benlik Saygısı*, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Doğan, S. ve Küçüköncü, S.,(2009). Geçmişten Günümüze Cinsellik Araştırmaları, *Nöropsikiyatri Arşivi*,46: 102-9.
- Dokras, D. U. (2022). Mandala of Sex BOOK. *Indo Nordic Authors' Collective*.
https://www.academia.edu/91666752/Mandala_of_Sex_BOOK
- Dyson, S. (Sue). (2010). *Parents and Sex Education in Western Australia: A consultation with parents with parents on educating their children about sexual health at home and school*. Erişim tarihi: 08 Aralık 2022.
https://www.academia.edu/15356632/Parents_and_Sex_Education_in_Western_Australia_A_consultation_with_parents_with_parents_on_educating_their_children_about_sexual_health_at_home_and_school
- Edwards, W. M., & Coleman, E. (2004). Defining Sexual Health: A Descriptive Overview, *Archives of Sexual Behavior*, 33(3), 189-195.
<https://doi.org/10.1023/B:ASEB.0000026619.95734.d5>
- Eisenberg, M.E., Oliphant, J.A., Ploughman, Ş., Forstie, M., Siving, R.E., (2022). Increased Parent Support for Comprehensive Sexuality Education Over 15 Years, *Journal of Adolescent Health*, 71 (2022) 744e750.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2022.08.005>
- Emmers-Sommer, T. (2014). Kadınlara Yönelik Düşman Cinsel Tutumlar: Cinsiyet ve Gelenekçilik ile İlişkiler. *Cinsellik ve Kültür* 18, 804 – 817.
<https://doi.org/10.1007/s12119-014-9222-9>
- Erbil, N., Orak, E. ve Bektaş, A. (2010). Anneler cinsel eğitim konusunda ne biliyor, kızlarına ne kadar cinsel eğitim veriyor? *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7:1.
<http://www.insanbilimleri.com>
- Erdoğan,T., (2008). Nancy Chodorow'un Düşüncesinde Toplumsal Cinsiyet Organizasyonunun Merkezi unsuru olarak Annelik, *Aile ve Toplum*, 4 ,14, 73-82
- Eroğlu, K., ve Gölbaşı, Z. (2005). Cinsel Eğitimde Ebeveynlerin Yeri: Ne Yapıyorlar, Ne Yaşıyorlar?, *Atatürk Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(2).
- Escoffier, J. (2020). Kinsey, la psychanalyse et la théorie de la sexualité. *Sexologies*, 29(2), 47-56.
- Esencan, T. Y. ve Beji, N. K. (2015). Günümüze değin cinsellik konusunda yapılan çalışmaların irdelenmesi, *Türk Androloji Dergisi*, 17(63): 301-310.
- Foucault M. (2007). *Histoire de la sexualite*. (2. Baskı). (Tanrıöver, H, U Çev). Ayrıntı

Yayımları, İstanbul.

- Goldfarb, E. S., & Lieberman, L. D. (2021). Three Decades of Research: The Case for Comprehensive Sex Education. *The Journal of Adolescent Health, Official Publication of the Society for Adolescent Medicine*, 68(1), 13-27.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.07.036>
- Gangestad, S.W. & Grebe, N.M., (2006). Hormonal systems, human social bonding, and affiliation. *Hormones and Behavior*, 91, 122-135.
<https://doi.org/10.1016/j.yhbeh.2016.08.005>
- Gödelek, K., (2008). Kierkegaard'ın İnsan Görüşü, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, The Journal of International Social Research*, 1/5
- Gölbaşı, Z., (2003). Sağlıklı Gençlik ve Toplum için Bir Adım: Cinsel Sağlık Eğitimi, *Aile ve Toplum*, 5(2), 6.
- Gölbaşı, Z., Evcılı, F., Eroglu, K., & Bırcan, H. (2016). Sexual Myths Scale (SMS) Development, Validity and Reliability in Turkey. *Sexuality and Disability*, 34(1), 75-87. <https://doi.org/10.1007/s11195-016-9430-3>
- Gözlü, A. (2018). Antik Yunan Pantheonunda Cinsel Zorbalığın Antropomorfizmi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 21.
- Gültekin, A. C., (2021). Platon'un Şöleni'nde Eros, Erdem ve Eğitim İlişkisi, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 415-434.
<https://doi.org/10.33171/dtcfjournal.2021.61.1.16>
- Güneş, C.D., (2015). Ruh Bedenin Hapishanesidir, *Ekev Akademi Dergisi*, 64, 57-71.
- Gray, P. B. (2013). Evolution and human sexuality. *American Journal of Physical Anthropology*, 152(57), 94-118. <https://doi.org/10.1002/ajpa.22394>
- Grebe, N. M. & Drea, C. M. (2018). Human Sexuality. T. K. Shackelford & V. A. Weekes-Shackelford (Ed.), *Encyclopedia of Evolutionary Psychological Science* (ss. 1-14). Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-16999-6_3360-1.
- Heinemann, J., Atallah, S. & Rosenbaum,, (2016). T. The Impact of Culture and Ethnicity on Sexuality and Sexual Function. *Curr Sex Health Rep* 8, 144–150.
<https://doi.org/10.1007/s11930-016-0088-8>
- Helmer, J., Senior, K., Davison, B. & Vodice, A., (2015) Improving sexual health for young people: making sexuality education a priority, *Sex Education*, 15:2, 158-171, DOI: 10.1080/14681811.2014.989201
- Hensel, J.D., Fortenberry, J.D., O'Sullivan, L.F. & Orr, D.P., (2011). The developmental

association of sexual self-concept with sexual behavior among adolescent women. *Journal of Adolescence*, 34(4), 675-684.

<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2010.09.005>

Hız, G., (2010). 1980 Sonrasında Türkiye’de Yükseköğretimde Piyasalaştırma ve Özelleştirmedeki Gelişmeler, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25.

Hogan, L. S., (2020). Clelia Duel Mosher, The Realition Of Health To The Woman Movement, *Voices of Democracy* 15, 19-33.

İncesu, C., (2004). Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları. *Klinik Psikiyatri*, Ek 3:3-13.

İşler, S., ve Gürşimşek, A. I., (2018). 3-6 Yaş Çocuklarının Cinsel Eğitiminin Gerekliliği İle İlgili Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 845-867. <https://doi.org/10.17152/gefad.377583>

Jabour, A., (2021). Why We Should Recognize Dr. Katharine Bement Davis Alongside Dr. Alfred Kinsey as a Pioneering Sex Researcher. *Nursing Clio*. <https://nursingclio.org> Erişim Tarihi: 26.12.2022

Kantor, M.L., Lidberg, & Hirsch, J.S., (2021). Sex Education: Broadening the Definition of Relevant Outcomes, *Journal of Adolescent Health*, 68(1), 7-8 <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.09.031>

Kara Ulu, N., Demir, H., Taşar, M. A., ve Dallar, Y. B., (2014). The Knowledge of Sexually Transmitted Diseases among Adolescents in a Low Socioeconomic Area of Ankara. *Turkish Journal of Pediatric Disease*. <https://doi.org/10.12956/tjpd.2014.100>

Karabey S, Müftüoğlu N. Gençlik ve Cinsellik. *Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD) Bilgilendirme Dosyası 2006*, 7, 19-45.

Karataş, Z., (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1).

Kheswa, J. G., & Dayi, X., (2014). African Adolescent Males and Rape in the Eastern Cape, South Africa: A Need for Sexuality Education. *Mediterranean Journal of SocialSciences*.

https://www.academia.edu/71754489/African_Adolescent_Males_and_Rape_in_the_Eastern_Cape_South_Africa_A_Need_for_Sexuality_Education

Kırmızıtoprak, E. ve Şimsek, Z., (2011). The Effect of Peer-Education on Sexually Transmitted Diseases and Safer Sexual Life Knowledge and Behaviour of Young People. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 10(4), 463.

<https://doi.org/10.5455/pmb.20101119041649>

- Kinsey A.C., (1948). *Sexual behavior in the human male*. Philadelphia, W.B. Saunders.
- Kinsey A.C., (1953). *Sexual behavior in the human female*. Philadelphia, W.B. Saunders.
- Kolayş H., (2015). Kadın Hareketinin Süreçleri, Talepleri ve Kazanımları, *EMO Kadın Bülteni*, 3, 5-11
https://www.emo.org.tr/ekler/1bb5fa7cf6b4360_ek.pdf?dergi=990
- Kotiuga, J., Yampolsky, M. A., & Martin, G. M. (2022). Adolescents' Perception of Their Sexual Self, Relational Capacities, Attitudes Towards Sexual Pleasure and Sexual Practices: A Descriptive Analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 51(3), 486-498. <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01543-8>
- Koten Y., (1999). *Üniversite Öğrencilerinde Cinsel Tutum ve Davranışlar ile Sosyoekonomik Durum ve Psikiyatrik Semptom Dağılımının Karşılaştırılması* Uzmanlık Tezi, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Ana Bilim Dalı, Edirne.
- Kömürlü, E. (2019). 1960'lara kadar Türkiye'de İlk Üniversitelerin Kuruluşları, *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 50-57. <https://doi.org/10.32329/uad.473016>
- Köybaşı, E., (2020). Freud'un Zihin Kuramı Bize Ne Anlatır? *Madde, Diyalektik ve Toplum*, 3(3), 185-193.
- Köybaşı, G. P., (2020). Histeriden Oedipus'a Freud Teorisinde Kadınlık ve Cinsellik, *Madde, Diyalektik ve Toplum*, 3(3), 203-212.
- Levin, J.R., (2008). Critically revisiting aspects of the human sexual response cycle of Masters and Johnson: correcting errors and suggesting modifications. *Sexual and Relationship Therapy*.
<https://doi.org/10.1080/14681990802488816>
- Launer, J., (2014). Sex and Sexuality: An Evolutionary View. *Psychoanalytic Inquiry*, 34(8), 831-846.
<https://doi.org/10.1080/07351690.2014.968026>
- Lousada, M. & Angel, E., (2011). Tantric orgasm: beyond Masters and Johnson, *Sexual and Relationship Therapy*, 26:4, 389-402. DOI: 10.1080/14681994.2011.647903
- Lucas, D., ve Fox, J., (2018). *The Psychology of Human Sexuality*. 66.
<http://noba.to/9gsqhd6v>. Erişim Tarihi. 19/10/2022
- MacLeodensis, B.H., (t.y.)“Sex in the Middle Ages and Renaissance Period”.
Erişim Tarihi: 18 Ekim 2022 <https://www.academia.edu/43981348>
- Maree, J. G., (2021). The psychosocial development theory of Erik Erikson: Critical overview. *Early Child Development and Care*, 191(7-8), 1107-1121.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2020.1845163>

- Margaryan, P., (2019). Roma’da Seks, Cinsellik, Köleler ve Lex Scantinia. *Arkeofili*.
<https://arkeofili.com/romada-seks-cinsellik-koleler-ve-lex-scantinia/>
Erişim Tarihi: 15.12.2022
- Maslow, A. H., (1943). A Theory of Human Motivation, *Originally Published in Psychological Review*, 50, 370-396.
- Omeje, J.C. & Nriaka, N.A., (2013). *Perceived Influence of Sexuality Education N the Personal-Social Development of In-School Adolescents in Owerri Municipality of Imo State, Nigeria*, *Journal of Education and Practice*,4,19. www.iiste.org
- Oosterhuis, H. (2012). Sexual Modernity in the Works of Richard von Krafft-Ebing and Albert Moll. *Medical History*, 56, 133-155.
- Özdemir, O., Özdemir, P., Kadak, M. ve Nasiroğlu, S., (2012). Personality Development. *Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry*, 4(4), 566. <https://doi.org/10.5455/cap.20120433>
- Özçelik, S. K., (2019). Freud’un Psikoseksüel gelişim Kuramı,
Erişim tarihi 27 Aralık 2022,
<https://www.sinemkaya.com/2019/04/12/freudun-psikoseksuel-gelisim-kurami/>
- Pietikainen, P., (2002). Utopianism in psychology: The case of Wilhelm Reich. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 38(2), 157-175.
<https://doi.org/10.1002/jhbs.10034>
- Poddar, D., (2020). Sexuality in Hinduism: How Kama turned into a taboo. *The Tempest*.
<https://thetempest.co/2020/08/20/life-love/sexuality-in-hinduism-how-kama-turned-into-a-taboo>
- Polat, M., (2013). Fen Bilimleri Eğitimi Alanında Tamamlanmış Yüksek Lisans Tezleri Üzerine Bir Araştırma: Celal Bayar Üniversitesi Örneği, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 46-58.
- Radel, N. F., (2009). Havelock Ellis’s Literary Criticism, Canon Formation, and the Heterosexual Shakespeare, *Journal of Homosexuality*, 56(8), 1046-1070.
- Rockville, M.D., (2008). Akıl sağlığı: Genel Cerrahin raporu, *Answers to your questions for a better understanding of sexual orientation and homosexuality*. <https://www.apa.org>. A.B.D. Sağlık ve İnsan Hizmetleri Departmanı.
Erişim tarihi 28 Aralık 2022, <https://www.apa.org/topics/lgbtq/orientation>
- Roushdy, N., (2013). Sexuality Education in Egypt: A Needs Assessment for a Comprehensive Program for Youth. *Civil Liberties Program, The Egyptian Initiative for Personal Rights*.

- https://www.academia.edu/6507309/Sexuality_Education_in_Egypt_A_Needs_Assessment_for_a_Comprehensive_Program_for_Youth
- Sandfort, T. G. M., & Ehrhardt, A. A., (2004). Sexual Health: A Useful Public Health Paradigm or a Moral Imperative? *Archives of Sexual Behavior*, 33(3), 181-187.
<https://doi.org/10.1023/B:ASEB.0000026618.16408.e0>
- Sargin, S., (2007). *Türkiye’de Üniversitelerin Gelişim Süreci ve Bölgesel Dağılımı*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3, 5,133-150.
- Seçer, İ., Ay, İ., Ozan, C.ve Yılmaz, B. Y., (2014). Research Trends in the Field of Guidance and Psychological Counseling: A Content Analysis, *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5 (41), 49-60.
- Schillace, B., (2021). The Forgotten History of the World’s First Trans Clinic. *Scientific American*. Erişim Tarihi 25 Aralık 2022,
<https://www.scientificamerican.com/article/the-forgotten-history-of-the-worlds-first-trans-clinic/>
- Silver,D.,(2022). A Twenty-First Century Introduction to Wilhelm Reich. *International Body Psychotherapy Journal*, 101(2), 20.
- Strasburger, V & Brown, S., (2014). Sex Education in the 21st Century. *JAMA : The Journal of the American Medical Association*. 312. 10.1001/jama.2014.4789.
- Taşkin, A., (2022) Thomas Aquinasta Doğal ve Pozitif Hukukun Kaynakları ve Özgünlük Sorunu.pdf. *Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar IX Sempozyumu İstanbul Barosu - HFSA Bildiri Kitabı, 29.Kitap*, 318-329.
<https://hfsa-sempozyum.com/wp-content/uploads/2022/02/Ali-TASKIN-%E2%80%94>
- The American Academy Of Pediatrics Clinical Report, (2016). Sexuality Education for Children and Adolescents138 (2): e20161348.
<https://doi.org/10.1542/peds.2016-1348>
- Tunca, K., (2022). Soren Kierkegaard ve Arthur Schopenhauer’a Göre İnsanlar Neden Evlenir?, *Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 15(1), 1-18.
- Türkiye Üreme Sağlığı Programı, (2007). *Gençlik Danışmanlık ve Sağlık Hizmet Merkezleri CSÜS Eğitimi Modülü - Katılımcı Rehberi*, T.C.Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Ulutürk, S. ve Dane, K., (2009). 1980 Sonrası Üniversite Bileşenleri, Örgütlenme ve Mücadele, Karaburun Bilim Kongresi.
- Usta, A., (2018). Aydınlanma Düşüncesine Kısa Bir Bakış, Kastamonu Üniversitesi

- İletişim Fakültesi, *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1, 74-90.
- Var, S. A., (t.y.). Cinselliğin Tarihi- Michel Foucault. Erişim tarihi 26 Aralık 2022, https://www.academia.edu/24355172/Cinselli%C4%9Fin_Tarihi_Michel_Foucault
- Yavuz, G., (2016). *Fen Eğitimi Alanında Proje Tabanlı Öğretim İle İlgili Tamamlanmış Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi: Türkiye Örneği (2002-2014)*, Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Yıldırım, Ö., (2019). Augustinus'un Etik (Ahlak Felsefesi) Anlayışı, Felsefe hakkında her şey. <https://www.felsefe.gen.tr/augustinusun-etik-ahlak-felsefesi-anlayisi>
Erişim Tarihi: 16.12.2022
- Yörükhan, T. (2012). *Sosyal ve sosyal psikolojik görüş açısıyla şehir, konut ve mahremiyet*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları
- Yüce, S. (2015). *Erotik resimde ahlak ve şiddet imgeleri*. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- F. T. T., (2019). 20. Yüzyılda Cinsellik Algısının Değişimi, Dönüşümü: Cinsel Kimliklerin, Yönelimlerin, Pratiklerin Tarihsel Perspektiften İncelenmesi. *TESAD*.
- UNFPA, (2021) *Comprehensive sexuality education*. United Nations Population Fund. Erişim tarihi 02 Ocak 2023, <https://www.unfpa.org/comprehensive-sexuality-education>
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), (2018). *International Technical Guidance on Sexuality Education: An Evidence-Informed Approach*. Paris: UNESCO. Erişim Tarihi: 30.12.2022
<https://www.unfpa.org/publications/international-technical-guidance-sexuality->
- Wilson, V., (2011). Research Methods: Content Analysis. *Evidence Based Library and Information Practice*, 6(4), 177–179. <https://doi.org/10.18438/B86P6S>
- World Health Organization. (2002). *Gender and reproductive rights*, Erişim Tarihi: 28.12.2022, http://www.who.int/reproductive_health/gender/sexual_health.html
- WHO, (2014). Global status report on violence prevention. ISBN 978 92 4 156479 3 (NLM classification: HV 6625) Erişim Tarihi: 22.02.2023
- Wyckoff, S. & Miller, K. & Forehand, R.& Bau, J. & Fasula, A.& Long, N.& Armistead, L., (2007). Patterns of Sexuality Communication Between Preadolescents and Their Mothers and Fathers. *Journal of Child and Family Studies*. 17. 649-662. 10.1007/s10826-007-9179-5.
- Zeren, F., ve Gürsoy, E., (2018). *Neden Cinsel Sağlık Eğitimi?*, Düzce Üniversitesi Sağlık

Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 8(1): 29-33.

Ziya, A. Z., (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri ve Cinsel Tutumları Arasındaki İlişkiler*, T.C. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

<https://www.tesadernegi.org/20-yuzyilda-cinsellik-algisinin-degisimi-donusumu-cinsel-kimliklerin-yonelimlerin-pratiklerin-tarihsel-perspektiften-incelenmesi.html>

EK 1. ARAŞTIRMA KAPSAMINDA İNCELENEN TEZLERİN LİSTESİ

1	11378	NİHAL İLDEŞ	1990	Okul öncesi dönemdeki (3-6 yaş) çocukların anne-babalarının cinsellik ve cinsel eğitim konusundaki inanış ve uygulamaları ile çocukların cinselliğe ilişkin meraklarına karşı, genel tutum, davranış ve tepkilerinin incelenmesi	Yüksek Lisans	Psikoloji = Psychology
2	26929	GÜLTEN MERMER	1993	Zihin engelli ergenlerin cinsel eğitim gereksinimleri hakkında anne, baba ve eğitimci görüşlerinin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
3	87939	NİLGÜN ÖZUSLU AÇIKGÖZ	1999	3-6 yaş çocukları için hazırlanan bir cinsel eğitim programı ve etkileri <i>A Sexual education programme prepared for children between the ages three six</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
4	111194	DİLSAZ KOCATÜRK	2002	Öğretmenlerin cinsel eğitim alanında hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve okul yöneticilerinin	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training

				görüşleri <i>Teachers needs on the inservice education regarding sexual education and relevant school administrators opinions</i>		
5	164017	HASİBE KADIOĞLU	2005	Yetişkin ve akran liderli cinsel eğitimin ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin cinsellikle ilgili bilgi ve tutumları üzerindeki etkileri <i>Effect of sexual education with the peer-led and adult-led on the knowledge and attitudes of the elementary school eight grade students about the sexuality</i>	Doktora	Halk Sağlığı = Public Health ; Hemşirelik = Nursing
6	187828	ZUHAL SELÇUK	2006	İlköğretim 6. sınıf kız öğrencilerine uygulanan cinsel sağlık bilgilerine etkisinin incelenmesi <i>The examination of the sexual health education which is applicated on the 6.th class primary school female students on the sexual</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Sağlık Eğitimi = Health Education

				<i>health information</i>		
7	191623	GAMZE EDA ŞENTÜRK	2006	Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrenciler ile bu kurumda çalışan öğretmenler ve yöneticilerin cinsellikle ilgili yanlış inanışla bilgi ve inanışlarının belirlenmesi ve bir uygulama <i>Determining the false knowledges and behaviours of the students, teachers and school administrators studying and working in high schools and a practice</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Sağlık Eğitimi = Health Education

8	220963	ŞÜKRAN GÖKDENİZ	2008	İlköğretimde cinsel bilgiler eğitimi konusunda öğretmen ve veli görüşleri <i>Teacher and parent opinions on sexual information and education in elementary schools</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
9	248264	SELEN ÖRS REYHANİOĞLU	2010	Üreme Sağlığı Akran Eğitimleri Projesi kapsamında eğitim almış gençlerin cinsel sağlık / üreme sağlığı hakkındaki bilgi, tutum ve davranışları <i>Sexual and reproductive health knowledge, attitude and behaviour of young people who attended Reproductive Health Peer Education Project</i>	Yüksek Lisans	Halk Sağlığı = Public Health
10	290690	FUNDA KIRAN YILMAZ	2011	Anneden-kızına evde cinsel sağlık eğitimi programının etkililiğinin incelenmesi <i>Investigating the influence of home sexual</i>	Yüksek Lisans	Ev Ekonomisi = Home Economics ; Eğitim ve Öğretim = Education and Training

				<i>health education program from mothers to daughter</i>		
11	330219	BARIŞCAN ÖZTÜRK	2013	İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yönelik cinsel eğitim programının etkililiğinin incelenmesi <i>An investigation of the effectiveness of sexual education program for 6th grade students</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
12	399758	OSMAN NECATİ TURHAN	2015	Ergenlerin cinsel eğitime yönelik tutumlarına ilişkin bir ölçek geliştirme çalışması <i>Study of developing a scale to measure adolescents' attitudes towards sex education</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Psikoloji = Psychology
13	422980	EVCİM BİLGİÇ	2015	Zihinsel engelli ergenlerin annelerinin cinsel eğitimle ilgili görüşleri <i>Get mother's opinion about mental handicapped adolescents sexual education</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Psikoloji = Psychology

14	95265	EROL ESEN	2015	Lise öğrencilerine yönelik cinsel sağlık eğitimi programının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi <i>Developing, implementing and evaluating of the sexual health education program for high school students</i>	Doktora	Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Sağlık Eğitimi = Health Education
15	407576	ÖZLEM UZUN	2015	Zihin engelli ergen kız öğrencilerin cinsel eğitim alma sürecinde öğretmenlerin ve ailelerin karşılaştığı sorunların incelenmesi <i>Examining the problems of teachers and parents in who are faced teaching periods about sexual education of adolesent students with mild intellectvtual disabilities</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training

16	445635	BORA AKDEMİR	2016	Zihinsel yetersizliği olan bireylerle çalışan öğretmenlerin cinsel eğitime yönelik tutumları ve etik durumlarının karşılaştırılması <i>Comparison of attitudes towards sex education with ethical positions of teachers who work for mentally retarded individuals</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
17	447457	VASFİYE BAYRAM DEĞER	2016	Kızıltepe İlçe Merkezi'ndeki ortaöğretim okulları'nda 9.ve 10.sınıf öğrencilerinde üreme sağlığı/cinsel sağlık eğitiminin bilgi, tutum ve davranışlarına etkisi <i>The impact of reproductive health and sexual health education on the knowledge, attitude and behaviour of 9th and 10th grade students at secondary schools in Town of Kiziltepe/Mardin</i>	Doktora	Halk Sağlığı = Public Health

18	718712	SEHER İŞLER	2017	Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin cinsel gelişime ve cinsel eğitime yönelik bilgi düzeylerinin ve tutumlarının incelenmesi	Yüksek Lisans	
19	498173	SONGÜL YASEMİN ÖZGÜN	2017	60-72 aylık çocuklara yönelik hazırlanan cinsellik eğitimi programının çocukların cinsel gelişimine etkisi <i>The effect of sexuality education program on the sexual development of children aged 60-72 months</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training ; Psikoloji = Psychology
20	528268	AYŞE ÇANKIRI	2018	Okul öncesi dönem çocuklarının cinsel eğitimiyle ilgili anne baba görüşlerinin incelenmesi <i>Examining the views of parents about sexual education of pre-school children</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
21	507256	ÖZLEM KAPLAN	2018	Evlilik öncesi cinsel sağlık/üreme sağlığı eğitiminin	Yüksek Lisans	Hemşirelik = Nursing

				<p>yeni evli kadınların bilgi düzeyi ve evlilik uyumuna etkisi <i>The effect of pre-marital sexual health / reproductive health education on the newly married women's knowledge level and marital adaptation</i></p>		
22	679128	ASLI KANADLI	2020	<p>Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerde cinsel istismar ve cinsel eğitim: Öğretmen görüşleri <i>Sexual abuse and sexual education in individuals with autism spectrum disorder: Teachers opinions</i></p>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
23	613825	HATİCE GÜDÜL ÖZ	2019	<p>Görme engelli bireylere yönelik hazırlanan web tabanlı cinsel sağlık eğitiminin kalitesi, içeriği ve kullanımının değerlendirilmesi <i>Evaluation of the quality, content and use of web based sexual health education for visual impaired individuals</i></p>	Yüksek Lisans	Hemşirelik = Nursing

24	667771	OKAN DURGUNKAYA	2020	Cinsel eğitimin ortaöğretim öğrencilerinin şiddete eğilimine ve sosyal uyum düzeyine etkisi <i>Secondary students of sex education effects on the tendency to violence and the level of social cohesion</i>	Yüksek Lisans	Psikoloji = Psychology ; Sosyal Hizmetler = Social Services
25	705595	LEYLA BARTİN	2020	Özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerin çocuklarının cinsel eğitimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi (KKTC örneği)	Yüksek Lisans	
26	695551	DERYA YILDIRIM	2021	Kapsamlı cinsel sağlık eğitiminin 5. sınıf öğrencilerinin cinsel eğitime yönelik tutumları, benlik saygıları ve beden takdirleri üzerindeki etkisinin incelenmesi <i>Investigation the effects of comprehensive sexual health education on secondary school 5th grade students' attitudes towards sexual education, self-esteem and</i>	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim = Education and Training

				<i>body appreciation</i>		
27	677515	NERMİN ALTUNBAŞ	2021	Gebelere yönelik ex-plissit modeli'ne göre geliştirilen cinsel eğitim ve danışmanlık programının cinsel yaşam üzerine etkisi <i>The effect of sexuality education and counseling program based on ex-plissit model on sexual life of pregnant women</i>	Doktora	Hemşirelik = Nursing ; Kadın Hastalıkları ve Doğum = Obstetrics and Gynecology
28	683822	TUĞÇE BAYYİĞİT	2021	Özel eğitim öğretmenlerinin cinsel eğitime yönelik tutumları ve hizmet içi eğitimleri için bir ihtiyaç analizi <i>Attitudes of special education teachers towards sexual education and a needs analysis for their in-service training</i>		

29	680199	KADER CENGİZ ALTUN	2021	Üniversite öğrencilerinin cinsel eğitime yönelik tutumlarının ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi gereksinimlerinin incelenmesi <i>The investigation of university students' attitudes towards sexuality education and their need for knowledge about sexually transmitted diseases</i>	Yüksek Lisans	Hemşirelik = Nursing ; Kadın Hastalıkları ve Doğum = Obstetrics and Gynecology
30	700219	ZEYNEP OĞUL	2021	Üniversite öğrencilerine cinsel sağlık / üreme sağlığı konusunda verilen akran eğitiminin bilgi ve davranışlara etkisi <i>Impact of peer education about sexual / reproductive health on knowledge and behavior of the university students</i>	Doktora	Hemşirelik = Nursing

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Simay KILINÇ

Doğum Yeri – Tarihi :

E-Posta Adresi :

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Atatürk Üniversitesi, 2012

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller :

Bilimsel Faaliyetleri :

İŞ DENEYİMİ

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Kızılay Kan Merkezleri, Sağlık Bakanlığı Siirt 1 No'lu Sağlık Ocağı ve Aile Ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Edirne ve Konya Huzurevi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Karatay Çocuk Evleri Sitesi.

Tarih: 24 Ocak 2023

ETİK KURUL/KOMİSYONİZNİ/MUAFİYETİ